

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

NAŠIH PRVIH 15 FESTIVALA

BROJ
660

Subotica, 4. prosinca 2015. Cijena 50 dinara

IVANA PETREKANIĆ-SIČ
TRAZI SE RJEŠENJE

POVJESNIČARI O
NADBISKUPU STEPINCU

ODŠTETA ZA
UBOJSTVA HRVATA

INTERVJU
ČEDOMIR BACKOVIĆ

S DALMATINSKOG
KAMENA
U BAČKU RAVNICU

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLAS*Probajte
naš novi
sajt!*

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

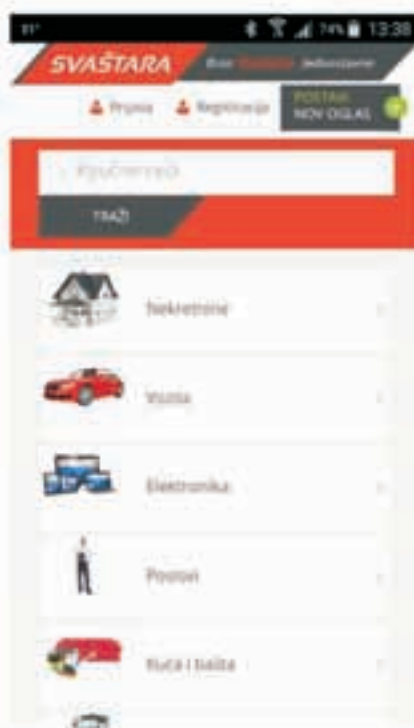
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

Božićni i novogodišnji popust

50%

KONCERT U HKC-U *BUNJEVAČKO KOLO*

Svi naši tamburaši

U povodu 45 godina postojanja i rada subotičkog HKC-a *Bunjevačko kolo* prošloga je četvrtka održan koncert pod nazivom *Svi naši tamburaši*, koji je okupio mnoge svirače ovoga instrumenta koji su od osnutka Društva do danas svirali u Centru. Kako po velikom broju sudionika, tako i po reakcijama publike, bio je ovo veliki glazbeni događaj. Koncert su otvorili trenutačno aktivni tamburaši u Centru – *Naši najmlađi tamburaši* pod vodstvom **Danijela Horvackog**. S druge strane, najstarija generacija tamburaša *Kola* predstavila se u sastavu **Šime Vujković Lamić** s prijateljima. Nastupila je i generacija 1990., a ostali tamburaši su se predstavili kroz ansamble u kojima trenutačno sviraju – *Ruže*, *Ante Crnković* i ansambl *Biseri*, *Ravnica* te *Hajo*. Svirale su se narodne ali i suvremenije tamburaške skladbe, uz poko-

ju autorsku numeru. Specijalni gost večeri bio je Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem **Marijane Marki** koji je ukupnom programu dao i ozbiljniju, klasičarsku notu.

Vrhunac večeri bilo je završno *Veliko kolo* u izvedbi svih sudionika u okviru kojega je svoje umijeće muziciranja na tamburi predstavilo preko 10 solista.

Šime Vujković Lamić pripada prvoj generaciji tamburaša koji su svirali u *Bunjevačkom kolu*.

»U *Kolu* sam od 1971., praktički od početka. Učenik sam profesora **Laze Malagurskog**. U *Kolu* sam svirao nekih 15-20 godina. Prateći folkorce, nastupali smo mnogo, pa tako i u inozemstvu: Francuskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Nizozemskoj, Belgiji. I dan-danas kad me zovu, pomognem im – ljetos sam bio s folkorcima u Puli«, kaže Vujković Lamić.

Član ansambla *Hajo Branko Kutuzov* je prve korake vezane

za tamburu ostvario upravo u *Bunjevačkom kolu*.

»U *Kolu* sam svirao dvije-tri godine, a potom prešao u Subotički tamburaški orkestar. Ipak, i kasnije, kao iskusniji glazbenik i član STO-a, bio sam ispomoć orkestru 'Kola' za veće nastupe, poput nastupa u *Lisinskom* u Zagrebu krajem 80-ih. Drago mi je da sam poslije toliko godina doživio jedan ovakav zajednički koncert svih generacija«, kaže Kutuzov.

Ideju za ovaj koncert pokrenuo je **Andrija Bašić Palković** iz *Bunjevačkog kola*, a za realizaciju zadužen je bio **Stipan Jaramazović** iz STO-a.

»Svakoj skupini je bio veliki izazov nastupiti i svaka je dala svoj maksimum. To se, uostalom, vidjelo i po reakcijama publike, koja je to nagradila«, kaže Jaramazović.

D. B. P.

POMOĆ ZA SLIKARICU

HKC *Bunjevačko kolo*, UBH *Dužijanica* i članovi ansambla *Hajo* sakupili su novčana sredstva u cilju poboljšanja uvjeta u kojima živi 83-godišnja **Cilika Dulić – Kasiba**, poznata slikarica naive. Prikupljenim sredstvima plaćen je opravak kaljave peći u njezinoj kući, te kupljen ogrjev, priopćeno je iz HKC *Bunjevačko kolo*.

AKTUALNO

FHP: Srbija osuđena da plati odštetu zbog ubojstva dva vojvođanska Hrvata7

TEMA

Međunarodni znanstveni skup u Zagrebu

Hrvatski i srpski povjesničari o nadbiskupu Alojziju Stepincu 14-15

Prosinac, mjesec darivanja

Svaki dar je veliki ako je od srca 18-19

INTERVJU

Čedomir Backović, šef pregovaračke grupe za poglavlje 23

Svi bismo htjeli da smo neka vlast .. 11-13

SUBOTICA

Reforma javnog servisa i gašenje Radio Subotice

Ivana Petrekanić Sič: »Nenadoknativ gubitak za hrvatsku zajednicu« 22

ŠIROM VOJVODINE

Završna konferencija projekta *Stvaranje društva bez otpada*

Nastavljamo suradnju 26-27

KULTURA

U Beogradu obilježena 60. obljetnica smrti Josipa Štolcera Slavenskog

Glazbena ostavština koja povezuje 32

SPORT

Damir Panian, nogometaš iz Petrovaradina

Nogomet je moja velika ljubav 55

Cijena zločina

Nakon više od devet godina sudskih cjenkanja država Srbija konačno je pristala isplatiti milijun dinara Stjepanu Oskomiću iz Kukujevac zbog ubojstva roditelja mu Agice i Nikole u srpnju 1993. I ma koliko god iznos od po nepunih 4.200 eura za jednu smrt realno odslikavala devalvaciju života na ovim prostorima, na simboličnoj ravni cijena pravorijeka Prvog osnovnog suda u Beogradu mnogo je viša. Ne toliko zbog toga što se država od 2006. do danas brukala za svotu koja je niža od one koju čak i siromašnije lokalne samouprave izdvajaju za doček Nove godine koliko zbog činjenice da je ovo prvi slučaj isplaćivanja materijalne odštete za zločine nad Hrvatima u Vojvodini. Istina, tri godine kasnije počinitelji su i osuđeni za ova ubojstva, ali je pristankom na materijalnu nadoknadu štete država priznala da ubojstvo dvoje članova obitelji Oskomić nije tek slučaj za crnu kroniku nego da su u njezino ime devedesetih rađeni etnički motivirani zločini, čiji je cilj bio zastrašivanje i protjerivanje nacionalnomanjinske populacije, što je samo u slučaju Srijema za posljedicu imalo da je ovaj dio Vojvodine za nepunih pet godina ostao bez tridesetak tisuća Hrvata.

Za razliku od države, koja je preko istog tog Prvog osnovnog suda prije tri godine odbila tužbeni zahtjev Stjepana Oskomića (pod obrazloženjem da su protekli rokovi za podizanje takve tužbe, a koju je u ožujku ove godine oborio Apelacijski sud), Fond za humanitarno pravo – koji još od 2006. zastupa Oskomića u ovom procesu – još je jednom pokazao snagu, istrajnost i značaj nevladinog sektora u obrani interesa i dostojanstva građana Srbije. Podsjetimo, ova organizacija, još od svog osnutka 1992., kontinuirano se bavi slučajevima kršenja ljudskih prava i zločinima na ratom zahvaćenim područjima bivše Jugoslavije. Kao primjer za to svakako je jeziva snimka (iz 2005.) na kojoj pripadnici »Škorpiona« (jedinice MUP-a Srbije) ubijaju šestoricu golobradih bošnjačkih mladića iz Srebrenice. Za ovaj dio priče nije bez značaja niti uloga Fonda za humanitarno pravo u rasvjetljavanju zločina nad albanskim stanovništvom prilikom pronalaska hladnjače pune leševa kod Đerdapa (2001.) ili pak njegovo zalaganje za pokretanje istrage o ubojstvu 700 Bošnjaka u Zvorniku pred Vijećem za ratne zločine u Beogradu (2007.).

Promotri li se, međutim, pažljivije posljednji pravorijek Prvog osnovnog suda jedan od zaključaka zacijelo bi mogao biti kako je materijalna nadoknada Stjepanu Oskomiću u svojoj suštini izuzetak koji ne potvrđuje pravilo. Etatizirano pravilo je, naime, odustajanje Prekršajnog suda u Novom Sadu od gonjenja pripadnika (zabranjenog!) Nacionalnog stroja zbog napada na sudionike antifašističke šetnje (2007.), odnosno izdašnost Vlade da nagradi siledžijstvo košarkaša Miladina Kovačevića tako što je (2009.), umjesto njega, američkom državljaninu Bryanu Steinhaureru platila odštetu od 900 tisuća. Dolara.

Z. R.

Prva sjednica Povjerenstva HNV-a za sport

Konstituiranje Povjerenstva za sport Hrvatskog nacionalnog vijeća upriličeno je u ponedjeljak, 30. studenoga, u prostorijama HNV-a, a za dnevni red sjednice predloženo je nekoliko točaka koje je predsjednik povjerenstva **Petar Kuntić** iznio pred prisutne članove: **Marinka Mikovića** (Subotica), **Ivana Budinčevića** (Subotica), **Anitu Žanić** (Golubinci), **Miroslava Galara** (Ruma) i **Petra Ezgetu** (Subotica). Nakon usvajanja Poslovnika o radu, uslijedio je izbor za dopredsjednika povjerenstva, pa je na prijedlog predsjednika Kuntića jednoglasno podržan Marinko Miković, dugogodišnji sportski aktivist i predsjednik *HAŠK – Zrinjski*. Pod točkom razno iznijet je prijedlog da se po uzoru na nogometne turnire u Srijemu u bliskoj budućnosti organizira slično natjecanje hrvatskih udruga i momčadi u Bačkoj. Zatim su članovi povjerenstva za sport razmotrili i dvije točke dopunjenog dnevnog reda oko kojih se razvila rasprava.

Predsjednik povjerenstva je članove informirao kako bi Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije trebala iduće godine nastupiti na III. *Europeadi*, natjecanju 24 najbolje nogometne selekcije autohtonih nacionalnih manjina Europe i sa žaljenjem konstatirao kako je zbog nedostatka financija (uplata takse i depozita) nastup veoma upitan i kako trenutačno stvari stoje put u Južni Tirol se neće moći realizirati.

Zatim se pristupilo izboru glavnog koordinatora odlaska ponajboljih sportaša hrvatske zajednice u Republici Srbiji na Hrvatske svjetske igre u Zagreb 2017. godine, pa je na prijedlog predsjednika povjerenstva izabrana Anita Žanić (PR i veza s Hrvatskim svjetskim kongresom), te Ivan Budinčević (koordiniranje na lokalnu).

D. P.

Seminar u Državnom uredu za Hrvate izvan RH

U četvrtak, 26. studenog, u prostorijama Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske održan je jednodnevni seminar za pripadnike hrvatske manjine iz Republike Srbije na temu zaštite prava

nacionalnih manjina u Srbiji u procesu pristupanja Europskoj uniji. U radu seminara sudjelovali su predstavnici hrvatske manjine: predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) **Slaven Bačić**, međunarodni tajnik HNV-a **Ivan Ušumović**, članica Izvršnog odbora za obrazovanje HNV-a **Jasna Vojnić** i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

Cilj seminara je bio omogućiti predstavnicima hrvatske manjine uvid u zakonodavni okvir EU u području manjinskih prava i upoznati ih s mogućnostima i načinima aktivnog zastupanja svojih prava kroz proces pregovora za punopravno članstvo Srbije u EU, posebice za konkretne smjernice u vezi s Akcijskim planom za Poglavlje 23. Predstavnici hrvatske manjine izrazili su zahvalnost Državnom uredu na pomoći i istaknuli da su do sada održani seminari bili vrlo korisni.

DSHV podržava poljoprivrednike

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini s velikom zabrinutošću prati dešavanja u svezi s usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, odsustvo dijaloga s poljoprivrednicima i udrugama kao i mogućnost da se poljoprivredno zemljište izdaje daleko od očiju javnosti samovoljnom odlukom Komisije koju imenuje Ministarstvo poljoprivrede. Iznad svega je problematično što se pomenutim zakonskim rješenjem daje pravo prvenstva najma pravnoj osobi, a isto pravo se uskraćuje fizičkim osoba-

ma čime se naši poljoprivredni proizvođači, među kojima je znatan broj Hrvata, stavljaju u neravnotežan položaj u odnosu na tajkune i strane ulagače.

Iz navedenih razloga, DSHV u potpunosti podržava amandmane na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, koje je predložila Skupština APV te se nada da će kroz druge podnijete amandmane i rad Skupštine Republike Srbije, Zakon dobiti svoju pravu dimenziju u interesu naših poljoprivrednika, navodi se u priopćenju koje potpisuje dopredsjednik ove stranke **Ivan Ušumović**.

FHP: Srbija osuđena da plati odštetu zbog ubojstva dva vojvođanska Hrvata

Fond za humanitarno pravo (FHP) priopćio je da je Prvi osnovni sud u Beogradu naložio Republici Srbiji da **Stjepanu Oskomiću** iz Kukujevaca u općini Šid isplati milijun dinara na ime naknade štete zbog etnički motiviranog ubojstva njegovih roditelja **Agice** i **Nikole Oskomića** u srpnju 1993. godine.

FHP je naveo da je to prva presuda za naknadu štete u vezi sa zločinima prema Hrvatima u Srbiji počinjenim početkom 1990-ih godina. Fond je podsjetio da su u noći između 29. i 30. srpnja 1993. godine u srijemskom selu Kukujevci **Goran Vuković** i **Pavle Drašković**, pripadnici dobrovoljačke jedinice iz Srbije koja je ratovala u okviru Vojske Republike Srpske Krajine, nasilno ušli u kuću obitelji Oskomić.

U kući su zatekli Stjepanove roditelje, Nikolu (53) i Agicu (50) Oskomić, kao i osamdesetsedmogodišnju **Mariju Tomić**, Agičinu tetku. Vuković i Drašković su ih vezali i udarali, da bi ih potom na svirep način ubili hicima iz pištolja u glavu.

Za taj zločin Okružni sud u Srijemskoj Mitrovici je 26. travnja 1996. godine osudio Gorana Vukovića na kaznu zatvora od 15 godina za ubojstva iz niskih pobuda i izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti, a Pavla Draškovića na 10 godina za ubojstvo osobe slovačke nacionalnosti (**Stevana Krošlaka** iz Sota), kao i za izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti.

Osim njih, osuđen je i **Milan Nikolić** zvani **Đeneral** na tri godine i šest mjeseci, zbog podstrekanja na nacionalnu, rasnu i vjersku mržnju, razdor i netrpeljivost. Presudu je potvrdio i Vrhovni sud Srbije 13. rujna 1999. godine.

FHP je u ime Stjepana Oskomića 2006. godine podnio tužbu za naknadu nematerijalne štete protiv Republike Srbije, zbog odgovornosti države za nesprečavanje akata nasilja, propisane člankom 180. Zakona o obligacijskim odnosima, navodi se u priopćenju.

(Beta)

Andrej Plenković uputio pitanje EK o udžbenicima

»**O**brazovanje na jeziku manjina jedan je od ključnih aspekata zaštite manjinskih prava u Srbiji, a posebno za hrvatsku nacionalnu manjinu zbog neriješenog pitanja udžbenika, kao i profesionalnog obrazovanja učitelja na hrvatskom jeziku. Ministarstvo prosvjete Republike Srbije ne financira prijevod niti tisak udžbenika na hrvatskom (što nije slučaj s udžbenicima na drugim manjinskim jezicima), a ključni problem u obrazovanju učitelja je nedostatak provedbe visokog obrazovanja na hrvatskom jeziku. Ministarstvo prosvjete Republike Srbije trenutno radi na mogućem rješenju obrazovanja učitelja na Sveučilištu u Novom Sadu, ali bez konzultacija s Hrvatskim nacionalnim vijećem u Srbiji«, navodi se u pismu hrvatskog eurozastupnika **Andreja Plenkovića** koje je uputio Europskoj komisiji (EK).

Plenković je postavio pitanje »kako EK može utjecati na Srbiju da osigura uključenost i puno sudjelovanje predstavnika pripadnika hrvatske nacionalne manjine u provođenju preporuka za provedbu Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina kako bi se zajamčila dostupnost udžbenika i uklonile prepreke u primjeni prava na obrazovanje na hrvatskom jeziku?«

Tomanova Makanova potpredsjednica AER

Potpredsjednica skupštine Vojvodine **Ana Tomanova – Makanova** izabrana je za potpredsjednicu Skupštine europskih regija (AER). Na zasjedanju u Bruxellesu odlučeno je da ona bude zadužena za jednakost i integracije. Vojvodina je od 2002. godine punopravna članica Skupštine, koja okuplja oko 200 europskih regija. To je značajna vijest za Vojvodinu i Srbiju, ocijenili su u izjavi za Radio-televiziju Vojvodine Ana Tomanova – Makanova i predsjednik Skupštine Vojvodine **István Pásztor**, koji je također prisustvovao zasjedanju.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U ZAGREBU

Hrvatski i srpski povjesničari o nadbiskupu Stepincu

Kada dođu k vama osobe židovske ili pravoslavne vjeroispovijesti, koje se nalaze u smrtnoj opasnosti, pa zažele konvertirati na katolicizam, primite ih, da spasite ljudske živote, preporučio je nadbiskup Stepinac svećenicima 1941. godine

» **Z**nanstveni je skup symposion, gozba intelektualne ljubavi u žudnji za istinom, u nadi da ćemo čuti jedni druge, razgovarati i otvarati se sve više Istini, pisanoj velikim slovom, prepoznajući i međusobne rane i boli koje smo kao kršćani pozvani vidati i zacjeljivati na dobro svih nas, posebice hrvatskog društva, u njemu pak posebice na dobro Hrvata i Srba i svih građana Hrvatske, kao i u nadi blaženije budućnosti«, istaknuo je u pozdravnome govoru rektor Hrvatskog katoličkog sveučilišta dr. **Željko Tanjić** otvarajući međunarodni znanstveni skup *Nadbiskup Stepinac i Srbi u Hrvatskoj u kontekstu Drugoga svjetskog rata i poraća*, koji je u organizaciji Hrvatskoga katoličkog sveučilišta i Zagrebačke nadbiskupije održan u utorak, 24. studenog, u dvorani Vijenac Nadbiskupijskog pastoralnog instituta na zagrebačkom Kaptolu.

Sudjelovali su zagrebački kardinal **Josip Bozanić**, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup **Želimir Puljić**, izaslanik hrvatske predsjednice, brojni katolički i pravoslavni crkveni uglednici, predstavnici drugih vjerskih zajednica, diplomatskih predstavništava u Republici Hrvatskoj, znanstvenog, političkog i kulturnog života kao i mnoštvo studenata i poklonika hrvatskoga blaženika.

GENEZA NESPORAZUMA

Predavači iz Hrvatske, Srbije, SAD-a i Engleske govorili su o zagrebačkom nadbiskupu i njegovu odnosu prema srpskome narodu i Srpskoj pravoslavnoj crkvi u povijesnom kontekstu prve jugoslavenske države, Drugog svjetskog rata i Nezavisne Države Hrvatske, te poraća. Iz Zagreba su bili s Hrvatskog katoličkog sveučilišta dr. **Tomislav Anić**, dr. **Jure Krišto** i dr. **Mario Kevo**, s Filozofskog fakulteta dr. **Ivica Šute**, s Hrvatskog instituta za povijest dr. **Mario Jareb** i postulator kauze za proglašenje svetim bl. **Alojzija Stepinca** dr. **Juraj Batelja**, iz Beograda s Instituta za savremenu istoriju dr. **Milan Koljanin** i Instituta za noviju istoriju Srbije dr. **Radmila Radić**, iz New Yorka povjesničarka židovskog podrijetla dr. **Esther Gitman**, iz Londona iz Centra za obnovu kulture dr. **Robin Harris** i iz Slavenskoga Broda s Hrvatskog instituta za povijest – Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje dr. **Miroslav Akmadža**.

Velikom broju slušatelja, koji zbog iznimnog zanimanja jednostavno nisu mogli stati ne samo u središnju dvoranu Vijenac nego i manju dvoranu iz koje se skup mogao pratiti putem video-panoa, predavači su pokušali svaki sa svojeg motrišta približiti genezu hrvatsko-srpskih odnosa i svih nesporazuma tijekom povijesti,

od stvaranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1918., atentata na zastupnike HSS-a u beogradskoj skupštini 1928. i uvođenja diktature sljedeće godine, Drugog svjetskog rata i stvaranja Nezavisne Države Hrvatske kao i njezine politike zločina uvođenjem rasnih zakona, brutalnih metoda Komunističke partije Jugoslavije nakon završetka rata u ostvarenju ideološkog totalitarizma i apsolutne vlasti u novostvorenoj državnoj zajednici, pri čemu su uz ostale Katolička crkva i njezin čelnik zagrebački nadbiskup bile najveće prepreke, do odnosa nadbiskupa Stepinca prema NDH i ustaškim vlastima, Srbima i Srpskoj pravoslavnoj crkvi.

DIJAMETRALNO SUPROTNE OCJENE

Opći je dojam nakon predavanja da su hrvatski i srpski znanstvenici, uključujući tu i široku političku, kulturnu, crkvenu, medijsku i svaku drugu javnost, dijametralno suprotni u ocjenama o ulozi i postupanju zagrebačkog nadbiskupa u trima totalitarnim režimima: nacizmu, fašizmu i komunizmu, unatoč tome što su nakon višedesetljetnog »zaborava« mnogobrojni dokumenti o

tome ponovno dostupni. Trebat će, očito, još puno truda, vremena i dobre volje da dođe do odmaka od, uvjetno rečeno, montiranog sudskog procesa zagrebačkome nadbiskupu i uvriježenog komunističkog tumačenja njegove uloge i odnosa prema Srbima, jer na vidjelo izranjaju do sada nepoznate njegove brojne intervencije za ugrožene i progonjene Srbe (jednako kao i za Židove, ali i Hrvate komuniste) i prosvjedi protiv rasnih zakona, ustaških logora, rušenja pravoslavnih crkava, deportacija i sl., i da se objektivno i bez politikanstva, jednako tako, progovori o njemu kao simbolu »vekovnog neprijateljstva Vatikana i Katoličke crkve« prema Srbima i Srpskoj pravoslavnoj crkvi.

Među brojnim zanimljivim i za mnoge nepoznatim, pomalo šokantnim podacima, citatima, datumima i dokumentima, odjeknule su riječi, koje je iznijela dr. Gitman u svom predavanju iz preporuke nadbiskupa Stepinca, koju je već 1941. poslao svojim svećenicima: »Kada dođu k vama osobe židovske ili pravoslavne vjeroispovijesti, koje se nalaze u smrtnoj opasnosti, pa zažele konvertirati na katolicizam, primite ih, da spasite ljudske živote. Ne zahtijevajte od njih nikakvo

specijalno vjersko znanje, jer pravoslavni su kršćani kao i mi, a židovska je vjera ona, iz koje kršćanstvo vuče svoje korijenje. Uloga je i zadaća kršćana u prvom redu spasiti ljude. Kada prođe ovo vrijeme ludila i divljaštva, ostat će u našoj Crkvi oni, koji budu konvertirali zbog uvjerenja, dok će se ostali, kada opasnost prijeđe, vratiti u svoju.«

KONTRAPUNKT: KARIKATURE I DOKUMENTI

Na početku skupa otvorena je također izložba Alojzije Stepinac u slici i riječi, o čijoj je koncepciji i sadržaju govorio dr. **Frano Dulibić** s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, jedan od trenutno najvećih hrvatskih autoriteta na području karikature. Izložba je sastavljena iz dva dijela. U prvome su karikature satiričkih listova, zagrebačkog *Kerempuha* i beogradskog *Ježa*, koje su doslovce svakodnevno (u prosjeku dvije do tri karikature dnevno) u razdoblju od 1945. do 1946. na iznimno vulgarn i sugestivan način, dotada nepoznat u povijesti karikature na ovim prostorima, prikazivale zagrebačkog nadbiskupa kao najvećeg zločinca i beščutnog krvnika, te u drugome dijelu svojevrzni

kontrapunkt – 27 dokumenata nadbiskupovih zapisa, propovijedi, intervencija i prosvjeda iz razdoblja od 14. svibnja 1941. do 14. travnja 1945., te pismene zahvale i svjedočenja o njegovu zauzimanju za progonjene Srbe.

Znanstveni skup je potrebno promatrati kao nastavak, u kontekstu, akademskoga razgovora (»colloquium academicum«) *Blaženi Alojzije Stepinac – katolički uzor čovjekoljublja*, koji je održan u kongresnoj dvorani Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 4. studenoga, u kojem su nastupili predstavnici najpoznatijih hrvatskih znanstveno-kulturnih ustanova: predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik dr. **Zvonko Kusić**, rektor zagrebačkoga Sveučilišta dr. **Damir Boras**, predsjednik Matice hrvatske akademik dr. **Stjepan Damjanović**, ravnateljica Staroslavenskoga instituta dr. **Marica Čunčić**, predsjednik Društva hrvatskih književnika **Božidar Petrač**, s Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu dr. **Stipe Botica** i zamjenik ravnateljice Hrvatskoga instituta za povijest dr. **Gordan Ravančić**.

Tomislav Vuković

U OSIJEKU ODRŽANA TRIBINA NEPODOBNI GRAĐANI – STRADANJE SRIJEMSKIH HRVATA

Neispričane priče

Cilj je bio i ostao razgovarati sa što više osoba, aktera tragičnih događaja, jer vrijeme neumitno prolazi i prijeti zaboravom

Na blagdan sv. Kate u Osijeku je održana tribina Odbora za ljudska prava pod nazivom *Nepodobni građani*, a gosti su bili mladi ljudi iz civilne udruge *Vojvođanski građanski Centar* **Jelena Dukarić** i **Željko Stanetić**, te ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i odnedavno i čelni čovjek DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, zatim **Ivana Andrić – Penava** i **Jelena Dodig**, članica Gradskog vijeća i moderator rečene tribine. Susret je održan u Klubu knjižare *Nova*, pa je goste i posjetitelje pozdravio vlasnik knjižare **Ivica Vuletić**, a potom i gradonačelnik Osijeka **Ivica Vrkić**.

Vrkić je naglasio kako Grad Osijek uvijek stoji na raspolaganju ovakvim projektima, pa je njihove nositelje pohvalio kako su otvorili vrata istini iz neposredne prošlosti, što je vrlo bitno i za građane iz naše, ali i susjedne države.

OTVARATI PITANJA

»Dobro je da civilna udruga iz Srbije otvara ovakva pitanja, s kojima se javnost u Srbiji mora suočiti. Dobro je da se o tome razgovara vrlo otvoreno, iako smo svjesni da patnju protagonista nećemo umanjiti. Ali, stvorit ćemo ozračje u kojemu je moguće doći do vrijednosnog sustava koji treba omogućiti preuzimanje odgovornosti da do sličnih situacija nikada više ne dođemo«, rekao je Vrkić.

Jelena Dodig, Kukujevačanka iz Višnjevca, je u uvodnom izlaganju pojasnila zašto Osijek i zašto civilna udruga iz Novoga Sada, kojoj je na čelu čovjek iz Srijema, »jer je Srijem prošao najtragičnije u vrijeme Domovinskoga rata i srbijanske agresije na Republiku

Hrvatsku«. »To je točno«, potvrdio je i Željko Stanetić, novinar iz Rume, »i baš zato smo i osnovali Vojvođanski građanski Centar«.

U početku njih četvero, a poslije šest osoba i pokrenuli projekt *Neispričana priča* još 2008. godine. Cilj je bio i ostao razgovarati sa što više osoba, aktera tragičnih događaja, jer vrijeme neumitno prolazi i prijeti zaboravom. Do sada su razgovarali sa stotinjak nesretnih ljudi i sve to prenijeli na sajt, s ciljem da se upozna ukupna javnost Vojvodine i čitave Srbije, gdje je još uvijek zamagljeno govorjenje i pisanje o događanjima iz 90-ih. I sve to kane ukoričiti u knjigu stradanja, koja će biti svjedočanstvo jednoga vremena i stradanja »nepodobnih ljudi« samo zato što su druge nacije i druge vjeroispovijesti. Započeli su u Subotici, nastavili u Novom Sadu i Osijeku, a kane i do drugih sredina i diljem Srbije i Hrvatske.

I Jelena Dukarić, Subotičanka iz Novoga Sada, govorila je o projektu i naglasila odgovornost koju su mladi ljudi preuzeli da se govori otvoreno o stvarima koje su prešutkivane, koje su bila tabu u Srbiji, poput stradanja pripadnika hrvatske zajednice u Vojvodini, posebice u Srijemu; poput konc-logora u Begejcima i Stajicevu i zatvaranja očiju pred otvorenim prijetnjama pa i ubojstvima i pojedinaca i čitavih obitelji.

»Vrijeme prolazi, pa ako mi ne budemo ovo bilježili i obelodanili, ostat će uvjerenje da se ništa i nije dogodilo. A ti su ljudi tjerani iz svojih sela, iz svojih kuća. Sve to do mladih u Srbiji nije doprlo. Zato to i radimo, ne da se bavimo visokom politikom, već da istinom dopremo do mladih«, rekla je Dukarićeva.

Među sudionicama tribine je i **Vesna Abjanović**, Morovićanka. Vesna i njena potresna priča odjeknuli su baš kao i knjiga vlč. **Marka Kljajića** *Kako je umirao moj narod* koji je više puta te večeri apostrofirao. Vesna je bila još dijete kada su toga ljeta, 1991. godine iz obiteljske kuće odveli njenoga oca **Matu**, upravitelja Zadruga u Moroviću i strica **Ivicu**, djelatnika šidskoga *Hempra* u nepoznato, a ona, mama i brat do dana današnjega, 24 godine poslije, još uvijek ništa ne znaju. A o prona-

katoličkoj župi i na svetištu Gospe Snježne Petar Pifat bio je još dijete 90-ih, ali i svjestan suštine događanja. Ostao je, poput mnogih Hrvata u Petrovaradinu, pa i diljem Srijema. Ali ta brojka više nije onakva kava je bila, dapače. Možda je sreća da je otac bio već stariji i nije bio vojni obveznik, pa nisu, kao drugi, morali bježati, a i Petrovaradin je blizu Novoga Sada, pa su ih vojske, kao sredinu, zaobišle.

Jakov Ivančić je otišao iz Petrovaradina zbog šikaniranja na radnom mjestu, nasta-

Vesna i njena potresna priča odjeknuli su baš kao i knjiga vlč. **Marka Kljajića** *Kako je umirao moj narod* koji je više puta te večeri apostrofirao. Vesna je bila još dijete kada su toga ljeta, 1991. godine iz obiteljske kuće odveli njenoga oca **Matu**, upravitelja Zadruga u Moroviću i strica **Ivicu**, djelatnika šidskoga *Hempra* u nepoznato, a ona, mama i brat do dana današnjega, 24 godine poslije, još uvijek ništa ne znaju

laženju krivaca i procesuiranju da se i ne govori.

NE TREBA ŠUTJETI

Tomislav Žigmanov govorio je o percepciji ovih pitanja u Vojvodini i konstatirao kako je šutnja uzrokom da se još uvijek o tomu malo zna. U tom kontekstu aktivnost ovih mladih ljudi je za pohvalu, jer istinom i istinitim pričama aktera događanja pridonose širenju istine iz 90-ih. Osim javnosti u Srbiji, što je primarno, treba upoznati i javnost u Hrvatskoj

I za kraj, troje Petrovaradinaca: dvoje koji su odselili i danas su u Zagrebu, odnosno u Osijeku i onoga koji je ostao svjedočiti o opstojnosti Hrvata u Srijemu. Predsjednik HKPD-a **Jelačić** u Petrovaradinu i orguljaš u svojoj

nio se u Osijeku i aktivan je u Zajednici prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, gdje također nastoje širiti istinu o progonstvu Hrvata iz Srijema. Ivana Andrić – Penava je s obitelji iz Petrovaradina otišla 1992. u Zagreb, gdje se školovala i zaposlila kao povjesničarka. Prati sva zbivanja i u ovaj se projekt uključila na nagovor Žigmanova. »Dobro je«, kaže, »da su ovi mladi ljudi smogli hrabrosti progovoriti o ovim pitanjima, koja su u Srbiji tabu, jer postoji mogućnost da zaborav prekrije sjećanja, a aktera i sudionika je sve manje. I zato mi koji smo dužni istražiti što više događaja vraćamo dug onima koji su imali hrabrosti ostati u Srijemu, u Vojvodini«, zaključuje Ivana Andrić – Penava.

Slavko Žebić

ČEDOMIR BACKOVIĆ, ŠEF PREGOVARAČKE GRUPE ZA POGLAVLJE 23

Svi bismo htjeli da smo neka vlast

Manjine su apsolutno najkvalificiranije da probleme uoče i iznesu, ali kad je u pitanju način njihova rješavanja u jednom demokratskom društvu ne vidim zašto bi tu bili najkvalificiranije. Tu su kvalificirani stručnjaci iz različitih oblasti koji poznaju i europske standarde

Razgovor vodila: Tatjana Ljubić

Čedomir Backović je pomoćnik ministra pravde i šef pregovaračke grupe za cjelokupno poglavlje 23 – poglavlje koje je jedno od najtežih i zbog toga se u pregovorima s Europskom unijom otvara među prvim. Da bi se poglavlje 23 otvorilo, potrebno je ispuniti niz obveza vezanih za ovo poglavlje, od kojih je jedna kreiranje Akcijskog plana za ostvarivanje prava manjina, gdje su prisutni predstavnici svih nacionalnih zajednica i o čemu *Hrvatska riječ* redovito izvještava. Backović koordinira rad radne grupe za pisanje ovog akcijskog plana.

HR: Vodite rad na izradi Akcijskog plana za ostvarivanje prava

manjina u sklopu poglavlja 23 u ime Ministarstva pravde i kao šef pregovaračke grupe. Po Vašem mišljenju, na koji način će Akcijski plan učiniti da manjine žive bolje? Što je tu novo?

Tu je novo kao i s Akcijskim planom za cijelo poglavlje 23 za koje smo nadležni, novost je pristup svrsi Akcijskog plana i on se može izraziti u tri principa, a to je: provodljivost, provodljivost i provodljivost. Ili: rezultati, rezultati i rezultati. Prilikom izrade Akcijskog plana za (cjelokupno, op. a.) poglavlje 23, a i prilikom izrade ovog akcijskog plana (za ostvarivanje prava manjina, op. a.) u njegovim finalnim redefiniranjima, kada sve bude stavljeno na kamatu, što bismo rekli mi

salašari, onda ćemo ga pregledati iz raznih uglova. Iz kuta održivosti, ustavnosti ali i iz ugla sprovodljivosti. To znači jesmo li jasno i glasno odredili što se radi, tko radi i kada radi.

HR: Mogu se čuti među sudionicima radne grupe za izradu Akcijskog plana komentari, odnosno kritike Akcijskog plana da je previše načelan i uopćen, a ipak i Vi govorite o potrebi da se bude precizan u identifikaciji onoga što se radi.

Slažem se. Treba ga konkretizirati. Metodologija pisanja je da se ne može svuda sve napisati. Evo, imali smo situaciju da se pozivamo na jedan zakon koji je prilično konkretan. Moramo razlikovati metodološke stvari od

suštine. Tehniku od suštine. U mjeri u kojoj je utvrdljivo što se točno treba raditi, Akcijski plan je dobar. To može biti napravljeno na način da je u Akcijskom planu sve upisano ili putem reference, da upućuje na neki drugi akt koji je dovoljno konkretan, da se ne bi ponavljali i prepisivali.

HR: Kažete da treba pisati konkretno. Međutim, nedavno smo imali situaciju u kojoj, kada se upravo htjelo nešto konkretno napisati, to nije prošlo. Zbog čega se neki prijedlozi predstavnika manjina tako teško usvajaju? Posebno kada je u pitanju obrazovanje.

Ja se ne bih složio s tom odredbom. Ne umijem generalno pričati, suviše sam dugo živio

van ovih geografskih prostora pa se trudim biti analitičniji. Ovu našu legendarnu površnost izbjegavam, jer smo skloni generalizirati i površno pričati o stvarima. Mislim da nam je to najveći problem.

HR: Na što točno mislite? Jer, jučer, kada je bio konkretan prijedlog, odnosno nekoliko njih za obrazovanje, nije prošlo.

Sve ono što se moglo konkretizirati a da se pri tome ne improvizira, da se pri tome ne bavimo volonterizmom umjesto profesionalizma, ja mislim da je tako i pristupljeno.

HR: Kako mislite volonterizmom? Točno je da ovdje ima i osoba koje volonterski rade pri nacionalnim vijećima. Na to mislite?

Volonterizam je neprofesionalizam. Ne govorim o plaćanju.

HR: Ne mora značiti, volonteri mogu biti i profesionalci koji ne dobijaju novac za svoj rad upravo zato što žele volontirati. Mislite li na amaterizam?

Dobro, ja sam malo pobrkao, mislim na engleskom. Znači, amaterizam za razliku od profesionalizma. Na to sam mislio. Određene stvari, inkluzivnost sa sobom nosi inherentno određene probleme. Ti problemi se mogu staviti na nivo različitih nivoa profesionalnosti, stručnosti, metodološke naobrazbe. Mi smo navikli u ovom društvu, koje je zato tu gdje je, da svi rade sve i da svi znaju sve. To se zove samoupravljanje. Ono nas je upropastilo. U suvremenim demokratskim društvima ljudi se temeljno bave određenim temama i u stanju su na stručan način o nečemu razgovarati. Ako vi dodate iz jedne priče – sve ja znam i sve ću ja riješiti...

HR: Hoćete da kažete da, primjerice kada je u pitanju obrazovanje, ljudi koji su iznosili to ne znaju dovoljno stručno o problemu koji postoji u njihovoj zajednici?

U određenim mjerama, temama, došlo je do izražaja

nedovoljno temeljito poznavanje materije.

HR: Na što konkretno mislite?

Pa recimo kako se prave programi za znanost, kako se pristupa obrazovanju djece. Evo, ja se ne bih usudio da dajem neka svoja amaterska mišljenja, za to ljudi završavaju fakultete. Nije to za igru, nije to da se na jednom sastanku pet minuta o nečemu govori, ne ide to tako.

HR: Ali govorilo se o specifičnim problemima koji su se Akcijskim planom htjeli imenovati i njihovo rješenje navesti. Moje pitanje je zašto je to na sastanku bilo teško? Zašto je to ostalo kao otvoreno pitanje?

Ja osobno ne mislim da je tako. Mislim da su svi oni problemi koji su izneseni od Ministarstva prosvjete predviđeni da se riješe. E sada, u mjeri u kojoj ostali članovi radne grupe ili ne razumiju ili nisu u stanju razumjeti ili ne shvataju ili imaju druge ideje o tome kako bi nešto trebalo riješiti, to je onda problem demokratskog procesa. Demokratski proces se sastoji u izražavanju svih legitimnih interesa i u pokušavanju nalaženja balansa kako da se ti interesi riješe. To je nešto čemu se mi tek trebamo učiti, nažalost. Mi smo tek u prvom razredu škole demokracije u Srbiji 2015. godine. Što da radim, ja sam za to najmanje kriv, nisam bio tu.

HR: Molim Vas ipak da razjasnite na što mislite kada govorite o amaterizmu naspram profesionalizma. Dakle, mislite li Vi da nacionalne zajednice koje čine ovu radnu grupu imaju autoritet i profesionalnost, napose neke veće zajednice, da govore o problemima i njihovom rješavanju?

O problemima da, a o konkretnom rješavanju problema u mjeri u kojoj to zahtijeva određeni stupanj stručnosti i mjeri u kojoj postoje ljudi koji taj stupanj stručnosti imaju. Ne vidim što je tu loše.

HR: Ako pogledamo samo neka nacionalna vijeća, poput Mađarskog ili Hrvatsko nacionalno vijeće, oni imaju ljude koji su stručni po oblastima. Primjerice, za obrazovanje su to direktori ili pomoćnici direktora škola.

Jesu li bili oni tu jučer?

HR: Jesu.

Pa eto suočili su stavove.

HR: Dakle, ne govori mo o ljudima koji su amateri.

Pa nije pitanje samo tko, nego je i pitanje što. Stavovi su suočeni i ja mislim da nije nekompetentna državna tajnica koja je s njima raspravljala. Ja nisam u poziciji da presuđujem. Ja nisam stručnjak iz te oblasti. Ja sam ovdje više kao koordinator i trudim se da stvari idu u pravom pravcu. Uopće ne pretendiram da budem stručnjak, niti iz manjinskih prava, osim kao odvjetnik to mi je u nekom generalnom opisu posla, niti u oblasti naobrazbe. Ja sam odgojen, napose u vremenu koje sam proveo izvan Balkana i jugoistočne Europe, da poštujem struku. I tu dajem komentar da mi generalno nismo odgojeni da poštujemo struku nego smo odgojeni da svi sve znamo. To je činjenica. Tko to ne vidi trebaju mu naočale.

HR: Za koja pitanja smatrate da se najviše »lome koplja«?

Do sada ili uopće?

HR: Do sada, u ovom Akcijskog plana za ostvarivanje prava manjina.

Ja mislim da kada je u pitanju uočavanje problema i uočavanje potrebe rješavanja da se uopće i ne lome koplja. Nego se, ponavljam, lome koplja oko toga kako da se određeni problemi riješe.

HR: Koje probleme Vi vidite kao najveće?

U mjeri u kojoj ovaj Akcijski plan pokušava riješiti probleme, ja ne vidim niti jedan problem da će ostati neriješen. A one probleme koje pokušava riješiti, možemo ih nabrojiti, tu imamo

udžbenike, obrazovanje na jeziku nacionalne manjine, omogućavanje kvalitete i kvantiteta medijskih sadržaja na manjinskim jezicima i tako dalje. Ima niz problema, ali moje je čvrsto uvjerenje da će ovim akcijskim planom biti jedan izbalansirani pristup konkretnim aktivnostima koje će riješiti konkretne probleme na način na koji su rješivi, bez zamagljivanja pitanja. Moramo biti u stanju analizirati situaciju, vidjeti što hoćemo, što je krajnji cilj ili kako se do njega može doći na jedan odgovoran način.

HR: Ali prijedlozi predstavnika manjina su upravo takvi. Konkretni.

Pa mi o tim prijedlozima diskutiramo. Ja Vam ponovno kažem, manjine su apsolutno najkvalificiranije da probleme uoče i iznesu. Ali kad je u pitanju način u jednom demokratskom društvu rješavanja tih problema, ne vidim zašto bi tu bile najkvalificiranije. Tu su kvalificirani stručnjaci iz različitih oblasti koji poznaju i europske standarde, i Acqui (communiaire, pravne stečevine op. a.) koji poznaju europske tendencije u kojoj se određene oblasti razvijaju. Mi se moramo operirati od toga da možemo izglasati sve i da na zboru radnih ljudi kažemo mi smo to izglasali. Postoje određena pravila, postoji stručnost, postoje ljudi koji su proveli godine u školama, na edukaciji.

HR: Na koji način će se osigurati da Akcijski plan u svojoj konačnoj verziji bude i provođen? Što su garanti?

Akcijski plan će sadržavati dio o implementaciji i monitoringu i taj dio će biti konkretan.

HR: Šta ako se ne ispunjavaju obveze navedene u Akcijskom planu?

Mehanizam odgovornosti. Zato se i trudimo da sada navodimo tko je odgovoran za provedbu određenih aktivnosti da imamo u vidu da su to tijela koja se mogu pozvati na odgovornost u slučaju da ne provode konkret-

ne aktivnost. Ono čime će se u krajnjoj instanci razlikovati ovaj akcijski plan od mnogih jeste da će on biti provodljiv i konkretan i da će se na njemu raditi temeljno. Da će legendarna površnost svih na ovim geografskim širinama ovdje biti svedena na minimum.

HR: Nepovjerenje predstavnika manjinskih zajednica, za koje ste tijekom sastanka radne grupe rekli da nije pravna kategorija, je isto tako legitimno.

Naravno, ali to je u domeni psihologije, to nije u domenu Akcijskog plana i njegove provedbe. I ja imam nepovjerenje prema tisuću stvari. Nemam odgovor za nepovjerenje osim da trebamo početi provoditi akcijske planove koje donosimo, provoditi zakone i onda će se povjerenje valjda izgraditi.

HR: Hoće li nacionalna vijeća kroz poglavlje 23, odnosno Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina dobiti bilo kakve obvezujuće ovlasti? Da u određenim pitanjima mišljenja ili stavovi nacionalnih vijeća budu ta koja su obvezujuća. Veće ovlasti osim savjetodavnih.

Da postanu vlast? To je naša druga osobina: osim površnosti svi bi smo htjeli da smo neka vlast. O tome kako se formira vlast postoje izgrađeni demokratski standardi u Europi i SAD-u. Ne možemo svi biti nekakva vlast, iako to jako volimo. A što se tiče mišljenja i stavova nacionalnih vijeća, naravno da će u mjeri u kojoj su dostatni, potkrijepljeni i argumentirani biti uvaženi od onih koji su vlast.

HR: Hoće li postojati neki obvezujući mehanizam da stavovi i mišljenja budu uvaženi?

U dijelu nečega što je normativni okvir, ili upravni akti, naravno da hoće.

HR: Po kojem mehanizmu?

Zavisi od oblasti koja je u pitanju. Ne znam na što konkretno mislite. Ako mislite hoće li nacionalna vijeća odlučivati, ne znam, imamo tamo sporno

je li mišljenje obvezujuće ili ne, znači ne. Zašto bi bilo obvezujuće. Zbog čega?

HR: Zašto ne bi bilo? U određenim definiranim stvarima koja se tiču nacionalnih manjina.

Pa vidite i tu smo jako mnogo, nevezano za nacionalne manjine, pogriješili. Onaj tko donosi određeni akt, opći ili konkretni, on po pravilu ne bi trebao biti njegov korisnik. To ja često pričam sa sucima. I pitam ih, kad oni hoće donositi zakone, pa što mislite da taksisti donose zakone o taksiju? Hoće li ići u korist putnika ili taksista?

HR: Zašto mišljenje ne može biti obvezujuće?

Ako pričate o nečemu što tangira sve građane jednog društva, onda postoji sustav kako se donose akti. Ne postoji ni jedno pitanje koje se dotiče manjinske zajednice, a da se istovremeno ne dotiče i druge manjinske ili većinske zajednice. To je nemoguće. To su elementi sociologije koju isto tako treba poznavati kada se o ovim stvarima priča. Ne može biti izolirana nečija pozicija u odnosu na nekog drugog, inače nije pozicija.

HR: Da Vas pokušam parafrazirati: kada je u pitanju, recimo, informiranje na jeziku manjina, obrazovanje na jeziku manjina, kultura, to su stvari o kojima sama manjinska zajednica ne

može imati obvezujuće mišljenje jer se to tiče svih građana naše zemlje?

Pa naravno. Mišljenje se uzima u obzir.

HR: Rekli ste da ovaj Akcijski plan »neće donijeti ni manjine, ni mi nego netko treći«. Možete li pojasniti na što ste mislili?

Donijet će ga Vlada i donijet će ga možda čak i parlament. Nisam siguran hoćemo li ga morati nositi na parlament. Donijet će ga najvjerojatnije zakonodavna vlast ili Vlada. A ako je bila riječ o tome koji će kriteriji prevladati, prevladat će kriteriji Vijeća Europe. Oni imaju izgrađene standarde u ovoj oblasti.

GRAD SUBOTICA, GRADSKA UPRAVA

TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 45a. Zakona o planiranju i izgradnji (Službeni glasnik RS, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14 i 145/14)

o g l a š a v a

RANI JAVNI UVID PO VODOM IZRADE - PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA CENTAR URBANISTIČKE ZONE MZ ALEKSANDROVO U SUBOTICI

- PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA CENTAR URBANISTIČKE ZONE MZ MALI RADANOVAC, IZMEĐU ULICA BELE BARTOKA, LJUBE ŠERCERA, EDVARDA RUSIJANA I ŠANDORA LIFKE
- PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA CENTAR URBANISTIČKE ZONE U MZ PEŠČARA ZAPADNO OD ŠABAČKE ULICE, IZMEĐU ULICA KUMROVEČKE, ČEDE ŽICA I USKOČKE U SUBOTICI
- PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA CENTAR URBANISTIČKE ZONE MZ ŽELJEZNIČKO NASELJE S NEPOSREDNIM OKRUŽENJEM NA POTEZU UZ MAJŠANSKI PUT, SJEVERNO OD ULICE BER IMREA U SUBOTICI
- PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA BLOKOVE 196 I 197 JUŽNO OD ŽELJEZNIČKE PRUGE SUBOTICA – SEGEDIN NAMIJENJENE ZA KOMERCIJALNE FUNKCIJE
- PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA BLOKOVE 63 I 63A IZMEĐU LOVAČKE, RADANOVAČKE I DUBROVAČKE ULICE NA PALIČU

Odluke o izradi navedenih planova su objavljene u Službenom listu Grada Subotice broj 38/15.

Rani javni uvid održat će se u trajanju od 15 dana, od 7. prosinca do 21. prosinca 2015. godine radnim danima od 8-15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg Slobode 1, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenih planova, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenih planova, mogućim rešenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pozivaju se tijela, organizacije i javna poduzeća koji su ovlašteni da utvrđuju uvjete za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata da daju mišljenje u pogledu uvjeta i neophodnog obima i stupnja procjene utjecaja na životni okoliš.

Pravna i fizička lica mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), Trg slobode 1, do 21. prosinca 2015. god. Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih lica koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

OBLJETNICA KOLONIZACIJE HRVATA U VOJVODINU

S dalmatinskog kamena u bačku ravnicu

Obljetnicu Savezne kolonizacije HKD Vladimir Nazor iz Stanišića obilježilo je 29. studenog prigodnim predavanjem koje je održao profesor **Ivan Karan**, predsjednik stanišićke udruge koristeći u svom izlaganju podatke dr. sc. **Marija Bare**, koji zbog zauzetosti nije mogao održati planirano izlaganje u Stanišiću.

Prema prvotnom planu kolonizacije najveći dio hrvatskih obitelji trebao je naseliti Bačku. Prvotno je bilo predviđeno da se od 9.000 obitelji iz Hrvatske u Vojvodinu naseli 5.500 hrvatskih i 3.500 srpskih obitelji, a kriteriji su bili angažiranost pojedinih područja Hrvatske tijekom rata i njihovo stanje nakon rata.

»Kako je iz nekih krajeva dolazilo znatno više molbi nego što je bilo planirano, a takvi krajevi bili su Lika i Kordun, a s druge strane iz hrvatskog primorja bilo je manje molbi od planirane kvote, došlo je do izmjene u odnosu na prvotni plan kolonizacije, što je utjecalo i na nacionalni sastav koloniziranih obitelji te on nije ostao na prvotnoj brojki od 62 postotka hrvatskih i 38 postotaka srpskih obitelji«, kazao je Karan.

IZ VOJVODINE U ZAVIČAJ

Većina Hrvata koje se kolonizirala u Vojvodinu dolazila je iz Dalmacije, a prve obitelji u Stanišić su stigle tijekom 1945. i 1946. godine. U Stanišić je ukupno doseljeno 5.430 kolonista, i Hrvata i Srba. Kolonistima je dodijeljeno 11.500 obradive zemlje, a pojedinačno obitelji su dobivale od šest do 14 jutara, u ovisnosti od brojnosti obitelji i ratnih zasluga članova obitelji. Stanovništvo iz sjeverne Dalmacije naseljavano

Prije 70 godina s jeseni počela je kolonizacija Vojvodine, a u »vlakovima bez voznog reda« u Vojvodinu, prije svega Bačku, je stiglo i oko sedam tisuća Hrvata

je u susjednu Riđicu, a kolonisti su stigli u tri transporta tijekom 1945. i 1946. godine. Prema prvom poslijeratnom popisu u Stanišiću je popisano 2.400 Hrvata (od ukupno 7.700 stanovnika), a u Riđici 473 (od ukupno 4.159 stanovnika).

»Broj koloniziranih Hrvata bio je veći, ali se nakon kolonizacije dio Dalmatinaca, napose onih koji se prije nisu bavili poljodjelstvom, vratio u zavičaj. U tome su prednjačili primorci iz nekadašnjih kotara Šibenik, Korčula, Metković, zatim otočani i nešto manje iz kninskog kotara. Povratku u zavičaj pridonijeli su, osim neprilagodljivosti novim uvjetima života, i razočaranost prilikama u mjestima doseljavanja, te psihološki pritisak nakon Rezolucije IB-a, blokada granica uz nesigurnost zbog graničnog položaja naselja, te prisutnost znatnog broja neslavenskih naroda. Iz Stanišića se u stari kaj vratilo oko 150 obitelji, a isto toliko

obitelji se razdjelilo, dok se iz Riđice vratilo tridesetak obitelji«, kazao je Karan.

Primjerice do konca 1948. s područja Zatona kod Šibenika vratile su se sve obitelji osim jedne. Nakon 1948. godine u Vojvodini se zadržalo oko 7.000 Hrvata, ali se većina njih narednih desetljeća postupno vraćala u zavičaj, selila u veća mjesta ili se pod raznim pristicima, pa i bombarskim napadima, iselila 90-ih godina prošlog stoljeća.

SVJEDOČANSTVA

HKD Vladimir Nazor iz Stanišića radi na prikupljanju svjedočanstava ljudi koji se još sjećaju kolonizacije i dolaska u Stanišić.

»Cilj nam je da prikupimo ta živa sjećanja, da ih sačuvamo za generacije koje dolaze. Neki se u tim razgovorima prisjete zarobljenštva u Italiji, neki teškog puta do Vojvodine, zatim tog

kulturološkog šoka koji su doživjeli po dolasku u jednu sasvim novu sredinu s drugačijim običajima. Morali su puno učiti da bi opstali ovdje, pa su se mnogi pokolebali i vratili u stari kraj«, kaže tajnik HKD-a Vladimir Nazor. **Savo Tadić.**

»Moja majka-udovica u Stanišić je došla iz Bitelica s četvero djece. Imao sam tada šest godina. Mučila se moja majka, radila u polju i život nije bio nimalo lak. Godinu-dvije stanovali smo u jednoj maloj kući sa starosjedeocima«, prisjeća se dolaska u Stanišić **Božo Jukić.**

»Ovo je šesti puta da obilježavamo obljetnicu kolonizacije, jer želimo sačuvati kolektivno pamćenje na jedan događaj koji je imao veliki utjecaj za stanovništvo cijele bivše države«, kaže Karan.

Početkom 90-ih u Stanišiću je bilo 1.100 Hrvata, pod pritiskom tijekom 90-ih iselilo se oko 700, a sada ih je u selu tek oko 250.

Obljetnici kolonizacije prvi su puta prisustvovali i gosti iz Sinja, kraja iz kojeg je najviše obitelji kolonizirano u Stanišić.

»Moja obitelj došla je u Stanišić 1946. godine. Nekada smo se ovdje okupljali svakoga ljeta, a onda su zbog poznatih dešavanja te veze prekinute, pa je od mog posljednjeg dolaska prošlo 30 godina«, kaže **Vitomir Perić** iz Kulturnog središta grada Sinja.

Domaćini i gosti ovaj susret vide kao početak suradnje udruge iz Stanišića i grada Sinja, što bi zapravo bio nastavak suradnje koju su prije nekoliko godina započeli slikari iz Sinja koji su prisustvovali likovnoj koloniji u Stanišiću.

Z. Vasiljević

DANI HRVATSKE MATICE ISELJENIKA U VINKOVcima

Predavanja o vojvođanskim Hrvatima

Predavanjem *Hrvati u Vojvodini 2015., vrijednosti i nacionalna svijest vojvođanskih Hrvata* počela je manifestacija *Domovina u mom srcu*, Dani Hrvatske matice iseljenika u Vukovarsko-srijemskoj županiji, koji se održavaju od 26. studenoga do 6. prosinca u Vinkovcima, Vukovaru i Iloku.

U dvorani Ogranka Matice hrvatske Vinkovci, a u organizaciji HMI – Podružnica Vukovar i Ogranka MH Vinkovci, predavanje su održali glavna i odgovorna urednica subotičkog tjednika *Hrvatska riječ* dr. sc. **Jasminka Dulić**, i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini prof. **Tomislav Žigmanov**.

Silvio Jergović, Tomislav Žigmanov i Jasminka Dulić

Na početku predavanja dr. sc. Jasminka Dulić je prezentirala rezultate svojih znanstvenih istraživanja na temu nacionalne svijesti vojvođanskih Hrvata, a potom je prof. Tomislav Žigmanov govorio o stanju hrvatske zajednice u Vojvodini.

»Kad govorimo o rezultatima istraživanja, oni su kao i u nekim ranijim istraživanjima pokazali da su Hrvati u Vojvodini specifični po tome da u odnosu na druge nacionalne zajednice u manjoj mjeri iskazuju nacionalnu zatvorenost, što ne znači da kod njih nije prisutan nacionalni identitet«, istaknula je dr. sc. Dulić.

Tomislav Žigmanov se u svom predavanju osvrnuo na stanje hrvatske zajednice u Vojvodini.

»Republika Hrvatska ima izgrađenu vanjsku politiku kada je u pitanju odnos prema Srbiji, čiji smo mi građani, ima svoja predstavništva u Subotici i Beogradu. Ima određene programe pomoći kad je u pitanju rješavanje naših problema, ne samo kad je riječ o političkoj potpori, no još uvijek, nažalost, izostaju cjeloviti programi, pomoći razvijenije politike i jedno stalnije zastupanje interesa koje mi pokušavamo artikulirati. Naravno da ima pomaka, no još uvijek ima određenih problema«, istaknuo je Žigmanov.

Vukovarska podružnica Hrvatske matice iseljenika, na čelu s voditeljem **Silvijom Jergovićem**, djeluje već 11 godina tijekom kojih ustrajno radi na povezivanju hrvatskih iseljenika s matičnom državom, s lokalnim zajednicama, institucijama i udrugama. Podružnica se može pohvaliti nizom događanja i projekata organiziranih samostalno ili u suradnji s raznim institucijama, ustanovama i udrugama.

Mario Kokaj

Generalni konzul posjetio Nazor u Somboru

Generalni konzul Konzulata RH u Subotici **Velimir Pleša** boravio je u radnom posjetu Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu *Vladimir Nazor* Sombor, gdje je prisustvovao sjednici *Nazorovog* Izvršnog odbora. Konzul Pleša obišao je prostorije Hrvatskog doma, a u razgovoru s domaćinima upoznao se s aktivnostima ove udruge koja ove godine slavi 79. objećnicu. Predsjednik *Nazora* **Mata Matarić**

upoznao je konzula s najznačajnijim aktivnostima, kao i s podatkom da je ova udruga dobitnik Povelje predsjednika Republike Hrvatske za njegovanje tradicije Hrvata u Somboru i okolici i za osobite zasluge u promicanju međunarodne

kulturne suradnje. Pročelnici sekcija upoznali su konzula s bogatim aktivnostima ove udruge, čiji članovi aktivno sudjeluju u radu osam sekcija. Prema riječima konzula Pleše iznimno je važno promicanje kulturne suradnje i u toj oblasti udruge imaju potporu konzulata, koji će također pružiti i pomoć prilikom apliciranja za sredstva iz Republike Hrvatske. Također, konzul će svojim prisustvom dati potporu manifestacijama koje organiziraju udruge.

Z. V.

Konzul Hrvatske u posjetu Sonti

U subotu, 21. studenog u Sonti je Odbor podružnice DSHV-a *Južno Podunavlje* organizirao radni susret s novim generalnim konzulom RH u Subotici **Velimirom Plešom**. Radnom susretu su osim generalnog konzula prisustvovali i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, predsjednik IO HNV-a **Darko Sarić Lukendić**, članica Foruma žena DSHV-a **Ervojka Stantić**, tajnica Mjesne zajednice Sonta **Renata Kuruc**, ravnatelj Osnovne škole **Ivan Goran Kovačić Zvonko Tadijan**, te članovi Odbora Podružnice s predsjednikom **Željkom Pakledincem**.

Tom prilikom generalni konzul je upoznat sa slikom obrazovanja, kulture, informiranja, te političkom slikom ovog dijela Podunavlja koji obuhvaća teritorij triju općina: Apatin, Odžaci i Bač.

U svom obraćanju prisutnima generalni konzul je istaknuo da u svakom trenutku možemo računati na njegovu pomoć, ali i Konzulata na čijem je čelu, a sve u cilju što boljeg života pripadnika hrvatske zajednice. On je također podržao održavanje ovakvih susreta, kao i posjet matičnoj državi Hrvatskoj.

Nakon ovog susreta, koji je trajao više od sat vremena, prisutni su bili i na XIV. susretu *Šokačka večer*, koju je organizirala ovdašnja hrvatska kulturna udruga *Šokadija*.

HR

Temeljem članka 37. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (»Službeni list APV«, broj: 37/2014 i 54/2014 - dr. odluka), sukladno članku 79. Zakona o utvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine (»Sl. glasnik RS«, br. 99/2009, 67/2012 - Odluka Ustavnog suda Republike Srbije broj IUz-353/2009) i s Pravilnikom o stalnim sudskim tumačima (»Sl. glasnik RS«, broj 35/2010), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice raspisuje

OGLAS

ZA POSTAVLJANJE STALNIH SUDSKIH TUMAČA ZA PODRUČJE VIŠIH SUDOVA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE

I.

Raspisuje se oglas za postavljanje stalnih sudskih prevoditelja i stalnih sudskih tumača znakova slijepih, gluhih ili nijemih osoba za područje:

1. Višeg suda u Novom Sadu, za:

goranski jezik - 1; engleski jezik - 1; slovački jezik - 1, talijanski jezik - 1; hrvatski jezik - 1; slovenski jezik - 2; njemački jezik - 1; bosanski jezik - 2; albanski jezik - 2; perzijski jezik - 1; bugarski jezik - 1; grčki jezik - 1; makedonski jezik - 1; romski jezik - 2; turski jezik - 2; nizozemski jezik - 1, znakovni jezik - 2.

2. Višeg suda u Zrenjaninu, za:

engleski jezik - 1; romski jezik - 2; hrvatski jezik - 1; francuski jezik - 1; mađarski jezik - 2; kineski jezik - 1; sirijski jezik - 1, makedonski jezik - 1, grčki jezik - 1; bugarski jezik - 1; albanski jezik - 1, bosanski jezik - 1.

3. Višeg suda u Srijemskoj Mitrovici, za:

albanski jezik - 1; turski jezik - 1; rumunjski jezik - 1; nizozemski jezik - 1; njemački jezik - 1; francuski jezik - 1; talijanski jezik - 1; bugarski jezik - 1; znakovni jezik - 1; makedonski jezik - 1; ruski jezik - 1; mađarski jezik - 1.

4. Višeg suda u Subotici, za:

farsi jezik - 2; urdu jezik - 2; paštu jezik - 1; arapski jezik - 2; turski jezik - 2; francuski jezik - 2; talijanski jezik - 1; španjolski jezik - 1; ukrajinski jezik - 1; bugarski jezik - 1; makedonski jezik - 2; engleski jezik - 2; znakovni jezik - 1.

5. Višeg suda u Pančevu, za:

njemački jezik - 1; hindu jezik - 1; kineski jezik - 1; bosanski jezik - 1; armenski jezik - 1; rumunjski jezik - 1; znakovni jezik - 2.

6. Višeg suda u Somboru, za:

mađarski jezik - 1; - rusinski jezik - 1; engleski jezik - 1; njemački jezik - 1.

II.

Kandidat za stalnog sudskog prevoditelja ili za stalnog sudskog tumača znakova slijepih, gluhih ili nijemih osoba (u daljem tekstu: kandidat), može biti osoba koja ispunjava sljedeće opće i posebne uvjete, koje dokazuje na način utvrđen u oglasu.

Opći uvjeti:

1. da je punoljetna osoba

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se izvadmkom iz matice rođenih ili osobnom iskaznicom (čipovana osobna iskaznica mora biti očitana);

2. da je državljanin Republike Srbije

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se uvjerenjem o državljanstvu;

3. da ima prebivalište na teritoriju AP Vojvodine

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se osobnom iskaznicom (čipovana osobna iskaznica mora biti očitana);

4. da ima najmanje visoko obrazovanje

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se diplomom o stečenom visokom obrazovanju;

5. da mu/joj ranije nije prestajao radni odnos u državnom tijelu zbog teže povrede dužnosti iz radnog odnosa

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se pisanom izjavom kandidata da mu/joj nije prestao radni odnos u državnom tijelu zbog izrečene stegovne mjere. Kandidat sam sastavlja i potpisuje izjavu, bez obzira na to da li je bio zaposlen u državnom tijelu;

6. da nije osuđivan na kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se uvjerenjem nadležnog suda, koje ne smije biti starije od šest mjeseci, da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje se goni po službenoj dužnosti.

Posebni uvjeti:

1. da ima odgovarajuće visoko obrazovanje za određeni strani jezik ili da posjeduje potpuno znanje jezika s koga prevodi i na koji prevodi usmeni govor ili pisani tekst.

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se alternativno:

diplomom o stečenom visokom obrazovanju odgovarajućem za određen strani jezik odnosno certifikatom, potvrdom ili drugim odgovarajućim dokazom nadležne organizacije kojom se potvrđuju stručne kompetencije za obavljanje poslova tumača za znakovni jezik, odnosno stručne kompetencije za prevođenje govornog jezika na znakovni jezik i znakovnog jezika na govorni jezik;

uvjerenjem povjerenstva o prethodno položenoj provjeri znanja jezika;

provjerom znanja jezika koju provodi povjerenstvo;

2. da poznaje pravnu terminologiju koja se koristi u jeziku s koga se prevodi i na koji se prevodi

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se na temelju provjere znanja pravne terminologije koju provodi povjerenstvo, odnosno uvjerenjem povjerenstva o prethodno položenoj provjeri znanja pravne terminologije;

3. da ima najmanje pet godina iskustva na prevoditeljskim poslovima.

- ispunjavanje uvjeta dokazuje se na temelju certifikata, potvrda ili drugih odgovarajućih dokaza o iskustvu na prevoditeljskim poslovima.

III.

Kandidat uz prijavu na oglas dostavlja izvornik ili ovjerenu presliku navedenih dokaza.

IV.

Povjerenstvo, koje obrazuje pokrajinski tajnik, razmatra prijave kandidata i podnijete dokaze, te radi dokazivanja ispunjenosti posebnih uvjeta provodi provjeru znanja jezika i pravne terminologije.

Troškove provjere snosi kandidat.

V.

Prijave na oglas s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz točke II. ovog oglasa dostavljaju se u roku od 30 dana od dana objave oglasa na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21.000 Novi Sad, s naznakom »Prijava na oglas za postavljanje stalnih sudskih tumača – stalnih sudskih prevoditelja za područje viših sudova na teritoriji APV«.

Kandidat je obavezan da u prijavi navede jezik i sud za koji se prijavljuje, adresu i broj telefona.

Nepravodobne, nedopuštene, nerazumljive i nepotpune prijave, neće biti uzete u razmatranje.

Provjera znanja jezika provodi se najranije u roku od 30 dana od posljednjeg dana roka za podnošenje prijave.

VI.

Za podnošenje prijave na oglas kandidat uplaćuje republičku administrativnu pristojbu u iznosu od 300 dinara na račun Proračuna Republike Srbije (*Budžeta Republike Srbije*), br. **840-742221843-57**, **poziv na broj 97 11-223**.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I
NACIONALNE MANJINE - NACIONALNE ZAJEDNICE
AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE
REPUBLIKE SRBIJE

128-74-8/2015-02 od 25.11.2015. godine

POKRAJINSKI TAJNIK
Mihály Nyilas

PROSINAC, MJESEC DARIVANJA

Svaki dar je veliki ako je od srca

Prosinac je posljednji mjesec u godini u kojem svodimo račune tekuće godine i promišljamo o planovima za budućnost. Također, prosinac nam pruža niz prilika i mogućnosti za zahvalu i darivanje. Dar je najljepši način da se nekome zahvalimo, ispričamo, pokažemo osjećanja, sprijateljimo se. Darivanje se uči od malena i ono je umjetnost, jer u malom sjajnom paketiću sažima najljepše želje, osjećanja i poruke. Nije stvar u kupnji poklona, već je tajna u osluškivanju tog nekoga za koga uzimamo dar i poklonimo mu baš ono što želi i čemu se raduje.

PRAZNICI U PROSINCU – PRIGODA ZA DARIVANJE

Djeca se najviše raduju prosincu i darovima koje očekuju od sv. Nikole, od majki za Materice i očeva za Oce, te božićnog dara pod borom. Gotovo svaki tjedan u prosincu prigoda je za davanje ili primanje darova. Iako svi znamo za ove blagdane, evo nekoliko riječi o tome što oni znače i odakle potječu.

Sva djeca znaju da uoči sv. Nikole (6. prosinca), treba očistiti čizme i staviti ih u prozor u nadi da će ih on napuniti darovima. Sveti Nikola jedan je od najštovanijih svetaca u kršćanstvu. Živio je u trećem stoljeću poslije Krista i smatra se zaštitnikom djece, sirotinje, pomoraca, farmaceuta, pekara, zatvorenika, trgovaca i putnika. Za njega se vežu brojne legende, a jedna od njih povezuje se s današnjim običajem darivanja djece.

Običaj čestitanja materica i oca spada u tradiciju bunjevačkih Hrvata u Subotici i Somboru s okolicom, te u pograničnim mjestima u južnoj Mađarskoj. Materice se obilježavaju treće

nedjelje došašća kao znak zahvale majkama. Četvrte nedjelje došašća su Oce, dan zahvale očevima. Opisujući vrijeme došašća, biskup **Ivan Antunović** se s velikim oduševljenjem i puno radosti sjeća djetinjstva i toga kako su djeca rano ujutro na Materice i Oce kretala u pohod rodbini, te kaže:

»Ne bi nas kod kuće ni užetom privezati moglo, a da sve rodove redom ne obiđemo. Sve tetke, ujne, strine, kume, prije, seke i Milke tribalo je pohoditi, svima čestitati, jerbo su nas svagdje čekale jabuke, orasi, šljive, suhe višnje i kruške ili baš i krajcara koja je za onda mnogo vriedila...A na otce smo isto tako stričeve, ujce i kumove pozdravljali. Ma da je kaka čiča zima bila, to nas nije moglo zapriječiti.« (Slavjan na svih dnevih ili blagdana crkvenih, 1875:17)

I danas se ovaj običaj u narodu očuvao. Djeca pohode žensku i mušku rodbinu, recitiraju im prigodne pjesme, a ovi im za uzvrat poklanjaju jabuke, orahe, novac ili mali dar.

Božićno jutro sva djeca s radošću čekaju, jer se tada pod borom nalaze darovi. Darivanje djece na Božić sjećanje je na događaj opisan u Bibliji, kada su tri kralja došla pokloniti se malenom Isusu, a kojom prigodom su ga darovali zlatom, tamjanom i smirnom.

Većina obitelji ima jedno, dvoje ili troje djece, pa ukoliko se na vrijeme počne razmišljati o kupnji Božićnih darova, možemo ispuniti većinu dječjih želja. Međutim, što kada je obitelj velika? Danas su obitelji s četvero i više djece rijetke, pa je pravo zadovoljstvo razgovarati o božićnom darivanju s majkama dviju velikih obitelji.

DARIVANJE U VELIKIM OBITELJIMA

Angela Dulić iz Đurđina majka je šestero djece (tri sina i tri kćeri) starosti od godinu dana do 15 godina i govori nam kako se u njihovoj velikoj obitelji spremaju darovi:

»Ja kao majka osluškujem želje svoje djece i procjenjujem možemo li mi to priuštiti ili ne. Dobro poznajem svoju djecu i znam njihove želje i ukus. Djeca su skromna i nemaju velike prohtjeve, a raduje ih svaka sitnica. Vole kada se iznenade. Gledam da darove koje spremimo mogu kasnije koristiti u igri ili u školi. Nema potrebe kupovati velike darove, bitno je da su oni od srca, da je to nešto kreativno. Kako nas ima puno, često poklanjamo društvene igrice, tako da svi mogu sudjelovati u igri. Najstarija kćer je već velika i ona sama izabere što joj se sviđa. Darove dobiju na božićno jutro. Zapravo, iza polnoćke svi ostanu spavati oko bora, a kada se probude, darovi ih čekaju pod borom. Događalo se da se nekome nije svidio dar, ili da im se više svidio dar drugog djeteta. Tada oni to rješavaju između sebe. Djecu treba naučiti da cijene darove i da u životu postoje situacije kada nije uvijek sve kako hoćemo. Ljudi se čude velikim obiteljima i misle da je to veliko opterećenje. Život u velikoj obitelji nije isti kao u maloj, tu djeca brinu jedna o drugoj, puno pomažu u svakodnevnim poslovima. Pored mojih šestero djece, ja imam vremena i za aktivnosti u selu. Upravo ovih dana pripremamo priredbu za sv. Nikolu na kojoj će sva djeca u selu dobiti darove.«

Mirjana Šarčević, majka petero djece uzrasta od deset mjeseci do deset godina, ispričala

je ponešto o običajima u vrijeme došašća u svojoj obitelji:

»Svi se radujemo došašću, pripremimo adventski vjenac na kojem svake nedjelje u adventu palimo svijeću u vrijeme ručka. Potrudimo se kupiti adventski kalendar djeci, jer ih to jako veseli i tako s velikom radošću odbrojavaju dane do Božića. Budući da volimo ići na mise zornice, a uvijek imamo neko malo djeteta, na mise idemo muž i ja naizmjenično sa starijom djecom, dok drugo ostaje doma s najmlađima. S početkom došašća, ili nekoliko dana ranije, na vidljivo mjesto u dječijoj sobi se postavi papir, na koji pišemo cvjetice za primjerno ponašanje i dobra djela, ili crne točke ako djeca nisu bila dobra, kako bi sveti Nikola znao treba li doći kod nas ili ne. Do sada nas još nikad nije zaboravio; uvijek nas posjeti, a djeca mu s radošću pjevaju i recitiraju. On, naravno, donese i darove, malo slatkiša i neku sitnicu koju djeca žele. Sveti Nikola nema novca za velike darove. Budući da je običaj da majke darivaju djecu za Materice, u našoj kući je obično praksa da se tjedan pred Materice djeci obnovi garderoba. Ja znam što djeci najviše treba, pa kupimo majice, hlače, kapu, šal ili nešto drugo što je potrebno. Na sam dan Materica djeci napravim paketiće s jabukama, orasima, slatkišima i novcima. Za Oce, tata isto da nešto novca i slatkiša. Budući da nismo pristalice da djeca imaju svoj novac (pogotovo veliku količinu), za Materice i Oce molimo naše roditelje da im umjesto da im daju novac, kupe nešto što im je potrebno. Na Badnji dan ili dan ranije svi zajedno kitimo bor i pravimo mali Betlehem ispod njega. Badnju večer obično provodimo kod nekog od naših roditelja i kada se vratimo doma s večere, nađe-

Nema potrebe kupovati velike darove, bitno je da su oni od srca, da je to nešto kreativno, kaže Angela Dulić * Potrudimo se kupiti adventski kalendar djeci, jer ih to jako veseli i tako s velikom radošću odbrojavaju dane do Božića, kaže Mirjana Šarčević * Kako bi se potrebitim obiteljima bar malo uljepšali predstojeći praznici, u okviru svojih mogućnosti, brinu župne organizacije subotičkog Caritasa

mo darove ispod bora. To uglavnom budu neke igračke kojima se djeca jako vesele, jer dragi Isus točno zna što bi njih obradovalo. Tijekom adventa trudimo se djecu poticati na dobra djela, odricanje i samokontrolu, kako bi se pripremili za dolazak malog Isusa. Tako je radost Božića i u našim i u njihovim srcima veća!»

BOŽIĆNO DARIVANJE POTREBITIH

Većina ljudi reći će kako ih darivanje drugih puno više raduje od primanja darova. Psiholozi to tumače iskonskom potrebom čovjeka da usreći one koje voli. Nažalost, u današnje vrijeme ima puno onih koji ne mogu darivati svoju djecu, jer nemaju dovoljno sredstava za život. Kako bi se takvim obiteljima bar malo uljepšali predstojeći praznici, u okviru svojih mogućnosti, brinu župne organizacije subotičkog Caritasa. O ovim aktivnostima govorio nam je bivši dugogodišnji predsjednik Caritasa vlč. István Dobai.

»Caritas nastoji pomoći gdje god može i koliko može, jer uvijek ovisimo o sredstvima s kojima raspolažemo. Mi svojih sredstava nemamo, već posređujemo od drugih. Vezano za božićne darove, prijašnjih deset godina imali smo suradnju s fondacijom Bačka, preko kojih smo dobijali paketiće *djeca djeci* koji su stizali iz Njemačke. To je bilo dobro, jer se mnogoj djeci uljepšao Božić. Oni su prestali s donacijama prije tri godine, pa Caritas kao središnja organizacija naše biskupije ove godine neće imati posebni projekt za božićno darivanje. Svaka župna zajednica na teritoriju grada ima grupu Caritasa, koja će na drugu nedje-

lju došašća, kada je Dan Caritasa, prikupljati donacije za Caritas. Župne zajednice su pozvane da neposredno na terenu prepoznaju potrebe ljudi i da im pomognu. Za Božić svaka župna zajednica na svoj način nastoji obradovati ljude. Neki vjeroučitelji daruju vjeroučenike, neki to tako rade da pripreme posebne pakete pa razdijele obiteljima koje su potrebne. Ljudi nekada donose u centralni Caritas donacije. Najčešće je to hrana, koju vrlo brzo podijelimo ljudima koji svakodnevno dolaze tražeći pomoć. Nažalost, naše je iskustvo da se broj onih

koji dolaze tražiti pomoć svakim danom povećava. Traže i posao, ali mi posao ne možemo dati. Situacija je danas vrlo teška. Ljudi su se odrekli stida kojeg su ranije imali, jer je nekada bilo sramota prositi. Međutim kada netko dugo vremena oskudijeva, prekorači preko stida i ode prositi. Na ulicama se to ne vidi, ali dolaze u župne zajednice, a župnici se snalaze kako znaju. Znam npr. da je župnik u župi *Isusovog uskrsnuća* uspio dobiti od pekara ono što im preostane od kruha i peciva, pa to podijeli potrebitima«, kaže vlč. Dobai.

Lijepo je darivati i uveseljavati djecu i najmilije. S darovima ipak ne treba pretjerivati, jer djeca tako gube osjećaj zahvalnosti, a više će se radovati ako dobiju 2-3 mala dara, nego jedan veliki. I odrasli vole dobiti dar. Mali znak pažnje godi svakome. Treba znati da nekada najmanja sitnica može usrećiti više nego najskuplji dar, jer znamo da netko misli i brine o nama, da zna što volimo. Uz to što darujemo svoju djecu, pogledajmo oko sebe i učinimo znak pažnje prema onima koji nisu u mogućnosti kupiti darove.

Aleksandra Prčić

Govori li se ikavicom još uvijek?

IVICA ĆOSIĆ BUKVIN,
amater istraživač, Vrbanja

Govor nestaje

Tradicionalni govor šokačkog puka u dijelu Srijema koji pripada Hrvatskoj polako ali sigurno nestaje. To područje doživjelo je niz usvajanja stranih govornih izražaja, od dolaska Turaka, pa preko njemačkih i mađarskih, do relativno novih srpsko-balkanskih posvojenica, koje se većinom koriste kod bosanskih Hrvata, dok se mađarskim i njemačkim izrazima koriste starosjedioci – Šokci. Tijekom posljednjih nekoliko godina dolazi do toga da hrvatski jezik općenito, a poglavito jezična izražavanja manjih cjelina pojedinih etnikuma, u ovom slučaju ikavsko govorno izražavanje Šokaca u urbanim sredinama naše Vukovarsko-srijemske županije, sa svim stranim posvojenicama koje se već smatraju za domaće, pomalo nestaje. Domaći jezični izričaj zasigurno neće još dugo nestati u selima koja imaju više od polovice starosjedičkog življa, iako je stalno prisutna asimilacija tog govora od strane globalizacijskog jezika i to kod onih rođenih poslije 1970., a poglavito poslije 1990. godine. Za osobitu pohvalu su nastojanja u osnovnim školama, koje u sklopu svojih izbornih predmeta nastoje kod učenika pobuditi interes za domaći govor putem literarnih uradaka, s kojima idu na razna natjecanja. Na očuvanje domaćeg ikavskog govora posebno djeluju razni susreti pučkih pjesnika i pripovjedača koji potiču iz krugova starosjedičkog puka. Zasebno mjesto u tome imaju manifestacije namijenjene samo literarnim uradcima pučkih stvaratelja, *Dani Matije Bačića* u Babinoj Gredi, Susreti pučkih pisaca i pjesnika u Đeletovcima i manifestacija posebno posvećena ikavskome govoru *Šokačka rič* u Vinkovcima.

RUŽA SILAĐEV,
spisateljica, Sonta

Starinskog divana sve manje

Na moju veliku žalost, starinski divan sončanskih Šokaca sve manje je u svakidašnjoj uporabi. U međusobnoj komunikaciji poglavito ga rabe pripadnici najstarijeg dijela populacije, mlađi samo sporadično. Osim povijesnih momenata koji su doveli do uvođenja velikog broja tuđica, poglavito turcizama, hungarizama i germanizama, na naš govor su veliki utjecaj imale i migracije poslije II. svjetskog rata, a osobito poslije rata devedesetih. Svi koji su došli, donijeli su sa sobom i govor rodnoga kraja, nisu dopustili da se stopi s govorom sredine u koju su došli. S druge strane, pripadnici starosjedilačke, šokačke populacije, olako su se odricali svojega višestoljetnoga izričaja i u komunikaciji taj govor prilagođavale došljacima. Posljedica toga je potpuno nestajanje naše ikavice iz svakidašnje komunikacije u mnogim šokačkim obiteljima srednje, a osobito mlađe dobi. Naš veliki hendikep je što u prošlosti baš i nismo imali osobe sklone istraživanju i zapisivanju, pa je tako zaboravljen i zauvijek izgubljen jedan broj starih riječi i izraza. Nas nekoliko smo u posljednja dva desetljeća zapisali puno toga, rabili u svojem književnom stvaralaštvu i tako bar dio te bogate govorne baštine uspjeli sačuvati za budućnost. Osobito me raduje kad čujem našu ikavicu na javnim nastupima, ili kad je pročitam u medijima. Na mnogim književnim natjecajima sudjelovala sam s pjesmama pisanim na šokačkoj ikavici, a istim dijalektom pisane su i moje knjige *Divani iz Sonte* i *Šokica pripovida*. Ponosna sam na vlastiti doprinos očuvanju govora naših predaka i u svakoj prilici pozivam djecu i mlade da se okrenu svojoj iskonskoj ikavici.

VITO PERIĆ,
novinar, Sinj

Svakidašnji govor

Programski sam voditelj ustanove Kulturno-umjetničko središte u Sinju, pa mi je, među ostalima i ova tema vrlo poznata. U Sinju, a osobito u ruralnim sredinama sinjskoga zaleđa, naša starinska ikavica aktivno se govori i danas. Bilo je razdoblja kad je i taj govor, poput mnogih lokalnih, bio ozbiljno ugrožen. Kroz prostor na kojem živimo prošle su razne države, vlasti, sustavi, pa je svojedobno čistota iskonskog govora ozbiljno narušena utjecajem talijanizama, turcizama, germanizama. Unatoč svim utjecajima i svim tuđicama koje su upadale u naš govor, u velikom postotku smo uspjeli očuvati našu izvornu ikavicu, ikavicu Cetinske krajine. Izuzetno mi je drago što su taj govor prihvatili i mlađi i da tako govore gdje god se nalazili. Dosta našega svijeta kad ode vanka, studirati ili raditi, još uvijek zadržavaju onaj tvrdi ikavski sinjski govor, a kad se vrate, pokaže se da nisu zaboravili te izraze, te riječi. Nedavno je naša lokalna radiopostaja imala jedan projekt, emisiju posvećenu prikupljanju starinskih izraza. Prikupljeno je nekoliko tisuća starinskih izraza i akcija je rezultirala knjigom Sinjanje. Ikavski govor je i danas apsolutno zastupljen u obiteljima u svakidašnjoj komunikaciji. Na tu tradiciju smo svi naviknuti, ona nam je u krvi, u genima. Naravno da se pridržavamo i neophodnih normi tamo gdje je potrebno govoriti hrvatskim standardom, ali ništa više od toga. Mislim da ćemo još dugo uspjeti sačuvati našu izvornu ikavicu upravo zbog toga što se ona uporno čuva u obiteljima i što dijete, čim progovori, progovori ikavski, tako da je taj dijalekt usađen duboko u biće svakog od nas.

I. A.

RAZGOVOR POVODOM INICIJATIVE ZA FORMIRANJE HRVATSKOG GRAĐANSKOG SAVEZA:

DR. TOMISLAV STANTIĆ

Izazov za sve nas

Prošloga petka, 20. studenog, u restoranu *Dukat* održana je inicijativna tribina za formiranje nevladine organizacije Hrvatski građanski savez.

Što su ciljevi osnivanja HGS-a i koji je program rada?

U procesu smo izrade Programa i Statuta organizacije, ali ne kroz pisanje istog u uredima nego kroz razgovore s građanima, javne debate i organiziranje javnih tribina. Taj proces nije počeo 20. studenog na inicijativnoj tribini nego on traje više od godinu dana, praktički od formiranja novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća. U petak smo se samo usuglasili da je ovakav pokret građana potreban i da želimo zajedno aktivno pridonijeti boljitku hrvatske zajednice i društva u cjelini.

Kako se postaje članom HGS-a?

HGS je nevladina organizacija, u procesu formiranja. Čine ga, u ovom momentu, najvećim dijelom ljudi okupljeni oko HKC-a *Bunjevačko kolo* i Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*. U petak je održana tek inicijativna tribina na kojoj je jasno iskazana potreba za alternativnim načinom borbe za manjinska, ali i sva ostala građanska prava. Osnivačku skupštinu planiramo održati narednih tjedana, a nakon toga će i formalno učlanjenje biti moguće.

Govorili ste da je potreban jedan drugačiji pristup rješavanju aktualnih problema u hrvatskoj zajednici. U čemu će se razlikovati vaš pristup u odnosu na postojeće stranke i udruge?

Mi se zalažemo za proaktivan pristup u rješavanju otvorenih pitanja. Sve što se tiče Hrvata u Srbiji u prethodnih 25 godina je bilo isključivo političko pitanje

Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. U posljednjih deset godina se činilo da bi HNV moglo postati uistinu krovna organizacija svih Hrvata u Srbiji, sposobno da aktivira veći broj pripadnika hrvatske nacionalne zajednice, međutim HNV je danas samo ispostava DSHV-a pošto isti ljudi vode i jedno i drugo. Nažalost, nije puno drugačija situacija ni u drugim manjinskim zajednicama. I to će biti tako dok ne budemo imali izravne izbore za HNV, što svakako nije u interesu nijedne političke partije, pa tako ni DSHV-a. Mi vjerujemo da je hrvatska zajednica mnogo potentnija nego što to u ovom momentu oličava djelovanje DSHV-a. Želimo probuditi zajednicu iz letargije, uključiti što više pojedinaца, udruga... Građanska svijest podrazumijeva svakako određena prava, ali i obveze. Biti Hrvat u Srbiji jeste pravo, ali mi vjerujemo da jeste i obveza da aktivno sudjelujete u svim procesima i poslovima koji se tiču vaše zajednice. I nacionalne, ali i građanske. I to je ono što bi nama Hrvatima HNV prije svega trebao omogućiti. I ono što u ovom momentu želim naglasiti – vješta je manipulacija višegodišnjim umjetno, da ne kažem nasilno, razdvajanjem nacionalnih i građanskih vrijednosti, pa se tako pripadnici manjinskih nacionalnih zajednica »plaše« građanskih stranaka i uopće svakog pristupa koji nije strogo nacionalno determiniran. Moje je pitanje: kako uopće može postojati zrela nacionalna svijest, bez gajenja temeljnih građanskih vrijednosti kao što su tolerancija, solidarnost, briga o svim ljudima bez obzira na spol, rasu, vjeroispovjest... Mi vjerujemo da građanska i nacionalna svijest podržavaju i osnažuju jedna drugu.

Ima li potrebe za formiranjem nove stranke u okviru hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji?

Imajući u vidu poraznu činjenicu da DSHV u Srbiji nema više svoje predstavnike u republičkom niti u pokrajinskom parlamentu, a da u Skupštini grada Subotice ima marginalnu ulogu, logičan odgovor bi bio potvrđan. Međutim, mi mislimo da je partijski model organiziranja kakav danas imamo nedovoljno učinkovit, jer dobrim dijelom isključuje osobnu inicijativu i podređen je strogoj partijskoj hijerarhiji. Naš budući model participativne organizacije ne vidimo na taj način, a vrijeme će pokazati jesmo li bili u pravu. Uostalom, i rezultati izbora u Hrvatskoj dobrim dijelom govore tome u prilog.

S kojim organizacijama i institucijama će HGS surađivati?

HGS se formira kao slobodna, dragovoljna organizacija, otvorena za suradnju s najširim krugom pojedinaca, organizacija i institucija. Naš prioritet svakako jesu građani pripadnici hrvatske nacionalne zajednice, ali svakako planiramo suradnju i s drugim manjinskim zajednicama, nevladinim organizacijama... Sigurno ćemo imati veoma konkretne prijedloge i za lokalne, pokrajinske i republičke razine vlasti.

Kako biste ocijenili položaj Hrvata u Srbiji?

Položaj Hrvata, kao i ostalih manjinskih nacionalnih zajednica morao bi biti mnogo bolji, naravno. Podsjećam da je Srbija jedna od zemalja u regiji s najvećim postotkom nacionalnih manjinskih zajednica, što je, svakako, veoma važno i mislim da predstavlja razvojnu šansu svake države. S druge strane, većina lidera manjinskih nacionalnih

zajednica je uglavnom fokusirana na duboko ukorijenjene političke modele ugroženosti i međuetničke incidente, kao naslijeđe devedesetih godina. Naš pristup će biti drugačiji, pozitivniji. Tražit ćemo veze koje nas spajaju, a ne zidove koji nas razdvajaju, a koji su u ovom momentu, namjerno ili ne, prilično visoko podignuti. Mi našu budućnost ne možemo graditi na devedesetima, one su prošle. To svakako neće biti lako, i to je veliki izazov za sve nas. U tome će nam biti dragocjena pomoć i matične države. Dobri odnosi Srbije i Hrvatske su baza i za snažniju integraciju Hrvata u srpsko građansko društvo.

Na tribini koju ste organizirali niste pozvali predstavnike medija. Iz kog razloga?

Inicijativna tribina HGS-a nije bila zamišljena kao medijski događaj, te mediji i nisu bili pozivani. Bili su pozivani ljudi, naši prijatelji, s ciljem da slobodno pitaju i govore o svemu što ih zanima. Razgovor koji je trajao dva i pol sata je dokaz da smo u tome uspjeli. Vlasnik gradskog portala *Subotica.info* je pozvan kao građanin Subotice i moj prijatelj, ali koji je uz to i novinar, naravno da mu profesionalnu radoznalost ne mogu osporiti. U svim daljim aktivnostima ćemo sigurno pozivati sve predstavnike medija, te ćete imati priliku aktivno pratiti rad HGS-a.

Zlatko Ifković

REFORMA JAVNOG SERVISA I GAŠENJE RADIO SUBOTICE

Ivana Petrekanić Sič: »Nenadoknadir gubitak za hrvatsku zajednicu«

Urednicima na Radio Subotici, posljednjima koji su ostali uz direktora i nekolicinu radnika, prošlog tjedna raskinuti su ugovori o radnom odnosu. Na Radiju više nitko ne radi, odnosno više nitko nije zaposlen. Ipak, Vi i dalje pravite program na hrvatskom jeziku?

Baš zbog toga što sam tu toliko dugo, moralna odgovornost i obveza mi ne dozvoljavaju da tek tako odem. Potpisala sam otkaz i sutradan se već neću pojaviti na poslu? To bih mogla učiniti bez ikakvih posljedica, ali ipak smatram da nisam ja ta koja odlučuje kada će se ovaj program završiti, nego se moram konzultirati i s predstavnicima hrvatske zajednice koji su me, uostalom, na ovu poziciju i postavili. Želim da to bude zajednička odluka, a do tada radim. Bitno je da imamo informativni dio, da informiramo slušatelje o događajima koji su se tog dana dogodili. U tijeku su pregovori s hrvatskom zajednicom da nađemo neko druge rješenje i platformu za opstanak programa na hrvatskom jeziku.

Postoji li inicijativa unutar hrvatske zajednice da se na nekoj drugoj platformi, primjerice drugoj radijskoj stanici, emitira program na hrvatskom ili da se program transformira u neki drugi medij?

Razmatraju se mogućnosti i razgovaramo da nađemo neka-

kvo rješenje. Smatramo da treba nadomjestiti gubitak ovog radijskog programa. Ali ne znam još ništa konkretno. Ipak, treba se imati u vidu da je frekvencija 89,6 Mhz, koja je do sada pripadala Radio Subotici i na kojoj je bio emitiran program na mađarskom jeziku, u vlasništvu države a sada je koristi Pannon radio. To je nacionalna frekvencija i trebala bi biti ponuđena za manjinske programe, i možda tu postoji neka mogućnost da se na toj frekvenciji nađe prostora za program na hrvatskom jeziku. Za sada imamo informativnu emisiju na YU eco TV, pa imamo neko dnevno informiranje, ali sigurno je da se nećemo zadovoljiti samo s time i da se traži rješenje i za radijsku produkciju.

Mislite li da će gašenjem Radio Subotice zapravo nestati i medijski pluralizam iz javnog medijskog prostora u našem gradu?

Naravno. Ostaju samo komercijalne radio stanice koje imaju samo kratke vijesti i tek malo informacija o događajima u Subotici. Slušatelji više neće imati nikakva saznanja što se događa u gradu iz bilo kog segmenta: politike, kulture... To će biti nenadoknadir gubitak. Ne mogu zamisliti kako može funkcionirati grad bez svog medija. Posebno će to osjetiti srednje i starije generacije. Mladi ni ne znaju što gube. Gube puno, ali toga nisu svjesni jer radio uglavnom ne slušaju. Njima su TV i internet glavni izvor informacija.

Treba li se i hrvatska zajednica okrenuti primarno internetu kao mediju gdje će se graditi zajednica mladih slušatelja i gledatelja, odnosno gdje će se mladi informirati?

Mislim da treba. Svi se moramo prilagoditi i razmišljati o internetu kao mediju preko kojeg se može i treba informirati javnost. I program treba biti prilagođen i za mlade. Iako njih nije lako animirati.

Program postoji od 1998. godine, znači već 17 godina bez prekida. Imali ste kontakta sa slušateljima. Kakva su vaša iskustva i koliko je program bio značajan za građane Subotice, prije svega hrvatsku zajednicu?

Ima jako veliki značaj i samim time što se i proširivao program. Jedino što smatram da je loše jeste termin koji smo imali u predvečernjim i večernjim satima. Možda bi slušanost bila veća da je program bio emitiran u nekom drugom, zahvalnijem terminu. Značajnije je to od same dužine trajanja programa. Ipak, obzirom da smo bili jedini elektronički medij u Subotici, sigurna sam da su nas pripadnici hrvatske zajednice redovito slušali, napose informativni dio. U njemu su mogli čuti ono što se događalo u zajednici a i u gradu, budući da smo mi dio Radio Subotice i nismo samo proizvođili program za Hrvate nego za sve građane, ali na hrvatskom jeziku.

Tatjana Ljubić

»Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice od danas bez uposlenika«; ovu je vijest hrvatska redakcija objavila je prošlog četvrtka, 26. studenog, kada su raskinuti i posljednji ugovori o radu s urednicima programa. Nakon dva neuspjela kruga prodaje, Agencija za privatizaciju odbila je treću dražbu za ovu medijsku kuću, koja će u narednom razdoblju ili otići u stečaj te na taj način biti ugašena, ili će opstati u nekom obliku ukoliko bude zainteresiranih za besplatne dionice putem njihove podjele. No, ukoliko bi novih vlasnika koji bi Radio kupili putem dionica i bilo, oni ne bi bili u obvezi održati trenutanu programsku shemu. Radio Subotica bio je specifičan zbog svoje višjezičnosti – emitirali su se programi na srpskom, mađarskom, hrvatskom, njemačkom i bunjevačkom. Gubitak će biti nenadoknadir, kaže urednica uredništva na hrvatskom jeziku Ivana Petrekanić – Sič koja je 16 godina dio redakcije, najvećim dijelom kao glavna i odgovorna urednica.

DSHV NA TRIBINI O PROBLEMIMA SELA

Žednik: Hladne učionice i azbestni zidovi škole

»Opada i broj stanovnika i broj djece, ali u Žedniku opada u manjoj brzini nego drugdje. To je zbog našeg dobrog položaja. Ovdje su ljudi više navezani za poljoprivredu i više ostaju ovdje. Čak i mnogi koji rade u gradu i dalje ostaju živjeti u Žedniku«, kaže Mirko Ostrogonac

Pristojno detinjstvo je minimum koji u Žedniku zahtijevaju mještani. Ni dobro, ni odlično, nego pristojno. Razlog tome je veoma loše stanje lokalne škole u kojoj se tijekom zime učionice ne mogu zagrijati, a djeca sjede u zgradi građenoj od azbestnih materijala.

»Nama je najveći problem toplotna izolacija. Živimo u 21. stoljeću, a nama su zidovi od azbestnih ploča. Nemoguće je da to postoji. Ali postoji. Radili smo projekt da se te ploče zajedno s prozorima zamijene. To sve datira od 1971. godine i u lošem je stanju. Zimi, kada je vani temperatura u minusu, učionice se ne mogu zagrijati na temperaturu veću od 10 stupnjeva, iako oba kotla za grijanje rade. Izolacija je izuzetno loša. Za to smo radili idejni projekt i predali općini Subotica«, kaže direktor škole Osnovne škole »Pionir« u Žedniku **Vladan Davidović** na tribini koju je u utorak organizirao Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV) kako bi se bolje upoznali s problemima na selu.

Zašto je azbest opasan? Spada u grupu minerala koji izgledaju poput tankih vlakana koja su sitna i mogu se vidjeti samo mikroskopom. Ukoliko se azbestna vlakna nađu u zraku, mogu se udahnuti i ući u pluća, te pri dugotrajnom izlaganju izazvati rak i druge plućne bolesti. Srbija je službeno zabranila upotrebu azbesta u proizvodima 2011., no zbog popularnosti ovog materijala teško da će se naći građevina starija od 10 godina u kojoj azbest nije korišten.

Predstavnici gradske uprave obćali su rješavanje problema škole koju trenutno pohađa 140 đaka, no direktor Davidović kaže da su ponovno ušli u problem:

»Moramo imati energetski pasoš, a to je nešto novo. Navodno je 1.200 eura. Mi to ne možemo osigurati. Tražili smo sredstva kako bismo mogli pristupiti fondovima«.

Stanovnici Žednika su zabrinuti – ako je škola u lošem stanju, moguće je da će se zatvoriti.

»Ako se nama škola zatvori, onda nema više života. To su krupne stvari za ovo selo« moglo se čuti na tribini.

»Ovo mora biti prioritet. Vi biste imali osnova da prekinete nastavu zimi. Imamo sreće što više nisu onakve zime kao ranije. Ali to je lutrija, to nije način na koji se djeca školuju« rekla je **Vesna Prčić**.

OPADA BROJ STANOVNIKA, ALI SPORIJE NEGO DRUGDJE

Prije 10 godina Stari Žednik je imao 2.300 stanovnika, a sada broji 2.000. Ipak, djece ima više nego u Novom Žedniku koji ima više stanovnika.

»Opada i broj stanovnika i broj djece, ali u Žedniku opada manjom brzinom nego drugdje. To je zbog našeg dobrog položaja. Ovdje su ljudi više navezani za poljoprivredu i više ostaju ovdje. Čak i mnogi koji rade u gradu i dalje ostaju živjeti u Žedniku«, kaže predsjednik mjesnog odbora DSHV-a i zamjenik predsjednika Mjesne zajednice Žednik **Mirko Ostrogonac**.

Ipak, zemlja i njena raspoloživost postaje problem. »Ostati bez zemlje znači ostati i bez stanovnika« čulo se na tribini. Ostrogonac pojašnjava u čemu je problem:

»Prvo, ima nekih 8 godina od kada se vrši korištenje državnog poljoprivrednog zemljišta od strane fizičkih osoba. Imaju zakup, ekonomski su ojačali, kupili mehanizaciju. Sad se boje da će postupno gubiti taj obim zemljišta i ostat će im ta mehanizacija kao balast koji neće moći iskoristiti«.

Drugi problem oko zemlje je novi zakon prema kojem će investitori imati pravo da po prioritetu dobije zemljište mimo licitacije.

»Imamo taj ogroman silos, to je *Matijević* kupio, ostatak ostataka nekadašnjeg *Agrokombinata*. Okolo ima oko 1.300 hektara i to je sad njegovo vlasništvo. On se sad pojavljuje kao investitor koji je uložio u izgradnju tog objekta. Po novom zakonu koji se treba usvojiti do kraja ove godine investitor ima pravo po prioritetu dobiti zemljište mimo licitacije. Znači smanjuje se količina raspoloživog zemljišta koje će poljoprivrednici koristiti kao do sada« pojašnjava Ostrogonac.

»Uz zemlju i školu, mještane Žednika brinu asfalni putovi koji su dotrajali, kao i daljnji način financiranja sportskih i kulturnih aktivnosti u zajednici, jer sredstva za to od iduće godine neće biti u proračunu mjesne zajednice nego će nogometni, šahovski i stolnoteniski klubovi i kud-ovi sami na natječaje. Hoće

li ili neće proći, to je sad pitanje«, kaže Ostrogonac.

DSHV: DIJALOG SA SELIMA BIO ZAPOSTAVLJEN

Predstavnici DSHV-a i Hrvatskog nacionalnog vijeća ovakvu su javnu raspravu u Tavankutu već održali, a planiraju obići sve mjesne organizacije izvan Subotice.

»Želimo razgovarati u selima gdje je dijalog bio možda i previše vremena zapostavljen. Cilj nam je saslušati probleme s kojima se mještani susreću, bez obzira na nacionalnu pripadnost. Kao šef vijećničke grupe DSHV-a u gradskoj skupštini mogu delegirati ovakve probleme kao što su fekalne vode (problem u Tavankutu koji je bez vodovoda, op. a.), kao što je azbestna škola, u Skupštini i pri pravljenu gradskog proračuna za 2016. kako bi se izdvojila potrebna sredstva za rješavanje ovih problema«, kaže **Ivan Ušumović**.

Pomoć i suradnju nudi i generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Sigurno da bi pomoć, među ostalim, mogla biti i u iskustvima hrvatskih poljoprivrednika u iskorištavanju sredstava iz IPARD programa Europske unije.

»Ja mogu sasvim sigurno stupiti u kontakt s ljudima, doznati kakva su iskustva i u kojoj mjeri su uspjeli iskoristiti sredstva«, rekao je Pleša.

Na tribini u Žedniku bili su i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, kao i predstavnici HNV-a.

Tatjana Ljubić

VEČER IKAVICE U STANIŠIĆU

Blagdan koji čuva živu rič

Skoro dvosatni program koji su pripremili organizatori uz više od 60 sudionika pokazao je svu različitost i svo bogatstvo ikavice, koja unatoč svemu živi i dalje

»**I**kvicu Hrvat zbori, ikavicu Hrvat ljubi i kada se hrabro bori i kada izdan bitku gubi. Ikavico naša diko, uvijek kripi poj tvoj lipi, onog tko je na te sviko«, stihovi su pjesme *Ikavico, naša diko* **Vlatka Pavletića** kojima je **Ivan Karan**, predsjednik HKD-a **Vladimir Nazor** iz Stanišića počeo ovogodišnju *Večer ikavice*, šestu po redu koju je organizirala ova udruga, a koja je posvećena očuvanju materinjeg govora hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata – ikavice. Pjesme, stihove i tekstove na ikavici, pjevali su i kazivali članovi hrvatskih udruga iz Subotice, Podunavlja, Petrovaradina, Srijemske Mitrovice i Glavice kraj Sinja. Skoro dvosatni program publika je ispratila pljeskom uživajući ne samo u riječi, pjesmi i glazbi već i u duhovitim kazivanjima sudionika programa. A sve to na ikavici, govoru koji je prisutan u sva tri narječja hrvatskog jezika.

KAJKAVSKA IKAVICA I RERA IZ DALMATINSKE ZAGORE

Čulo se tijekom večeri kako je nekada zvučala ikavica i na

primjeru prvog cjelovito tiskanog Svetog pisma **Matije Petra Katančića** iz 1831. godine koji je objavljen na bosanskoj ikavici. Čula se i ikavica koje se ne čuje baš često, a to je stara ikavica kajkavaca koji žive u jednom dijelu Zagrebačke županije, a prema riječima **Katarine Čeliković** ta kajkavska ikavica je nastala još u XVI. stoljeću.

»Ona nije nastala sama po sebi, već je nastala migracijama. Čakavci i kajkavci su se pomiješali i stvorili jedan poseban jezik – kajkavsku ikavicu. Tu kajkavsku ikavicu je 2008. godine Ministarstvo kulture Republike Hrvatske stavilo na listu nemate-

rijalne kulturne baštine«, kazala je Čelikovićeva, koja je na kajkavskoj ikavici pročitala pjesmu **Katarine Zrinski**.

Josipa Dević u Stanišić je na kratko donijela čakavsku ikavicu s otoka Hvara, **Maja Andrašić** i **Anastasija Balatinac** šokačku ikavicu iz Sonte i Berega. I tako rič po rič, stih po stih, pjesma po pjesma, od one tamburaške do klapske, a sve u slavu ikavice. Posebna atrakcija večeri bili su gosti iz mjesta Glavice kraj Sinja koji su se predstavili sinjskom *rerom*, glazbenim izričajem običnih seljaka Dalmatinske zagore. To je dvoglasno pjevanje punim glasom, a kada će se pjesma zavr-

šiti i koji će biti način pjevanja ovisi o onome tko je vodi, a u svakom zaseoku pjesma je drugačija.

A Sinj i Stanišić povezani su obiteljskim vezama, jer je veliki broj obitelji koloniziranih u Stanišić iz sinjskog kraja. Gosti iz Sinja prigodom posjeta Stanišiću najavili su zajedničku suradnju.

»Naše domaćine iz Stanišića sada očekujemo da nam budu gosti na Sinjskoj alki, a zajednički ćemo pokušati realizirati i neke druge projekte«, najavio je **Stipan Samardžić**, predstavnik grada Sinja.

»NAJNAŠIJA«, A POTISNUTA

»Ikavica ne poznaje granice, ona čuva nacionalnu svijest, tako da je važan zadatak očuvanje njezine povijesti i vitalnosti. Ikavica ne živi za sebe, već za narod. Ovaj susret večeras je blagdan koji čuva živu riječ. Zato svatko tko s ljubavlju brine za hrvatsku, bunjevačku i šokačku riječ, za ikavicu zaslužuje posebnu pohvalu. Ikavica je naša baština, na njoj smo stvarali i gradili, a uz nju živimo i danas. Ona nas moderira i u budućnosti, što više ona je vjerni doprinos pokazivanju vrijedno-

sti nacionalne zajednice Hrvata ovdje u Srbiji. Današnji događaj, uz to, jedan je od onih u Vojvodini koji na jednostavan i iskren način povezuje Hrvate iz svih dijelova Vojvodine. Večeras ikavica objedinjuje sve Hrvate, gdje god da žive i rade, bez obzira na specifičnosti, prijepore ili različita imena, svi imaju zajedničke korijene, a žive u istoj hrvatskoj grani stabla«, kazao je generalni konzul Konzulata Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša.

»Potiskivanje ikavice iz hrvatskog književnog standarda predstavlja najveći kulturni krimen u hrvatskoj nacionalnoj povijesti. Sigurno je da je uzrok tomu vrlo kasna konsolidacija hrvatskog nacionalnog i državnog teritorija i držanje hrvatske kulturne elite u vremenima kada su moćni susjedi sa svih strana posezali za hrvatskim zemljama. Tada su činjeni razni kompromisi i tako je ikavica, kao 'najnašija', bila i previše naša da bismo je zadržali kao standardni književni govor. Upravo je za nevjerovatno kako je jedna Dalmacija, Lika, Slavonija pristala prijeći na varijantu govora koji je bio manjinski u odnosu na ikavicu«, kazao je Karan.

Zlata Vasiljević

4. prosinca 2015.

TJEDAN U BAČKOJ

Tko umije njemu dvije

Trakavica o somborskim poduzećima koja su prije nekoliko godina, kako će se kasnije pokazati, neuspješno privatizirana polako se privodi kraju. A to privođenje kraju znači da većina tih poduzeća odlazi u stečaj, a uposleni na burzu rada. Istini za volju sa svotom od nekoliko tisuću eura, ali mala je utjeha to za one kojima su izgledi za novi posao nikakvi. A što je urađeno za tih nekoliko godina, između raskinute i moguće nove prodaje? Očigledno ništa, jer je većina tih poduzeća novu prodaju dočekala s još većim dugovima, pa i ne čudi što zaintresiranih za njihovu kupovinu nije ni bilo. I za čudo taj njihov kraj protekao je bez nekog većeg interesa somborske javnosti i bilo kakvih potresa, pa i bez pobuna i štrajkova u samim tim poduzećima. Kao da je više svima svega dosta i kao da svi samo žele da se sve to što prije okonča, pa makar to bilo i na ovaj način. To što će odlaskom autobusnog prijevoznika u stečaj, ili ako se to zove unaprijed pripremljen plan reorganizacije, polovica stanovništva koja živi na selima možda ostati bez veze s gradom, to što oko 2.500 hektara državne zemlje u Gakovu obrađuje tko stigne, to što je opremu Radio Sombora uzurpirala druga radio postaja, poznata po tome što je godinama radila kao piratski radio – koga briga? Pa nije se dogodio tektonski poremećaj, propalo je toliko toga, pa nikomu ništa. Naravno da sve i nije tako crno, kao što nije bilo ni do sada. Nije crno za neke koji su taj državni status poduzeća koja su čekala novu prodaju iskoristili za partijska upošljavanja, izvlačenje novca i tko zna na još što. Nije crno ni za one koji su u ime države »štitili« ta poduzeća za pozamašnu mjesečnu naknadu. Nije crno ni za one koji će voditi stečajeve tih poduzeća, koji po pravilu traju sve dok se može makar i jedan dinar izvuci iz tih poduzeća. I, naravno, nije crno ni za one koji su namjerili kupiti tu imovinu.

Bilanca ovakvog epiloga tek će se sračunavati. Prvo kroz brojku onih koji će stići na burzu rada, pa zatim kroz postotak smanjenja poreza na zarade koje pune gradski proračun, pa kroz visinu dugovanja tih poduzeća s malom šansom da ona i budu naplaćena. Da se razumijemo, nisam ja za održanje nečega što nema ekonomskog utemeljenja i nečega što samo proizvodi nove dugove, ali samo hoću kazati da je vjerojatno sve ovo moglo i drugačije. Medicinskim rječnikom rečeno: ili je bolesno tkivo trebalo odmah rezati ili ga liječiti. Bilo bi bezbolnije.

Z. V.

ZAVRŠNA KONFERENCIJA PROJEKTA STVARANJE DRUŠTVA BEZ OTPADA

Nastavljamo suradnju

Veoma važan je i onaj nevidljivi dio projekta, a to je edukacija djece predškolskog i školskog uzrasta kao i ostalih sugrađana

Završna konferencija projekta *The Case for Zero Waste – Stvaranje društva bez otpada*, u okviru IPA projekta Hrvatska – Srbija 2007. – 2013. održana je u Gradskoj kući u Srijemskoj Mitrovici u petak, 27. studenog, a organizirali su je Javno komunalno poduzeće *Komunalije* iz Srijemske Mitrovice zajedno s partnerima: Gradom Srijemska Mitrovica, CEKOR-om, komunalnim poduzećem *Unikom* d.o.o. Osijek, Regionalnom

razvojnom agencijom Slavonije i Baranje i Udrugom za zaštitu prirode i okoliša *Zeleni Osijek*. Stvaranje društva bez otpada naziv je projekta koji je *Unikom* krajem prosinca 2013. godine počeo partnerski provoditi s JP-om *Komunalije* iz Srijemske Mitrovice. Riječ je o programu dodjele nepovratnih sredstava Europske unije u okviru prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija, a s ciljem povećanja stope prikupljenog otpada kroz unapređivanje mehanizama pri-

kupljanja i upravljanja otpadom. Cilj konferencije bio je predstavljati sve postignute rezultate u protekle dvije godine, kao i sumiranje dojmova svih partnera tijekom implementacije projekta.

USPJEŠNA SURADNJA SUSJEDNIH DRŽAVA

Tijekom protekle dvije godine u okviru projekta JKP *Komunalije* je za Grad Srijemsku Mitrovicu osiguralo postav-

ljanje 32 tzv. reciklažna otoka za primarnu separaciju otpada pet ambalaža, plastike i kartona. Također, podijeljeno je 1.000 plavih kanti individualnim domaćinstvima a isto toliko je podijeljeno i kompostera. Oko 40 kontejnera za primarnu separaciju otpada podijeljeno je predškolskim i školskim ustanovama, a postavljeno je i sedam mini eko otoka:

»Projekt je izuzetno dobro protekao. Kao prvo, veoma smo zadovoljni suradnjom s hrvatskom stranom, odnosno gradom Osijekom i *Unikomom* kao nositeljem ovog projekta. U tijeku realiziranja projekta, dobili smo određena sredstva koja smo rasporedili u skladu s projektom. Već sada su vidljivi rezultati projekta kroz količinu otpada koji se odlaže na regionalni deponij, koji je sada dosta smanjen i povećanjem količine pet ambalaža, kartona i papira koji se koriste za reciklažu. Pošto je naša suradnja s partnerima iz Republike Hrvatske bila izuzetno uspješna, očekujemo da ćemo zajedno nastupiti i u narednom razdoblju kada se budu otvorili novi pozivi IPA fondova«, istaknuo je direktor JKP-a *Komunalije* Srijemska Mitrovica **Radoslav Jevremović**.

Lokalna vlast Srijemske Mitrovice izrazila je veliko zadovoljstvo zbog uspješne realizacije jednog značajnog projekta za zaštitu životnog okoliša:

»Moram izraziti veliko zadovoljstvo što je projekt organiziran na ovakav način. Mislim da smo zahvaljujući njemu počeli na jedan ozbiljniji način razmišljati o ekologiji i zaštiti životnog okoliša. Veoma važan je i onaj nevidljivi dio projekta, a to je edukacija

ke od oko 400 tona godišnje u odnosu na razdoblje prije četiri godine kada je to bilo 50 tona. Primijetili smo da je i naš partner komunalna tvrtka iz Srijemske Mitrovice uradila značajne korake na separaciji otpada što smatram da je veoma važno u ovom

Projekt je financiran sredstvima Europske unije, a njegova ukupna vrijednost je 678.000 eura, pri čemu je fond za realiziranje projektnih aktivnosti u Srbiji 324.203 eura, a u Hrvatskoj 351.967,24 eura.

djece predškolskog i školskog uzrasta kao i ostalih sugrađana. Realizacija ovog projekta dobar je primjer uspješne suradnje Hrvatske i Srbije«, rekao je zamjenik gradonačelnika Srijemske Mitrovice **Tomislav Janković**, dodajući da će Grad Srijemska Mitrovica i ubuduće podržavati ovakve i slične projekte kako bi što više sredstava iz europskih fondova bilo uloženo u grad.

ZADOVOLJENI EUROPSKI STANDARDI

Komunalna tvrtka *Unikom* iz Osijeka primjer je jedne dobre prakse sakupljanja i razlaganja komunalnog otpada. Preko projekta *Stvaranje društva bez otpada* napravili su preko 1.300 žutih posuda, 70 posuda za selektivno sakupljanje otpada po gradu Osijeku, a osnovali su i jedan edukativni centar:

»Ostvarili smo značajne rezultate i sada smo na razini sakupljanja plasti-

projektu. Mislim da trebamo nastaviti suradnju i u narednom razdoblju i nakon prestanka ovog projekta«, istaknuo je pomoćnik ravnatelja *Unikoma* iz Osijeka **Stevo Anetić**. Završnoj konferenciji prisustvovao je i zamjenik gradonačelnika Osijeka **Denis Ambruš**, koji je tom prilikom izrazio veliko zadovoljstvo zbog uspješne suradnje dvije susjedne države:

»Bez ovakvih dobrih odnosa dva grada, ovaj projekt prekogranične suradnje ne bi uspio. Naši gradovi su ovim projektom zadovoljili visoke europske standarde. Između naše dvije države i u budućnosti treba jačati sve ono što je vezano za društvo u cjelini, za zaštitu okoliša i za održivi razvoj. Naše lokalne samouprave će sve uraditi kako bismo znatno poboljšali cjelokupno stanje okoliša i kako bi naši građani bili zadovoljni«, istaknuo je Denis Ambruš.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Novi sjaj

Veliki broj građevina u Srijemu, napose onih koje su svrstane u značajne spomenike kulture nalaze se u veoma lošem stanju. Uglavnom su razlozi za takvo stanje nedostatak novca, nebriga nadležnih institucija ili pak neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Jedna od takvih građevina, koja je, i pored problema upravo neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, imala tu sreću da ovih dana dobije novi sjaj je zgrada Kasine u Vrdniku. Kasina, nekadašnja rudarska odnosno gradska kuća izgrađena u stilu secesije, koja je pravi arhitektonski ali i kulturološki biser, dugo vremena je bila zapuštena. Zgrada Kasine u Vrdniku, je objekt koji je svrstan u spomenik kulture.

Poslije dugog niza godina čekanja, poslije pet mjeseci radova, završeni su poslovi na sanaciji i adaptacije te zgrade. Za ovu namjenu Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje osiguralo je 26 milijuna dinara, dok je općina Irig sudjelovala s deset posto od ukupne vrijednosti radova. Na zgradi je zamijenjen krov, urađeni su parketi, okrečene unutarnje prostorije, a urađena je i kompletna fasada zgrade s vanjske strane, a i postavljeni su i reflektori. Kako su istaknuli u lokalnoj samoupravi općine Irig, zgradu su jedva uspjeli sačuvati od privatizacije. Nad tim objektom gazdovalo je Rudarsko-građevinsko poduzeće, u čijem sklopu je nekada bio i rudnik mrkog uglja koji se u Vrdniku eksploatirao do kraja 60-ih godina. Kako je prilikom posjeta Vrdniku istaknuo pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje **Slaviša Grujić**, građevina je od velikog kulturnog značaja i uskoro će biti, prema njegovim očekivanjima, najljepše zdanje u tom srijemskom mjestu.

Nažalost, takvih zdanja je u Srijemu, kao što sam na samom početku rekla, veliki broj. Pri tom svakako ne smijemo zaboraviti ni zgradu Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici koja je 1944. godine nacionalizirana. Godine prolaze i ukoliko se ni na ovom objektu uskoro ne riješi problem imovinsko-pravne prirode, također prijeti propadanje. Zahtjev za povrat Hrvatskog doma uredno je podnjet, a predmet se vraća na ponovno odlučivanje. Nada postoji da će i ovaj biser glavnog srijemskog grada biti vraćen onome kome pripada i da će ponovno zasjati kao nekada i služiti još dugi niz godina aktivnim mladim ljudima koji s velikom ljubavlju njeguju svoju tradiciju i kulturu.

S. Darabašić

GODIŠNJI KONCERT HGU-A *FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA* U SUBOTICI

Naših prvih petnaest festivala

U sklopu koncerta predstavljena i monografija pod nazivom Festival bunjevački pisama – Naših prvih petnaest festivala (2001. – 20015.), čiji su autori Marko Sente i Vojislav Temunović

Godišnji koncert Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, održan u nedjelju, 29. studenoga, u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, bio je posebno svečan. Naime, protekao je u znaku 15 godina održavanja *Festivala bunjevački pisama*, značajne manifestacije u organizaciji te udruge, koja za cilj ima popularizaciju novih autorskih pjesama koje se oslanjaju na glazbenu tradiciju bunjevačkih Hrvata, uz promociju skladatelja, tekstopisaca i izvođača. Također, ovom je prigodom predstavljena i nedavno objavljena monografija pod nazivom *Festival bunjevački pisama – Naših prvih petnaest festivala (2001.-20015.)*, čiji su autori osnivači Festivala **Marko Sente** i **Vojislav Temunović**.

DOPRINOS OČUVANJU TRADICIJE

O monografiji su govorile njezine recenzentice – etnomuzikologinja **Tamara Štricki – Seg** i profesorica povijesti i povijesti umjetnosti **Ljubica Vuković – Dulić**. Štricki – Seg je navela kako je *Festival bunjevački pisama* u 15 godina postojanja obogatio glazbenu tradiciju našeg podneblja, te dodala kako monografija *Naših prvih petnaest festivala (2001. – 2015.)* donosi informacije o nastanku, razvoju i trajanju toga festivala.

»Stranice koje su pred nama vraćaju nas petnaest godina unatrag na sam početak 21. stoljeća i upoznaju nas sa svima onima koji su bili, ali i danas predstavljaju dio povije-

sti HGU-a *Festival bunjevački pisama*. Kao što mnogi znaju, svaki početak je težak, ali mnogi zanemaruju to da je nastavak još teži i da svaka godina donosi nove zahtjeve i obveze onoga tko želi nešto organizirati u svome okruženju. Stoga je veoma važno naglasiti da je ova monografija samo dio onoga što je od prvoga dana realizacije trebalo osmisliti, urediti, doradivati i unaprjeđivati«, rekla je Tamara Štricki – Seg, te dodala kako je ova knjiga poticaj da se svatko od nas zapita na koji način može pridonijeti očuvanju svoje glazbene tradicije.

Vuković – Dulić je rekla kako monografija na dokumentarni način prezentira najznačajnije momente i aktere Festivala.

»Ova publikacija svojom

tematikom i načinom prikaza teme pristupačna je kako širokom krugu korisnika, tako i onima koji se zanimaju za povijest tamburaške glazbe u Bunjevaca. Izdanje predstavlja vjerodostojan izvor podataka, ne samo o samom *Festivalu bunjevački pisama*, već i o povijesno-društvenom kontekstu u kojem se nastavlja razvitak i njegovanje tamburaškog glazbenog izričaja u bunjevačkih Hrvata. U posao prikupljanja i sažimanja ovog materijala uloženi su nemali napor, te je svakako za pohvalu angažman oko izrade ove monografije, koja ostaje kao trag jednog značajnog momenta u životu i društvenom razvitku zajednice«, rekla je Vuković – Dulić.

MONOGRAFIJU OBOGATITE USPOMENAMA

Govoreći o monografiji, jedan o njezinih autora Marko Sente je rekao: »Nemojte tražiti nedostatke, već smisao. A smisao je

Mira Temunović, Marko Sente i Vojislav Temunović

RETROSPEKTIVA POBJEDNIČKIH PJESAMA

Uslijedio je glazbeni dio koji je bio svojevrsna retrospektiva pobjedničkih skladbi s proteklih 15 festivalskih izdanja – od numere *Daleko je Subotica* do posljednje prvonagrađene *Mariške*. Na pozornici su se smjenjivali vokalni solisti **Emil Antunić, Antonija Piuković, Josip Francišković, Marinko Rudić Vranić, Ante Crnković, Antun Letić Nune, Martina Lišić, Marija Kovač,**

Boris Godar, Marinko Rudić Vranić, Tamara Babić i Marko Križanović, izvodeći pjesme u pratnji Tamburaškog orkestra HGU-a *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem profesorice **Mire Temunović.** Nastupili su i »pobjednički« ansambl *Ravnica i Hajo*, a dvije festivalske uspješnice podsjetili smo se putom njihovih video spotova.

Ovaj dobro posjećen događaj završen je pjesme *Podvikuje bunjevačka vila*, u skupnoj izvedbi svih sudionika koncerta.

Predsjednik Upravnog odbora

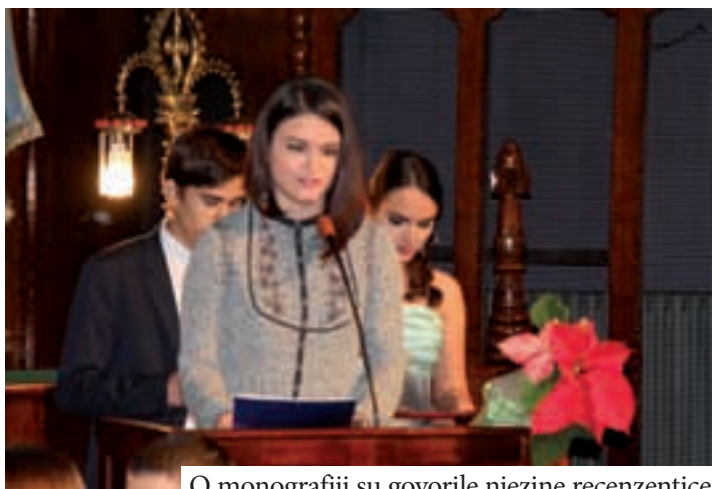
da se zabilježe osnovni podaci o proteklm događajima i da listajući stranice monografiju obogatite svojim uspomenama i sjećanjima vezanim za pojedine nastupe i ljude.

ra HGU-a *Festival bunjevački pisama* Marko Sente zahvalio je svima koji su na bilo koji način pridonijeli da Festival živi već 15 godina, kao i da se razvija i raste. Zahvalio se također i institucijama koje su pomogle izdavanje monografije, te izrazio nadu da će Festival i dalje podupirati kako publika tako i pokrovitelji, kao

i da će manifestacija doživjeti barem još 15 novih izdanja.

Monografija, u sklopu koje je objavljen i CD s 15 pobjedničkih pjesama, može se kupiti u Suvenirnici pod Gradskom kućom u Subotici, kao i putem facebook stranice Festivala.

D. B. P.

O monografiji su govorile njezine recenzentice Tamara Štricki – Seg i Ljubica Vuković – Dulić

Kopunović Legetin nastupio u Lisinskom

ZAGREB – Na nedavnoj završnici ciklusa koncerata *Orgulje Heferer* u Koncertnoj dvorani *Vatroslav Lisinski* nastupio je požeški orguljaš **Alen Kopunović Legetin** uz mezzosopranicu **Dianu Haller** i sopranisticu **Larissu Ciulei**.

»Velika mi je čast što me ove godine Koncertna direkcija Zagreb angažirala za ovaj nastup. Orgulje u *Lisinskom* su pored orgulja Zagrebačke katedrale najveće u Hrvatskoj«, kaže Kopunović Legetin, podrijetlom iz Subotice, koji trenutačno živi i radi u Požegi.

Nazorovci u Novoj Gradiški

NOVA GRADIŠKA – Pjevački zbor i mladi tamburaši HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora sudjelovali su na 10. Susretu pjevačkih skupina *Na te mislim* u Novoj Gradiški u Hrvatskoj. Susret je održan povodom Dana Nove Gradiške. Manifestacija je održana 28. studenoga.

Z. V.

Prvo mjesto za tekst Josipe Dević

ĐAKOVO – **Josipa Dević** (autorica teksta), **Adrijana Baković** (autorica glazbe), **Viktor Kesler** (aranžman) – osvojili su prvo mjesto na natječaju za izbor himne Susreta hrvatske katoličke mladeži, koji će se pod geslom *Krist, nada naša* (usp. 1 Tim 1, 1) održati 29. i 30. travnja 2017. u Vukovaru. Natječaj su raspisali Đakovačko-osječka nadbiskupija i Ured za mlade HBK.

Književna čajanka u Tavankutu

TAVANKUT – Knjiga *Danci i stranci* **Kristine Wolsperger Danilovski** bila je povod za prošlotjednu književnu čajanku u restoranu galerije u Tavankutu. S danskim načinom života publika se imala prilike upoznati kroz anegdote iz spomenute knjige koje je s prisutnima podijelila moderatorica večeri **Marina Balažev**, a nakon toga o životu u Danskoj je »iz prve ruke« govorila **Olga Popović**, postdoktorantica poljoprivrede koja je na sjeveru Europe provela dulji niz godina. Domaćica večeri bila je ravnateljica mjesne OŠ **Matija Gubec** **Stanislava Stantić** – **Prčić**, a za čaj i kolačiće pobrinula se kuharica **Anica Crnković**.

I. D.

Književna večer Milovana Mikovića

BAČKO DUŠANOVO – U okviru ciklusa književnih večeri, koji se održavaju u restoranu *Krupara* u Bačkom Dušanovu, u subotu je gost bio subotički književnik i urednik **Milovan Miković**. Povod za razgovor bila je njegova knjiga pjesama *Jedući srce žive zvjeri* iz 2014. godine. S Mikovićem je razgovarao književnik **Đorđe Kuburić**.

Šokci i baština u Beregu

BEREG – Zajednička manifestacija šokačkih udruga iz Vojvodine *Šokci i baština* bit će održana u subotu 5. prosinca u Beregu, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 18 sati. Sudjelovat će udruge

iz Bača, Plavne, Vajske, Sonte, Sombora, Monoštora i Berega, kao i gosti iz Subotice i Šida. Manifestacija se održava pod pokroviteljstvom Hrvatskoga nacionalnog vijeća, a logistička i medijska potpora su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*.

79. obljetnica Nazora

SOMBOR – Godišnji koncert HKUD-a *Vladimir Nazor* bit će održan u subotu, 5. prosinca. Godišnjim koncertom na kome će se predstaviti sve sekcije Društva bit će obilježena 79. obljetnica ove udruge. Program počinje u 19 sati i 30 minuta u velikoj dvorani Hrvatskog doma.

Z. V.

Predstavljanje knjige Recept u Sonti

SONTA – Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica priređuje predstavljanje knjige **Lazara Novakovića** *Recept*, u nedjelju, 6. prosinca, s početkom u 16 sati, u vjeronaučnoj dvorani župe *Sv. Lovre* u Sonti. O knjizi će govoriti **Katarina Čeliković** i autor.

Izložba božićnjaka u Subotici

SUBOTICA – Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* – Etnološki odjel *Blaško Rajić* organizira XIX. Izložbu božićnjaka koja će biti otvorena u srijedu 9. prosinca, u predvorju Gradske kuće u 18 sati. Na izložbi će također biti izloženi i radovi članova Likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* i likovno-slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec*. Izložba će se moći pogledati do 16. prosinca, svakim radnim danom od 10 do 19 sati.

Advent uz Tamburu

ŽEDNIK – Koncert *Advent uz tamburu* bit će održan u idući petak, 11. prosinca, u crkvi *Sv. Marka Evanđeliste* u Žedniku. Nastupit će dječji tamburaški orkestar HGU-a *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**. Početak je u 18 sati, a ulaz je besplatan.

Osječki HNK u Somboru

SOMBOR – Hrvatsko narodno kazalište iz Osijeka gostovat će 12. prosinca u Somboru s komedijom **Branislava Nušića** *Sumnjivo lice* u režiji **Olje Đorđević**. Predstava će biti izvedena na Velikoj sceni somborskog teatra, a početak je u 20 sati.

Z. V.

Poziv za slanje rukopisa

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* poziva književne autore koji pišu na hrvatskom jeziku ili nekom od njegovih dijalekata, da šalju rukopise radi objavljivanja u nakladničkoj djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* za 2016. godinu. Rukopise će razmatrati članovi Nakladničkog vijeća ove ustanove. Adresa za slanje rukopisa je naklada@hrvatskarijec.rs.

PREDSTAVLJEN PROJEKT **KOVČEŽIĆ**

Audio bajke na jezicima nacionalnih manjina

U Novosadskoj novinarskoj školi je u ponedjeljak predstavljen projekt *Kovčević – audio bajke na jezicima nacionalnih manjina*. Predstavljeno je osam snimljenih audio pripovijetki na pet jezika nacionalnih manjina: mađarskom, hrvatskom, rumunjskom, rusinskom i slovačkom jeziku. Snimljene su dvije pripovijetke na hrvatskom jeziku: *Kutija za strahove* **Katarine Čeliković** i *Zimske avanture jedne bubamare* **Ruže Silađev**, koje je za potrebe audio snimanja kazivala **Kristina Ivković Ivandekić**.

Sve pripovijetke su ilustrirane i prevedene na srpski jezik, a također se mogu slušati na internetskoj stranici Novosadske novinarske škole – www.novinarska-skola.org.rs.

org.rs. Pripovijetke će biti dostavljene i knjižnici Udruge slijepih i slabovidnih.

Na predstavljanju su govorile Katarina Čeliković, književnica i publicistkinja koja stvara na hrvatskom jeziku i **Ana Nikulina Ursulesku**, književnica i novinarka redakcije na rumunjskom jeziku Radija Novi Sad. One su istaknule projekte u kontekstu njegovanja materinskoga jezika. Također se govorilo i o značaju

ovakvih sadržaja za radio, koji je pred izumiranjem, što je veoma loše za bilo koju nacionalnu manjinu, a samim tim i za očuvanje materinskoga jezika.

Književnica i publicistkinja Katarina Čeliković kaže za HR kako je ovaj projekt od iznimne važnosti, jer manjinske zajednice napokon mogu ponuditi svojoj djeci priče i pripovijetke i u ovakvom formatu.

»Jedini način da jezik manjina sada ostane živ je isključivo preko medija«, kaže ona.

Kovčević ima veliki doprinos multikulturalnosti u Vojvodini. Osim što obogaćuje ponudu sadržaja za najmlađe, omogućuju autorima književnosti za djecu da svojim djelima podare dodatnu vri-

jednost putem novog medijskog formata. Koordinator projekta **Stefan Janjić** je istaknuo kako će se Novosadska novinarska škola zalagati da se ovaj projekt nastavi i razvije povećanjem broja autora i jezika nacionalnih manjina na kojima su priče napisane. Projekt je proveden uz potporu Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije.

K. I. I.

KULTURAMA

Subotička tamburaška priča

Subotica je bila i ostala jedno od središta tamburaške glazbe u regiji. To nije nikakva novost. Ipak, na to su, raskošnošću muziciranja, kao i velikim brojem sudionika, podsjetila dva prošlotjedna događaja: koncert *Svi naši tamburaši* u HKC-u *Bunjevačko kolo*, u povodu 45 godina postojanja Centra i godišnji koncert HGU-a *Festival bunjevački pisama*, održan u znaku 15 godina istoimenog festivala.

A ta subotička tamburaška priča je u velikoj mjeri vezana za pripadnike hrvatske zajednice. Glazbena kultura subotičkih Hrvata (pa i onih u drugim dijelovima Bačke, te u Srijemu) uveliko je vezana uz tamburu, tako da i danas solidan broj hrvatskih udruga ima svoje tamburaške sekcije, a poneki čak i orkestre. Njihov se rad temelji na bogatom glazbenom naslijeđu, a kada govorimo o Subotici, neizbježno je spomenuti trag kojega su na ovom polju ostavili ljudi poput **Pere Tumbasa Haje**, **Lazara Malagurskog** ili široj javnosti manje poznatog Hajinoga starijeg brata **Stipana Tumbasa**. Kao svojevrсни njihovi nasljednici ističu se **Stipan Prčić Baća**, **Stipan Jaramazović**, **Mira Temunović**, **Vojislav Temunović**, te novije generacije iz kojih dolaze **Pere Ištvančić** ili **Marijana Marki**. A cijele ove priče ne bi bilo bez generacija svirača koji su pronijeli slavu ovoga instrumenta, kako svojim nastupima tako i osvajanjem nagrada na brojnim natjecanjima. Jedan ovako plodan milje dao je i tamburaša **Mirana Tikvickog**, koji danas studira na prestižnom američkom sveučilištu Berkley.

Subotička tamburaška priča je na neki način i institucionalizirana, budući da u ovdašnjoj Muzičkoj školi, nižoj i srednjoj, postoji smjer za tamburu. Zanimljivo je da je za vrijeme bivše vlasti u Subotici, predvođene Demokratskom strankom, postojala ideja o otvorenju akademije primijenjenih umjetnosti u ovom gradu, na kojoj bi se, među ostalim, studirala i tambura. Ta ideja nije doživjela realizaciju. No, i bez akademije, za budućnost tambure u ovome gradu ne treba brinuti: ona se, osim u školi i na »službenim« događanjima, redovito može čuti i na privatnim veseljima. Uz to, živa je dobro i među mladima, odjekujući navečer iz kafića i restorana.

D. B. P.

U BEOGRADU OBILJEŽENA 60. OBLJETNICA SMRTI JOSIPA ŠTOLCERA SLAVENSKOG

Glazbena ostavština koja povezuje

Koncert u čast priznatog skladatelja okupio više od stotinu sudionika iz Beograda, Čakovca, Splita i Karlovca

U ponedjeljak, 30. studenoga, navršilo se 60 godina od smrti **Josipa Štolcera Slavenskog** (1896. – 1955.), jednog od svjetski najpoznatijih skladatelja iz ovih krajeva. Rođen je u Čakovcu, a 30 godina živio je i radio u Beogradu, gdje je i umro, ostavivši neizbrisiv trag.

U povodu obljetnice, Zajednica Hrvata Beograda **Tin Ujević** i beogradska općina Zvezdara, kao generalni pokrovitelj, u subotu su organizirali koncert u čast Slavenskom. Na koncertu, koji je održan u Ustanovi kulture **Vuk Karadžić**, nastupili su učenici Muzičke škole **Josip Slavenski** (također i suorganizator događaja) iz Beograda, koje je predvodila ravnateljica **Slavica Petrović**, kao i gosti iz Hrvatske – Pjevački zbor **Josip Štolcer Slavenski** iz Čakovca pod ravnanjem **Senke Bašek – Šamec** i solisti, učenici Glazbene škole **Josipa Hatzea** iz Splita, za koje je vezana jedna zanimljivost. Naime, učenici iz Splita (dva dečka i dvije cure), koje je vodila ravnateljica škole **Vesna Alebić**, bili su udomljeni kod svojih beogradskih vršnjaka i njihovih roditelja. Na taj su način ostvarena nova prijateljstva i međusobna zbližavanja ovih mladih osoba.

Na samom početku, te na kraju koncerta zbor iz Čakovca zajedno sa zborom beograd-

ske škole, ukupno 105 osoba, izveo je, na impresivan način, najpoznatije Štolcerove skladbe *Voda zvira* i *O, jesenske duge noći*. Osim njih, djela Slavenskog izveli su i učenici škole iz Splita, te pijanistica **Irena Lenuzzi** iz Karlovca.

POSJET LEGATU I GROBU

Gosti iz Čakovca su prije koncerta posjetili Legat **Josip Slavenski** koji se nalazi u samom središtu Beograda, a u njemu se, osim pisane ostavštine, nalazi i u potpunosti sačuvana i rekonstruirana Štolcerova radna soba. Tu je klavir na kojem je skladao sva svoja djela, tu je očuvana biblioteka i namještaj u duborezu, i kao kuriozitet, teleskop, kroz koji je sa osobitom radoznalošću posmatrao nebo. Kroz Legat goste je provela profesorica **Mirjana Živković**, koja je 15 godina vodila Legat, a bila je i Štolcerov đak.

Na grobu skladatelja

Gosti su posjetili i skladateljev grob koji se nalazi na beogradskom Novom groblju. Vijenac su položili predsjednik Gradskog vijeća Čakovca **Jurica Horvat** i ravnatelj Centra za kulturu Čakovec **Ladislav Varga**. U čast čovjeka čije ime nosi, zbor iz Čakovca je otpjevao *Vodu zvira*, inače pogrebnu pjesmu Slavenskog. Vijenac je na grob Slavenskog položila i ravnateljica škole iz Beograda, **Slavica Petrović**. Inače, u čakovečkoj delegaciji bili su i predstavnici Gimnazije **Josip Slavenski** Čakovec **Branka Srnc** – **Tompa**, pročelnik UO za društvene, protokolarne i europske poslove Grada Čakovca **David Vugrinec**.

PROTOKOLARNI SUSRET

Posjet je bio prilika i za protokolarne susrete. Osim što je dogovoren nastavak ove kulturne suradnje, predsjednik

Gradskog vijeća **Jurica Horvat** je s predstavnicima beogradske gradske općine Zvezdara razgovarao o mogućnostima suradnje vezane uz pretpriprustne fondove Europske unije.

Domaćin manifestacije bio je **Stipe Ercegović**, predsjednik ZHB-a **Tin Ujević**.

»Želja svih onih koji su sudjelovali u formiranju ove zajednice i ovog društva je da pronađu način kako da se ponovno uspostave veze među ljudima dobre volje i čistog srca. U prilog tome pokrenuli smo inicijativu i prijedlog kod općine Zvezdara da se na kućama gdje su živjeli i stvarali mnogi znameniti Hrvati u ovom gradu, postave obilježja, spomen ploče i biste. Trenutačno je u proceduri postavljanje obilježja na kući u kojoj je živio doktor **Vladimir Novak**, čuveni liječnik i humanist, rodom iz mjesta Hvara. Također, u izradi je i biografski leksikon znamenitih Hrvata koji su u Beogradu živjeli i stvarali, i za sobom ostavili značajna djela«, kaže Ercegović.

Sljedeća priredba koju će ZHB **Tin Ujević** organizirati je predstavljanje knjige **Ive Andrića** *Fratarske priče* u izdanju Hrvatskog doma **Herceg Stjepan Kosača** iz Mostara. Predstavljanje će biti održano 12. prosinca u kući Đure Jakšića na Skadarliji, u 17 sati.

E. S. / Foto: David Vugrinec i Boris Šebez

PREDSTAVLJANJE KNJIGE *SVJETLA STARIH FOTOGRAFIJA* U SOMBORU

Intimna povijest u foto albumu

U Hrvatskom domu u Somboru u petak, 27. studenog, priređeno je predstavljanje knjige *Svjetla starih fotografija*. O knjizi, koja je tiskana u nakladi udruga *Cro-Info* iz Subotice govorili su urednik **Mirko Kopunović** i autori **Ivan Andrašić** iz Sonte, **Lucija Tošaki** iz Lemeša i **Zlata Vasiljević** iz Sombora. Mala dvorana Hrvatskog doma bila je puna, a posjetitelji književne večeri sa zanimanjem su pratili predstavljanje ove zanimljive knjige sudjelujući u razgovoru. Somborski vodari, posljednji dobošar, apatinski šoperi, vode-nice na Dunavu, samo su neke od zanimljivih priča iz knjige *Svjetla starih fotografija* koje su spomenute. U raspravu su se uključili i posjetitelji književne

Lucija Tošaki, Ivan Andrašić, Zlata Vasiljević i Mirko Kopunović

večeri dajući svoju ocjenu ove knjige.

»Ova knjiga pripada globalnom trendu, a to je vraćanje mikro povijesti. Svijet je odavno proučio sve što se moglo proučiti o makro povijesti i sada poput kamenčića, poput nekog mozaika stvara se slika mikro povijesti. To je ona povijest obiteljskog, svakidašnjeg života koja daje pravu sliku života naših predaka. Fotografija je tu

važna, ali nažalost postoji svega 150 godina. Fotografije su neiscrpno blago koje mogu ispričati bezbroj priča. One donose svjedočanstvo o načinu oblačenja, o tome kako su izgledale kuće, kako je nekada izgledao grad... Ljudi su voljeli fotografirati, ostavljati svjedočanstvo svog svakidašnjeg života. Zato je svaka ova priča važan dodatak našoj svakidašnjoj povijesti bez koje nema shvaćanja

i razumijevanja nekadašnjeg života«, kazao je somborski publicist **Milan Stepanović**, dodajući da je knjiga dragocjeni doprinos lokalnoj povijesti.

Književnik **David Kecman Dako** smatra da će ova knjiga, u ovo vrijeme brzog života, ispuniti mnoge praznine u sjećanjima.

»Slušao sam ljude koji su ostali bez ičega, a jedino čega im je bilo žao su fotografije«, kazao je Kecman.

Pohvaljen je i prijelom što ovoj knjizi, koju su prisutni na predstavljanju nazvali i svojevrsnim dokumentom, daje dodatnu kvalitetu.

Knjiga *Svjetla starih fotografija* odabir je 64 priče 16 autora koje su objavljene u *Hrvatskoj riječi* u rubrici *Priča o fotografiji*.

H. R.

OPERA B.B. IZ ZAGREBA GOSTOVALA U SOMBORU

Grofica Marica razgalila publiku

Nesvakidašnje osvježenje na sceni Narodnog kazališta Sombor donijeli su gosti iz Zagreba – Komorno operno kazalište *Opera B.B.* Somborci su u ponedjeljak imali priliku vidjeti jednu od najpopularnijih i najizvođenijih opereta u svijetu *Groficu Maricu* mađarskog skladatelja **Emericha Kálmána**. Oni koji su na početku bili skeptični, jer na pozornici nije bilo velikog orkestra ni zbora brzo su uvidjeli da su u krivu, jer su zagrebački glumci i pjevači priredili jednu maestralnu predstavu za gledanje i slušanje.

»Bit kazališta i jeste da nešto novo damo gledateljima. Obzirom da je ovo naše prvo gostovanje u Somboru uzbuđeni smo, ali smo zadovoljni reakcijom gledatelja koji su s pažnjom slušali i koncentrirano pratili nas koji smo igrali«, kaže redatelj operete **Velimir Čokljat** koji se pojavljuje i u ulozi lakeja Wurtzingera.

Groficu Maricu Kálmán je napisao u Varaždinu, a u toj opereti je i arija *Dodite u*

Varaždin, ali za gostovanje u Somboru ubačeno je nekoliko lokalnih odrednica.

»U Somboru je bilo veličanstveno, ali nismo manje ni očekivali. Zdanje somborskog teatra je prekrasno, kao da je građeno za operetu. Ovaj teatar je skoro identičan varaždinskom, gradić je skoro identičan, jeste Kálmán operetu pisao u Varaždinu, ali da se zatekao u Somboru zasigurno bi napisao ariju *Dodite u Sombor*. A zanimljivo je dodati

i neke 'lokalitete', jer se ljudi onda lakše poistovjećuju, nađu se u tome i vide da je to nešto njihovo, da ni opera ni opereta nisu za neke druge ljude, nešto teško i neshvatljivo, već da je to ono što svaki dan živimo«, kaže **Ronald Braus** umjetnički voditelj *Opere BB* i u opereti barun Župan.

Ovo gostovanje je s posebnim emocijama doživjela je sopranistica **Ljiljana Čokljat**, rođena Somborka, kojoj je ovo bilo prvo gostovanje u rodnom gradu. Ona glumi groficu Maricu.

»U somborsko kazalište dolazila sam kao dijete i nikada nisam ni sanjala da ću jednom biti na ovoj sceni. Ovo gostovanje zauvijek ću pamtit. Bila je ovo jedna posebna grofica Marica s puno emocija, a kazalište bez emocija nema«, kazala je sopranistica.

Grofica Marica priča je o grofici koja pravi lažne zaruke kako bi se otarasila dosadnih udvarača, ali tom objavom zaruka počinje i zaplet priče.

Z. V.

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Početak u X. stoljeću

Unutarnje uređenje Hrvatske kroz povijest obilježila je institucija županije koje se prvi put spominju u X. stoljeću. U najranije doba hrvatske države postojale su starohrvatske župe kao središta vlasti koje su u pojedinim fazama razvitka imale status teritorijalno-javno-pravnog tijela sa širokom samoupravom, koju u današnje vrijeme možemo usporediti s pokrajinskom upravom i samoupravom. Županije su postojale sve do 1921. godine kada su u Kraljevini SHS ukinute Vidovdanskim ustavom. Tijekom NDH županije se ponovno uspostavljaju da bi nastankom SFRJ bile ukinute. Uspostavom neovisnosti u Hrvatskoj se ponovno vraća županijsko uređenje. Povratak županija propisao je »božićni« Ustav Republike Hrvatske 1990. godine, gdje su županije jedinice područne (regionalne) samo-uprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu. Odlukom Hrvatskog sabora 18. prosinca 1992. Hrvatska je podijeljena na 20 županija i Grad Zagreb kao zasebnu cjelinu, a svaka županija obuhvaća više prostorno povezanih općina i gradova na svom području. Nakon manjih teritorijalnih promjena i naziva tijekom 90-ih danas u Hrvatskoj postoje sljedeće županije: 1. Zagrebačka, 2. Krapinsko-zagorska, 3. Sisačkomoslavačka, 4. Karlovačka, 5. Varaždinska, 6. Koprivničko-križevačka, 7. Bjelovarskobilogorska, 8. Primorsko-goranska, 9. Ličko-senjska, 10. Virovitičko-podravska, 11. Požeško-slavonska, 12. Brodsko-posavska, 13. Zadarska, 14. Osječko-baranjska, 15. Šibensko-kninska,

16. Vukovarsko-srijemska, 17. Splitsko-dalmatinska, 18. Istarska, 19. Dubrovačko-neretvanska, 20. Međimurska, 21. Grad Zagreb.

ŽUPANIJE NA POČETKU HRVATSKE DRŽAVNOSTI

O hrvatskim župama u vrijeme dinastije **Trpimirovića** (IX. st. – XI. st.) izvori se mogu naći u spisima bizantskih pisaca, a posebice u djelima **Konstantina Porfirogeneta**. Formiranjem hrvatske države gradio se i veliki broj utvrda u svrhu obrane, koje su dobivale i upravno značenje, a vlast je obnašao sam vladar ili osoba kojoj je on povjerio obavljanje vlasti. Što je prostor od vladara bio udaljeniji, broj tih središta (utvrda) bio je veći. Pučanstvo i teritorij podređen određenom središtu sačinjavali su teritorijalnu, upravno-sudsku jedinicu državne vlasti na čijem je čelu stajao župan, pa se vremenom ta teritorijalna zajednica počela nazivati

i županijom, a od 12. stoljeća komitatom. Točan broj županija iz ovoga doba nije moguće utvrditi no hrvatski povjesničari **Ferdo Šišić** i **Vjekoslav Klaić** smatraju postojanje 11 županija koje su nosile nazive po svojim utvrdama ili značajnim zemljopisnim obilježjima: 1. Livanjska županija, 2. Cetinska županija, 3. Imotska županija, 4. Plivska županija, 5. Pesentska županija (područje Bihaća i Drvara), 6. Primorska ili Kliška županija, 7. Bribirska županija, 8. Ninska županija, 9. Kninska županija, 10. Sidraška županija (nalazila se oko Biograda na prostoru od Zadra do porječja Krke), 11. Lučka županija (prostirala između Kninske, Ninske, Sidraške i Bribirske županije). Na području sjeverno od Petrove gore (planina Gvozd) odnosno područje srednjovjekovne Slavonije vlast u županijama je bila u rukama vladara dok su u gore nabrojanim južnohrvatskim županijama vlast imali nasljedni župani.

ŽUPANIJE U DOBA GRAĐANSKE HRVATSKE

Nakon mnogobrojnih promjena, podjela, ukidanja ovlasti te samih županija tijekom srednjeg vijeka, sredinom XIX. stoljeća (nakon revolucije 1848. koja je znatno utjecala na ustroj Habsburške Monarhije) županije ponovno dobivaju značajnu ulogu na području Hrvatske. Prvenstvena svrha bila je osposobiti činovništvo i upravu za rad u bitno promijenjenim uvjetima, odnosno u novoj građanskoj Hrvatskoj, otkloniti sve prepreke za političko i pravno ujedinjenje Vojne krajine i civilne Hrvatske, postići povoljan državopravni status u okviru Habsburške Monarhije sukladan s nacionalnim programom iz 1848. godine. Sklapanjem Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. godine započinje rekonstruiranje hrvatske uprave, čija posljednja faza započinje prisajedinjavanjem Vojne krajine Hrvatskoj (1881.) i dobiva svoj konačni oblik 1886. Godine 1886. nastaje osam županija: 1. Ličko-krbavska sa sjedištem u Gospiću, 2. Modruško-rijeka sa sjedištem u Ogulinu, 3. Zagrebačka sa sjedištem u Zagrebu, 4. Varaždinska sa sjedištem u Varaždinu, 5. Bjelovarsko-križevačka sa sjedištem u Bjelovaru, 6. Požeška sa sjedištem u Požegi, 7. Virovitička sa sjedištem u Osijeku, 8. Srijemska sa sjedištem u Vukovaru. Tim su zakonom županije (koje su bile podijeljene na kotare) ponovno djelovale kao samoupravne institucije, vlast je obavljala županijska skupština gdje su 50 posto zastupnika činili najbogatiji poreznici dok je 50 posto birano »iz naroda«, gdje je na svakih 2.000 stanovnika dolazio jedan zastupnik, dok je župana imenovao kralj na prijedlog bana.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Budućnost želja

Prometni koridor br. 10
(50 posto stanovništva
po popisu 2011.)

»**B**udućnost ne treba predviđati nego je treba stvarati, treba stvoriti novi način razmišljanja i novi sustav djelovanja» veli sir **Artur C. Clark** (stariji čitatelji sigurno još pamte njegove interesantne serijale).

Ovih dana slična razmišljanja se mogu čuti od najodgovornijih čelnika zemlje, koji tvrde da građani Srbije moraju više raditi i da smo promijenili način trošenja državnog novca u Vladi Srbije; da se (konačno) grade i u bliskoj budućnosti završit će se veliki infrastrukturni projekti, željeznice i autoceste koje će nas »odvesti u svijetlu budućnost«, te da će se »otvoriti brojna nova radna mjesta«. Znači, kod nas, u odnosu na prethodna razdoblja, danas se štedi, a usput se radi i stvara se »nova buduć-

nost«. Kako stvari stoje, sredinom prosinca Republika Srbija će i službeno započeti pregovore o pristupanju Europskoj uniji. Istina, malo »na obrnut način«, otvaranjem posljednjeg poglavlja, koje sadrži i »normalizaciju odnosa« s »Autonomnom Pokrajinom Kosovom i Metohijom« koja danas ima »izuzetno visoki stupanj autonomije«, a koju je, kao državu, priznalo već više od sto država u svijetu. Srbija taj visoki stupanj autonomije (da ne kažemo neovisnosti) službeno nikada neće priznati, bar tako kažu izabrani čelnici Republike. Ovo isto spada u domen »budućnosti želja«, a na budućnost želja možemo utjecati svojim umom« misli već citirani sir Clark. U ovom svjetlu koja je budućnost regije zvana Vojvodina? Samo želje možemo imati.

SUROVA STVARNOST ILI SUDBINA

U posljednjem nastavku feljtona malo smo »oslikali« stvarnu situaciju u Republici, jer jedno su želje, a drugo je »sudbina« koju ne možemo predviđati, bar po gospodinu Clarku. Nasuprot spomenutom gospodinu, kratkoročno ipak možemo predvidjeti neku »izvjesnu sudbinu«, jer iako sam osobno »malo skeptik« što se tiče ostvarivanja infrastrukturnog koridora (»kičme«), popularno zvan »koridor deset« u suštini bit će nebitno hoće li se te drumske i željezničke prometnice izgraditi za dvije ili četiri godine. Bitno je da će se one završiti, napose ako bude dovoljno novca. Takva moćna prometna struktura neminovno privlačit će investitore »razne fele«, koji će ulagati u proizvodne kapacitete, računajući na »jeftinu radnu snagu«. Nekoć »nerazvijeni dijelovi zemlje«, poput Kosova, Sandžaka bili su nepresušni izvori mlade, uglavnom nekvalificirane, radne snage, ali situacija se drastično promijenila (sa spomenutih područja više ne dolaze »radni migranti«). U ostalim dijelovima Republike mlade radne snage je sve manje i manje, jer zemlja se sve više i više »prazni od stanovništva«. Stručnjaci ovaj proces nazivaju depopulacijom, koja je rezultat sve manjeg rađanja i odlaska mladih ljudi »trbuhom za kruhom«. Da se »pribavi« potrebna radna snaga, radnike treba skupljati na sve većem prostoru, treba ih prevoziti autobusima, što se trenutno događa npr. u Subotici, ali slične problema ima po našim saznanjima i Stara Pazova, čiji čelnici razmišljaju čak i o izgradnji (manjih) stanova za radnike, da radna mjesta budu privlačnija. Za radnicima dolaze i njihove obitelji, djeca će se tu školovati itd. i tako se

stvaraju nova naselja. Znači, u bliskoj budućnosti možemo očekivati još veću koncentraciju stanovništva duž »prometne kičme« Republike. Stručnim terminom rečeno, Srbija će postati jedno veliko »linearno naselje« od Subotice do Preševa, s dva čvorišta. Jedno, gdje se put račva od Beograda prema Slavoniji, tj. prema Hrvatskoj (već postojeći prometni objekti), a drugo kod Niša gdje se odvaja krak prema Bugarskoj i Istanbulu (Bliski istok). U oba ova čvorišta već postoje i aerodromi.

PARADOKS ZVAN »PRO- METNICE«

Onomad jedan od glavnih argumenata protiv građenja »južne pruge« bio je da će ona drastično promeniti »idiličnu sliku« Kraljevine Srbije, što se na neki način i obistinilo. Ali, tu je i paradoks, jer ako želiš razvoj, onda treba graditi ceste i pruge. A ako gradiš »komunikacije«, posljedice su to i to. U aktualnom Prostornom planu Republike Srbije piše (str. 195): »Razvoj i izgradnja prometne mreže mogu značajno utjecati na ostvarivanje ciljeva socijalnog, ekonomskog i ukupno funkcionalnog razvoja u prostoru. Neosporna je dvosmjernost u odnosima prometa i okruženja, odnosno razvoj društva i društvenih djelatnosti generiraju prometne tokove, ali i potrebe za unapređenjem samog prometnog sustava« jer ona »pruža potporu ubrzanom razvoju Srbije i njezinoj konkurentnosti u regiji i šire na području jugoistočne Europe«. Sudeći po riječima premijera zemlje, upravo u ovom pravcu će aktualna Vlada činiti najveće napore, misleći pri tom da će se promijeniti i »duh« zemlje. Stoga ćemo postaviti pitanje može li se psiha čovjeka korjenito izmijeniti? Mislim da ne. I zato »budućnost« u principu zanemaruje Čovjeka u ime dobrobiti njega samoga, kao da postoji »univerzalni čovjek« kome ćemo osigurati »sreću i prosperitet«!

Caritas dao više od 1,5 milijuna eura za migrante

Beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar** i predstavnici *Caritasa* te Ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja **Aleksandar Vulin** posjetili su u ponedjeljak, 30. studenog, privremeni prihvatni centar za migrante u Adaševcima. *Caritas Srbije* je do sada uz potporu međunarodne *Caritas mreže* i Ministarstva vanjskih poslova Njemačke, na ime pomoći za migrante opredijelio 1,5 milijuna eura, od čega je do sada kroz različite donacije utrošena trećina sredstava:

»*Caritas Srbije*, koji je dio međunarodnog *Caritasa*, stalno prati sve događaje u vezi s izbjeglicama, naših gostiju. Tu sam skupa sa svojim suradnicima i vrlo sam sretan da se izbjeglicama posvećuje prava pažnja i da se čuva njihovo dostojanstvo. Mi kao dio međunarodnog *Caritasa* nastupamo kako bi i u zemljama iz kojih oni dolaze došlo do mira, kako bi i oni mogli naći bolji način života i integrirati se i kako bi moglo biti pravedno društvo. Upravo je to cilj i smisao djelovanja *Caritasa*. Mi zato prema našim mogućnostima sada dijelimo prije svega zimske pakete, hranu i higijenska sredstva i željeli bismo da sa svim državnim institucijama, prije svega s ministarstvima, surađujemo«, istaknuo je Hočevar.

Ministar Vulin zahvalio se *Caritasu Srbije* i beogradskom nadbiskupu »na ogromnom naporu i trudu da se privuku sredstva. Do sada je *Caritas Srbije* izdvojio za ove namjene u Republici Srbiji više od milijun i po eura. Potrošeno je više od trećine, a i ostatak će biti potrošen za ove potrebe na našim prostorima. Svaki euro, svaki dinar donacije je upotrijebljen za kupovinu higijenskih paketa, kabanica, hrane i svega onoga što je potrebno ovim ljudima«, istaknuo je Vulin.

Nadbiskup Hočevar posjetio je i upoznao se s radom volontera *Caritasa* s područja općine Šid, koji svakodnevno rade i pomažu migrantima u svim prihvatnim centrima na teritoriju ove općine.

S. D.

Adventski vijenac u Srijemskoj Mitrovici

Mladi u Srijemskoj Mitrovici njeguju jedan lijepi običaj u vrijeme *Madventa*. U predvečerje prve adventske nedjelje, djeca koja su tijekom cijele godine aktivna u župi *Svetog Dimitrija đakona i mučenika*, ispred župne crkve prave veliki adventski vijenac, jedan od najomiljenijih znakova došašća. Mladi Mitrovčani od malih nogu i s ponosom

kažu da su gotovo sigurni da u Srijemskoj biskupiji ovako velikog vijenca, ali i zajedništva oko njegovog pravljenja nema. Tako je bilo i ove godine. Nakon večernje svete mise u subotu, 28. studenog, zasijale su lampice na još jednom velikom adventskom vijencu koji će krasiti župno dvorište sve do najradosnijeg kršćanskog praznika Božića.

S. D.

Svetkovina Krista Kralja

U Novom Slankamenu – U župi *Sv. Mihovila*, arkandela, tradicionalno je da se na ovu svetkovinu zahvaljuje za sva nebrojena dobročinstva koja su primljena od Predarežljivog Oca i zato je to Nedjelja zahvalnica.

Dječica su u prikaznoj procesiji nosila cvijeće, voće, povrće, pšenicu, kukuruz i suncokret... Našle su se tu i školske knjige i alat i grud

zemlje slankamenačke. Prinesen je i križ. Zahvala vjernika imala je posebnu draž zbog toga što su među misnim slavljenicima bili bračni parovi jubilarci, koji su primili posebnu čestitku-zahvalu od Oca biskupa za svoj jubilej. Iza svete mise u dvorani svi su se s jubilarcima i dječicom sudionicima zajednički počastili.

Vlč. B. Petrović i D. Peka

U Surčinu – Tradicionalno se u Surčinu na blagdan Krista Kralja, s obzirom na to da je to posljednja nedjelja u crkvenoj godini, prikazuje misa zahvalnica Bogu za primljene darove. Župljani u subotu donose svoje proizvode koje žele prikazati Bogu u znak zahvalnosti. To su proizvodi iz vrtova i s njiva: voće, povrće, kukuruz, pšenica, salata, cvijeće, loza, rasad, jaja, vino i rakija. Oltar je premali da bi se na njega postavili svi darovi, pa se aranžman od prinesenih plodova pravi ispred oltara. Za bolji aranžman se koriste i male bačve i vezeni stolnjak.

Ove godine se blagdan svete Cecilije, zaštitnice zborskog crkvenog pjevanja, poklopio s nedjeljom Krista Kralja. Članovi župnog crkvenog zbora su u večernjim satima zajedno sa župnikom **Markom Kljajićem** obilježili svoj blagdan druženjem uz zakusku i glazbu u obnovljenoj vjeronaučnoj dvorani.

K. N.

VIJESTI

U susret blagdanima

4. prosinca – sv. Barbara
 6. prosinca – druga nedjelja
 Došašća, sv. Nikola biskup
 8. prosinca – Bezgrešno začeće
 Blažene Djevice Marije
 13. prosinca – sv. Lucija,
 Materice
 20. prosinca – Oci
 24. prosinca – Badnjak, Adam
 i Eva, praroditelji
 25. prosinca – Božić
 26. prosinca – sv. Stjepan
 27. prosinca – Sveta Obitelj,
 Ivan apostol

Katolički kalendari
za 2016. godinu

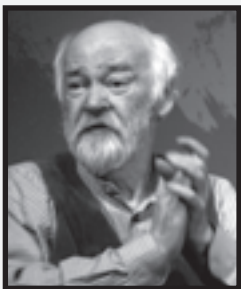
Katolički kalendari za predstojeću 2016. godinu, zidni i džepni, izašli su iz tiska i mogu se nabaviti u župnim crkvama. Subotička Danica će se moći nabaviti također u župama od 13. prosinca, od blagdana Materica po cijeni od 400 dinara.

Zornice

Advent je vrijeme pripreme za dolazak Božića, te su dobro poznate rane jutarnje svete mise – zornice. Zornice imaju poseban ugođaj pripreme za dolazak Božića, raspitajte se u svojim župama kada počinju zornice i uključite se u radosni dolazak malog Isusa.

IN MEMORIAM

Vlatko Dulić

(Subotica, 20. travnja 1943. –
 Zagreb, 19. studenoga 2015.)

Posljednji pozdrav
 dragom Vlatku.

Ružica, Gordan
 i Jasminka s obiteljima

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Evandjelje druge nedjelje došašća prenosi poruku Ivana Krstitelja, koja upozorava da u iščekivanju dolaska Božjeg Sina čovjek ne može ostati isti. Vrijeme iščekivanja darovano nam je kao vrijeme preispitivanja, vrijeme promjene i priprave za nadolazeći susret s Bogom.

DUBLJA DIMENZIJA
POVIJESTI

Riječi evanđelja koje najavljuju Ivana Krstitelja i njegov nastup spominju više povijesnih osoba, najznačajnijih u ono vrijeme: rimskog cara Tiberija, upravitelja Judeje Poncija Pilata, židovske velike svećenike Anu i Kajfu... Luka točno određuje vrijeme događaja o kojem će u nastavku govoriti, petnaesta godina vladavine cara Tiberija. Razlog zbog kojeg to čini je da pojavu Ivana Krstitelja i samog Isusa, kao i početak Novog zavjeta smjesti u povijesne okvire te ih prikaže kao važne događaje. No, iza određivanja točnog vremena ovih događaja stoji još jedna važna nakana ovog evanđeliste – upozoriti svoje čitatelje da postoji još jedna, dublja dimenzija povijesti, koja je ljudskom oku nevidljiva, ali mnogo važnija od one koju predstavljaju vladari i njihova carstva. Potpuno drugačiji od važnih svjetskih moćnika, Bog ulazi u povijest tiho, bez velike senzacije i buke, isto tako djeluje, tiho i nenametljivo, ali njegovo djelovanje mijenja povijest i na nju ima trajni učinak. Djelujući u povije-

Povijest i Božje
djelovanje

sti On pokreće procese ljudskom oku teško vidljive, promjene koje tvore povijest spasenja.

RIJEČ KOJA POKREĆE

Tako povijesne ličnosti koje Luka spominje čine samo okvir u koji će biti smješten početak drame spasenja. Taj početak će biti tih, ali moćan i djelotvoran. Ivan, kao onaj koji najavljuje, iako ne govori po trgovima u velikim gradovima, nego na rubu pustinje, niti je neki moćnik i uglednik, nego pustinjač odjeven u devinu dlaku, ne ostaje nezapažen. Njegov govor pokreće ljude, njegova riječ odjekuje u narodu. Iako ga je Herod pokušao ušutkati, ni tamnica niti na kraju odrubljena glava nisu zaustavili ono što je započeo – priprava naroda za Mesijin dolazak. Ivan je bio prorok, Božji glasnik te nikakvo ljudsko djelovanje nije moglo zaustaviti ono što je Bog po njemu započeo. Isto je bilo i s Isusom. On je skroman, njegov je govor jednostavan, ali to je učinkovit govor Božji. Mnogi su se protiv njega digli i riješili ukloniti ga s ovoga svijeta. No, nisu znali da će upravo tako učiniti njegov utjecaj na svijet još većim i značajnijim. Svojom odlukom pomogli su da se ostvari Božje djelo spasenja. Tako je povijest samo kulisa za ostvarivanje Božje povijesti spasenja, a čovjek je nemoćan spriječiti Boga da svoj plan ostvari. S druge strane, Bog ima svoje suradnike. U povijesti su to bili proroci po kojima je On slao svoje poruke, upozorenja, ohrabrenja, koji su svojim djelovanjem utjecali na narod, mijenjali ga i tako mu pomagali da ostane u milosti Božjoj. I u modernoj povijesti Bog ima svoje suradnike.

BOŽJI SURADNICI

Lako ćemo u biskupima, svećenicima, redovnicima, nekim zauzetim i požrtvovnim laicima prepoznati Božje suradnike. Istina je da u njihovu službu spada da su Božji suradnici ovdje na zemlji, ali je isto tako istina da je svaki kršćanin pozvan biti Božji suradnik. Preko svakog krštenika Bog želi i može djelovati u ovom svijetu i mijenjati ga, može pridobiti ljude, privući grješnike, širiti ljubav i pravednost. Ali, da bi se to ostvarilo, kršćanin mora dati svoj pristanak, jer Bog čovjeka nikada neće prisiljavati. Reći Bogu »Da« znači imati u njega povjerenja, živjeti prema evanđelju i biti otvoren za sve na što nas On poziva.

Međutim, suradnja s Bogom započinje najprije radom na sebi. U svakom tko želi biti Božji suradnik moraju odjeknuti riječi Ivana Krstitelja: »Pripravite put Gospodinu, poravnajte mu staze! Svaka dolina neka se ispuni, svaka gora i brežuljak neka se slegne! Što je krivudavo, neka se izravna, a hrapavi putovi neka se izglađe!« (Lk 3,4-5). U svjetlu tih riječi kršćanin se treba preispitati, uočiti sve brežuljke, neravnine i krivine koje treba ispraviti, pa započeti raditi na tom ispravljanju. Jer, svako mijenjanje svijeta čovjek započinje mijenjajući sebe. A, širenje evanđelja zahtijeva svjedocanstvo života. Zato, budući da smo svi od Boga pozvani biti njegovi suradnici ovdje na zemlji, pozvani smo na obraćenje, kako bismo mogli ostvariti poslanje koje smo po krštenju primili.

Vrijeme došašća je u vjerničkoj praksi vrijeme veće vjerske revnosti i vrijeme obraćenja, jer se vjernici žele i duhovno pripremiti za proslavu Božića. No, takav bi trebao biti cijeli kršćaninov život.

MINI INTERVJU: ANA CRNKOVIĆ, ODGOJITELJICA

Glas Hrvata se mora čuti

Ana Crnković djetinstvo je provela u Jankovcima kod Vinkovaca, Republika Hrvatska, a sada živi u Stanišiću. Srednju školu završila je u Vukovaru, a uposlena je u PU Naša radost Subotica, u vrtiću u Bajmaku.

Osim redovitog posla, veliki dio svojega vremena posvećujete radu HKD-a Vladimir Nazor u Stanišiću. Kako uspijevate uskladiti ove dvije obveze?

Uz dobro planiranje vremena nije teško uskladiti obveze koje imam kao voditeljica emisije *Glas Hrvata* na Radio Somboru i voditeljica programa na našim manifestacijama. Studio za snimanje emisije smješten je u našoj kući, pa mi i to olakšava rad. Naravno, tu je i suprug **Ivan**, koji mi pomaže u svemu.

Na manifestaciji Večer ikavice vaša udruga okuplja sudionike s više strana. Kako je nastala i koji je cilj manifestacije?

Najbitnija odrednica identiteta naroda je jezik. Željeli smo pridonijeti očuvanju ikavice koja je materinji govor mnogih skupina Hrvata. Htjeli smo pokazati da je ikavica zajedničko jezično i kulturno blago svih Hrvata. Ova manifestacija jeste idejni projekt naše udruge, ali i zajednički produkt aktivnosti većeg broja pojedinaca i kulturnih udruga. Predsjednik naše udruge Ivan Karan često kaže da je suradnja u hrvatskoj manjinskoj zajednici ne samo nužna, već i ostvariva. Cilj nam je očuvanje ikavice općenito, a želja da naša manifestacija bude od posebnog značaja za hrvatsku manjinsku zajednicu.

Radite i radijsku emisiju na hrvatskom jeziku. Postoji li, poslije posljednjih zbivanja u Radio Somboru, pričuvena opcija za emitiranje Glasa Hrvata?

Emisija će biti emitirana do polovice prosinca kada istječe dozvola za radio frekvenciju. Razgovarat ćemo s vlasnikom *Radio Fortune* u Somboru, o eventualnom emitiranju *Glasa Hrvata*. Imamo studio, sad već i potrebno iskustvo, a ni entuzijazma nam ne nedostaje. Čak i ukoliko ne dobijemo financijsku potporu za snimanje i dostavljanje emisije, uredništvo i naša udruga će nastaviti producirati *Glas Hrvata*. Naš moto je: *Glas Hrvata se mora čuti!*

Ivan Andrašić

IGRA

Crna Dama

Crna Dama se kod nas pojavila 70-ih godina XX-og stoljeća, ali sve do sredine 80-ih, tretira se dječjom igrom. Međutim, u posljednje dva desetljeća XX-og stoljeća doživljava pravi procvat.

U pojedinim njenim varijantama, kombinatorika potpuno potiskuje utjecaj sreće u drugi plan, što je posebno pridonijelo njenom ubrzanom razvoju i renesansi.

U igri sudjeluju 4 igrača i svako igra za sebe. Postoji i varijanta za troje, gdje se razlika pojavljuje samo u dijeljenju (dijeli se po 17 karata, a posljednja, 52-a karta se izbacuje na talon i tretira kao prva odigrana). U slučaju da igraju samo dvojica, dijeli se po 13 karata svakome, pa kada ih odigraju, slijedi još jedan krug dijeljenja.

Ipak, standardna varijanta Crne Dame je, prije svega predviđena za 4 igrača.

Koristi se standardni špil od 52 karte. Najjači je As, pa dalje slijede: Kralj, Dama, Žandar, 10, 9, itd. do dvojke, kao najslabije karte. Boje nemaju jačine, a adut u ovoj igri ne postoji. Tijekom dijeljenja, djelatelj rezdijeli cijeli špil, što znači, da svatko dobija po 13 karata.

Pretpostavljamo, da je smjer igre desni. Prvi na potezu je igrač desno od djelatelja. Svi igrači redom u krug, odigravaju po jednu kartu, ali obvezno u boji prve odigrane. Najjača nosi štih (sve 4).

Osvajač ih spušta na stol ispred sebe, licem na dolje, a zatim igra bilo koju kartu iz ruke, za novi.

Ponovno, svi moraju poštovati boju prve odigrane, a osvajač opet igra prvi, itd. Kako adut ne postoji, igrač koji nema niti jednu kartu u boji prve odigrane, igra bilo što i on ne može odnijeti štih. Kako se svatko trudi odnijeti što manje, ova situacija mu izuzetno odgovara, pa se on trudi izbaciti što jaču kartu u nekoj drugoj boji, a koja mu predstavlja potencijalnu opasnost za kasnije. Na ovaj način se igra 13 krugova (ako je u igri četvero). U Crnoj Dami je osnovni cilj, odnijeti što manje karata koje se boduju. Pošto samo one i donose bodove, tijekom cijele igre ih treba izbjegavati. Crna-Dama vrijedi 13 bodova, As 6, Kralj 5, Dama-herc 4, Žandar 3, Desetka 2, a ostali herčevi po 1 bod. U jednom dijeljenju je ukupno 41 bod. Svaki igrač ima svoju kolonu, u koju mu se poslije odigranog dijeljenja upisuju bodovi.

Oni se uvijek sabiraju s prethodnim rezultatom. Ako netko ne odnese niti jednu kartu koja se boduje, bodove u tom dijeljenju i ne dobija, već mu se samo prepisuje prethodni rezultat. Ako igrač tijekom dijeljenja na ostvari ni jedno nošenje, dobija nagradu od -10 bodova, koja mu se odmah oduzima od tekućeg rezultata. U slučaju da jedan igrač odnese sve karte koje se boduju (svih 41 bod), kaže se da je prošao »Na sve«. Za takav prolaz dobija nagradu od -20 bodova, a svim protivnicima se upisuje, po +10 bodova. U tom slučaju, igrač koji nije ostvario ni jedno nošenje, također dobija kaznu od +10 bodova. Ako igrač pri prolazu »Na sve« odnese sve 52 karte, kaže se, da je prošao »Na sve karte«. On dobija nagradu od -40 bodova, a svatko od protivnika se kažnjava, s po +20 bodova. Partija traje do 101 bod, a posljednje dijeljenje se obvezno igra do kraja. Kada bar jedan igrač premaši 100 bodova, partija je završena, a pobjednik je igrač s najmanjim brojem bodova u tom trenutku.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 6. PROSINCA, HRT1 20:00

Zagrebačke priče, hrvatski film

Omnibus. Devet kratkometražnih filmova ujedini- ni su temom svakodnevne stanovnika Zagreba, ljudi različitih naraštaja, društvenog položaja, želja i nada...

To su: *Šamar*, Film **Gorana Odvorčića** i **Matije Klukovića** za **Asju Jovanović** i **Andreu Rumenjak**, *Špansko kontinent*, *Recikliranje*, *Žuti mjesec*, *Najpametniji*

naselje u državi, *Game Over*, *Inkasator* i *Kanal*. Redatelji su: **Nebojša Slijepčević**, **Matija Kluković** i **Goran Odvorčić**, **Ivan Sikavica**, **Branko Ištvančić**, **Zvonimir Jurić**, **Ivan Ramljak**, **Dario Pleić**, **Igor Mirković** i **Zoran Sudar**.

Zagrebačke priče su projekt produkcijske kuće *Propeler film*, koji je nastao kao poticaj za stvaranje Zagrebačkog filmskog fonda. 2009. premijerno je prikazan prvi omnibus *Zagrebačke priče* koji se sastojao od 9 kratkih filmova izabranih od 109 scenarija pristiglih na javni natječaj. *Zagrebačke priče* su prikazane u kino distribuciji kao omnibus te su pojedinačni filmovi prikazani na 50-ak festivala u zemlji i svijetu na kojima su osvojili petnaestak nagrada. Čak dva kratka filma iz omnibusa uvrštena su u natjecateljske programe dvaju prestižnih filmskih festivala – Međunarodnog filmskog festivala u Cannesu te Međunarodnog filmskog festivala u Berlinu. *Žuti mjesec* je osvojio *Srce Sarajeva* za najbolji kratki film.

Urednica: **Maja Gregl**

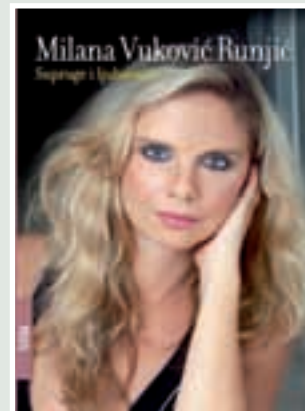
Godina proizvodnje: 2009.

VRIJEDI PROČITATI

MILANA VUKOVIĆ RUNJIĆ

Supruge i ljubavnice

Ljubav kao manija, Elegantan prekid – postoji li, Zagrepčanke i orgazam, Kako preživjeti preljub samo su neke od tema kojima se autorica bavi u knjizi *Supruge i ljubavnice*. Oštroumne kolumne u kojima se svaka čitateljica može prepoznati ne zauzimaju ničiju stranu, ne vrše podjelu na pozitivce i negativce, izbjegavaju patetiku, te klišej rata spolova. **Milana Vuković Runjić** definira pisanje o ljubavi kao zabavno, tužno i bar malo – promašeno. Hrabro se bavi škakljivim temama koje se tiču spolnosti i seksa, ali o tim temama progovara kao o svemu ostalome te joj uz izvrsno umijeće baratanja pravim riječima uspijeva ne zapasti u sferu vulgarnosti. Kolumne odražavaju presijek ozbiljnijeg razdoblja autorice u kojima se otvoreno odriče bilo kakvih ambicija da bude hrvatska *Carrie Bradshaw*, već kao ozbiljan pisac duboko ulazi u složenu ljubavnu problematiku. Autorica je dosad objavila brojne knjige poezije i proze te paralelno piše tekstove i kolumne za hrvatske i inozemne novine i časopise. Suvlasnica je i urednica u izdavačkoj kući Vuković-Runjić, a 2005. godine je dobila nagradu *Kiklop* za urednički rad.

PJESMA ZA DUŠU: Obična ljubavna pjesma Aerodrom

Ako želiš, zamisli da pjevam ti o
nečem drugom
o nečem što si već odavno možda
htjela čuti
o ljubavi što traje cijeli život
o vjernosti, o braku i o sreći
o odnosu gdje nikad ništa ne pokvari
netko treći

Jer nikad nisam znao pisat ljubavne
romane
jer draže mi je ono što u dvije – tri
riječi stane
i zato me ne gledaj tako i ne zijevaj
znam da ti je dosadna al ipak sa
mnom pjevaj

Običnu ljubavnu pjesmu
običnu ljubavnu stvar
što kraja nema a ni početka
a ja ja ja ja ja ja

Ja znam da ova pjesma neće nikada
promijenit svijet
i isto tako znam da od nje ljudi neće
živjet bolje

al možda ipak nekom bit će draga
i sigurno zaboravit je nitko neće
jer u njoj nema ništa što na neku
drugu stranu skreće

Odavno već nestali su naši ulični
heroji
svako gleda svoje, svako tijera svoje,
svak se boji
i zato me ne gledaj tako i ne zijevaj
znam da ti je dosadna al ipak sa
mnom pjevaj

Običnu ljubavnu pjesmu
običnu ljubavnu stvar
što kraja nema a ni početka
a ja ja ja ja ja ja

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 4. do 10. prosinca

4. PROSINCA 1993.

Usvojen je izmijenjeni Statut općine Subotice, kojim je određen naziv općine na hrvatskom, mađarskom i srpskom jeziku. Za novi Dan grada Subotice određen je 1. rujna, u znak sjećanja na 1779. godinu kada je komorska varoš Sveta Marija (Szent Mária) stekla status slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis.

4. PROSINCA 1998.

Po ispunjenju svih preduvjeta, započet je stečajni postupak u AD 29. *novembar*. Ujedno je većina ove, kroz više desetljeća vodeće tvrtke, napose glede uspješnog izvoza mesnih prerađevina na zahtjevno zapadnoeuropsko i američko tržište – prepuštena burzi rada, drugim riječima otpušteni su!

5. PROSINCA 1982.

Ulaskom parnjače na željeznički kolodvor, zborom radnika Željezničkog čvora i drugim prigodnim programima obilježena je 100. obljetnica izgradnje željezničke pruge Budimpešta – Zemun, te dolaska prvog vlaka u Suboticu – na ovoj liniji. Inače, prvi vlak je ovamo stigao na palički kolodvor iz pravca Segedina 12. rujna 1859. godine, na liniji Oradea – Fiume (Rijeka).

5. PROSINCA 1998.

U Novom Žedniku je otkriveno spomen-obilježje spasiteljima srpskih života za vrijeme II. svjetskog rata, na kojem su uklesana sljedeća imena: **Antal Kiš Antika**, **Stevan Vidaković** i **Petar Kiš**.

6. PROSINCA 1723.

Ugarski kralj je naredio da se obitelj kapetana **Sučića** u Subotičkom vojnom šancu, koji je tada u sklopu Potiske vojne krajine, mora iseliti iz utvrde. Unatoč oštroj zimi, vrhovni zapovjednik svih vojnih utvrda general **Theodor de Pilliers** je subotičku utvrdu predao franjevcima koji su ondje uredili svoju crkvu.

6. PROSINCA 1925.

U Pučkoj kasini je obilježena 10. obljetnica smrti svećenika **Paje Kujundžića** (1859. – 1915.). Tim povodom u Kasini je otkriven portret ovoga zaslužnoga velikana, rodoljuba i borca za nacionalna prava Bunjevaca, odnosno Hrvata.

6. PROSINCA 1985.

Prema navodima lokalnog tiska, tijekom prethodna četiri desetljeća u Subotici je izgrađeno oko 18 tisuća stanova, čime se i te kako pridonijelo poboljšanju uvjeta stanovanja u gradu i okolici.

7. PROSINCA 1790.

Tridesetim Zakonskim članom I. dekreta, Zemaljski sabor Ugarske uveo je varoš Szent Máriu (Svetu Mariju, Suboticu) u red slobodnih kraljevskih gradova pod novim imenom Maria Thereziopolis. Time je grad stekao pravo sudjelovanja u radu Sabora, odnosno pravo na glasovanje tijekom zasjedanja ovoga tijela. Prvi zastupnici Subotice u Saboru bili su gradski sudac **Antun Parčetić** i vijećnik **Ivan Sučić**.

8. PROSINCA 1501.

Poslije smrti **Jánosa Pongrácza**, kralj **Vladislav**

(Ulászló) II. svoje je posjede u Bačkoj i okolna naselja darovao **Jánosu Korvinu**. Sedamdesetih godina XV. stoljeća ovaj je plemić od Dengelenga izgradio o svom trošku subotičku utvrd. Budući da nije imao nasljednika, njegov je posjed prešao u ruke kralja **Matijaša Korvina**.

8. PROSINCA 1926.

Okončana je četverodnevna svetkovina u povodu 700. obljetnice smrti sv. **Franje Asiškog** (1181. – 1226.) pravim imenom **Giovanni Francesco Bernardone**, utemeljitelja franjevačkog reda ili Reda manje braće. Franjevci su imali i te kako značajnu ulogu u doseobi bunjevačkih Hrvata u ove krajeve. Posebice je zapažen njihov duhovni, prosvjetno-odgojni i kulturni utjecaj.

8. PROSINCA 1930.

Misom u crkvi sv. Terezije Avilske i svečanom akademijom protkanom kulturno-umjetničkim programom *Nevena* u Harambašićevoi ulici pod brojem 4. otvoren je Hrvatski prosvjetni dom.

9. PROSINCA 1918.

Dragovoljnom predajom oružja predstavnicima Garnizona u Subotici, obilježeno je raspuštanje Bunjevačko-srpske narodne garde, koja je nakon raspada Austro-Ugarske osnovana 10. studenog 1918. odlukom Narodnog odbora Bunjevaca i Srba.

9. PROSINCA 1945.

Odlukom novih vlasti raspuštena je Hrvatska kulturna zajednica, osnovana 8. ožujka 1936. Upravu su sačinjavali pred-

sjednik mons. **Blaško Rajić**, dr. **Mihovil Katanec**, **Ivan Prčić**, dr. **Lajčo Vlašić** i **Ivan Kujundžić**. HKZ je imala i svoju podružnicu u Zagrebu, čije su članovi bili mahom studenti, istaknuti spisatelji i drugi intelektualci iz Subotice.

9. PROSINCA 2004.

U novosadskom Muzeju suvremene umjetnosti otvorena je izložba posvećena svestranom subotičkom umjetniku **Slavku Matkoviću** (1948. – 1994.), osnivaču likovne skupine *Bosch+Bosch*, najizrazitijem predstavniku umjetničkog nomadizma.

10. PROSINCA 1772.

Čelnici franjevačkog reda obećali su izaslanicima Magistrata Subotice kako će zbog ubrzanog uvećanja njezina življa, u grad uputiti nove ilirske (hrvatske) dušobrižnike, te naizmjenično slati ilirske i mađarske gvardijane u ovdašnji franjevački samostan. Također će uputiti profesore retorike za odgovarajuće razrede Gramatikalne škole.

10. PROSINCA 1906.

Od posljedica neliječene kronične bolesti umro **Ferenc Gáll**, vrsni pijanist, svestrani glazbenik, kompozitor rado izvođenih skladbi i ravnatelj subotičke Muzičke škole. Skladao je gotovo 120 djela glazbenih, među njima slavenske komade za scenu, koncerte i javne priredbe. Iznimno cijenjen kao pijanist, rado je i često pozivan na ugledne europske koncertne podije u Beču, Berlinu, Budimpešti, Zürichu, Rimu i drugdje. Rođen je 24. ožujka 1860.

Šibari u Plavni

Šibari u Plavni... Davno! Ovim riječima je označena fotografija pred nama, koja je postavljena na portal *Plavanjski vremeplov*, gdje Plavanjci pokazuju stare fotografije i pišu svoje tekstove i komentare. Zgodan početak za priču! Odmah smo pogledali i originalnu fotografiju, te zaključili da je nastala koncem pedesetih godina prošloga stoljeća, a na njoj smo do sada prepoznali ove osobe: **Stipan Petrović, Marica Petrović** (r. Mišić), **Imre Pál, Marica Šimunović** (r. Šarvari), **Ivica Marijanov, Katica Marijanov** (r. Kovačević), **Cecilija Perišić** (r. Carić), **Marija Polgar, Palika Komáromi, Marija Ružička, Julka Helmlinger** (r. Balgavi), **Josip Penavin, Stipan Šimunović, Ana Dobrić** (r. Betica), **Katica Ružička, Marinko Carić, Bona Sotinac, Josip Maroš, Stevan Bereš, Đura Rumi, Đura Nikolić, Tomislav Nikolić, Marija Šite, Mihajlo Klinovski...**

NA ČETVRTI DAN BOŽIĆA

Običaj Šibara u Plavni je nakada bio važan događaj četvrtog dana iza Božića, ali nismo našli niti jednog mještana koji

bi se sjetio svih pojedinosti o njemu. Za Mladence i Dan nevine dječice, kada se ovaj običaj provodio, još se manje zna. Od pojedinaca smo čuli četiri slične priče, a petu smo prihvatili kao najpouzdaniju, jer ju je ispričala Plavanjka koja je u sve tome osobno sudjelovala.

Na Dan nevine dječice znali bi dječaci ukrasiti šibu, pa kao šibari otići do rođaka i susjeda, te žensku čeljad malo mlatnuti, za što bi dobili neki dar – pripovijedaju pojedinci. Drugi pak kažu da se na Dan nevine dječice vršio običaj šibanja, udaranja prućem. Šibali su najčešće stariji mlađe, ili pak muški ženske osobe, uz povike »Čestiti Mladenci!«, vjerujući pri tome da će se u narednoj godini svježina i životna snaga pruća prenijeti na mladence. Jedni se prisjećaju da su četvrti dan iza Božića bili Mladenci – to su u stvari Šibari, koji bi išli sa šibama tamo gdje ima djece i mladeži da ih malo išibaju i pomlade. Oni, pak, koji su više okrenuti Crkvi, znaju nešto više o vjerskoj dimenziji ovoga običaja, koji se po crkvenom kalendaru obavlja 28. prosinca, na Dan nevine dječice ili Mladenaca, odnosno Šibara. Podsjećaju nas na onu djecu,

koju je **Herod** dao u Betlehemu pogubiti, misleći da će među njima biti novorođeni Spasitelj. Ovaj običaj šibara nas opominje da za Isusa i mi rado primamo na sebe i patnje i progonstva. Običaj je kod Bunjevaca, i dijelom kod Šokaca, kad šibari uđu u neku kuću da se čestita »Živi i čestiti bili Mladenci!«, a ako ima djece, šibaju se i pitaju: »Koliko ima mladenaca?« sve dotle dok ne odgovore: »Koliko u godini svetaca«. Iako šibanje nije ozbiljno, ipak bi se djeca nerijetko rasplakala. Stariji šibari pohodili su domove gdje ima djevojaka. U tom slučaju običaj šibanja postaje isprika za susret mlađeg svijeta. Šibalo je bilo ispletano od pruća poput biča, išarano raznolikim i raznobojnim vrpčama. Šibar ulazi u kuću i udara šibalom domaćina i ukućane uz želju: »Živi i zdravi bili na Mladenci!«

OSTALO JE SJEĆANJE

Ovom posljednjem prikazu najviše, u praksi gotovo nestali, slični običaj u Plavni. O tome smo od **Ilone Gurić** doznali više detalja:

»četvrti dan iza Božića kod nas je bio običaj da momci obilaze selo i pohode kuće gdje ima djevojaka. Oni su pri tom nosili

šibe ukrašene šarenim pantljikama (vrpcama) kojima su simbolično udarali nekoliko puta djevojke govoreći: »Živa, zdrava!« pri svakom zamahu. U svakoj kući su bili počašćeni, a što je povorka dalje odmicala, postala je sve veća i veća. Obilaženje sela trajalo je cijeli dan, a to je bila prigoda za susret momaka i cura. Najviše su se radovali ako je bilo snijega, jer su se u tom slučaju mogli voziti kroz selo saonicama koje su vukli konji. U svim tim događanjima sudjelovali su seoski tamburaši, kojih je u to vrijeme bilo mnogo više nego danas, a raspoloženje je bilo više nego radosno. Tada bi se mladi zagledali jedni u druge, pa je dolazilo i do zaruka, prosidba a kasnije i do brakova. To se može zaključiti i iz ove fotografije, na kojoj su desetak osoba još živi«, ispričala nam je Ilona, aktivna članica mjesne Kulturne udruge *Matoš*.

Ova je fotografija izazvala veliko zanimanje mještana i raspravu glede prepoznavanja pojedinih osoba i kasnije sklopljenih brakova. Nažalost, ovaj je običaj ostao samo u sjećanju, a teško da bi šibanje imalo u današnjem vremenu svoju primarnu svrhu.

Zvonimir Pelajić

JONATHANOV LET U OSIJEK

Najbolji recitatori na hrvatskom jeziku boravili u Osijeku

Petak, 27. studeni, je za mnoge ljubitelja lijepog kazivanja poezije bio pravi blagdan. Toga dana su pobjednici XIV. Pokrajinske smotre recitatora na hrvatskom jeziku, koja je u organizaciji *Hrvatske čitaonice* održana 6. studenog u Subotici, putovali u Osijek na nagradni izlet. Uzbuđenje je bilo vidljivo, u zraku da se moglo rezati. Iako se kretalo u ranim jutarnjim satima, svi su bili nasmijani i spremni na vrijeme. Polazak je bio autobusom iz Subotice koji se do granice popunjavao mladim recitatorima iz Vojvodine.

Bogat program u Osijeku, te raspoloženo i ugodno društvo pridonijeli su da i ove godine izlet bude nezaboravan.

Prva stanica je bila Dječje kazalište *Branka Mihaljevića*, gdje su pogledali fantastičnu predstavu *Jonathanov let*, rađenu po motivima romana *Galeb Jonathan Livingston* **Richarda Bacha**. O, kako je tamo bilo krasno i posebno. Specijalni svjetlosni efekti, snažna poruka i fantastični glumci učinili su ugođaj neponovljivim. Puni dojmova recitatori su porazgovarali s glumcima i ravateljem Kazališta **Ivicom Lučićem**, koji je i sam recitator. Tako su s velikim zadovoljstvom razmijenili nekoliko pjesmica nagrađujući sve recitatore pljeskom.

Potom se vesela družina uputila u poglavarstvo Osijeka gdje su imali prijem i okrijepu. Bilo je tu i novinara, pa su naši stiholjupci za prisutne odrecitali svoje recitacije. Zatim su svi s velikim zadovoljstvom otišli u osječki ZOO vrt, gdje su nakon kraćeg predavanja i edukacije i obišli životinje. Nakon ove ipak malo hladnjikave šetnje

svima je prijala ugodna atmosfera i ukusan ručak koji im je priredio fra **Zoltán** u Franjevačkom samostanu i crkvi *Sv. Križa* na Tvrdi.

Nije lako dolaziti nam probe i vježbati lijepo kazivanje poezije. To iziskuje dosta truda i rada. No, sigurno je divno kada dođete na smotru i uživate u prekrasnim izvedbama recitacija, a još je ljepše kada za to budete i nagrađeni ovako divnim izletom u dobrom društvu, kao što je to bilo i ove godine. U svakom slučaju, trud se isplatio.

NOVI LIKOVNI NATJEČAJ

Glagoljica u dječjem oku i srcu

Kao i svake godine, i ove su slobodna umjetnica **Ankica Karačić** i njen suprug **Ante** iz Iserlohn u Njemačkoj raspisali novi likovni natječaj Iserlohn – Rim – Molise – Zagreb 2016. za svu djecu Hrvate osnovnoškolske dobi na temu – *Glagoljica u dječjem oku i srcu*.

»Kako je 2015. glagoljica proglašena nematerijalnom kulturnom baštinom, bila bi odlična ideja da se promovira hrvatskoj djeci u svijetu ovo prekrasno slikovito pismo. Ako dijete nauči i zapamti barem jedno slovo glagoljice i obogati ga likovnim izričajem, obogatit će sebe i čuvati hrvatsku kulturnu baštinu.«

Evo sadržaja i uvjeta natječaja koji su postavili organizatori, a koji su objavljeni na web portalu Hrvatske matice iseljenika. Natječaj i izložba likovnih radova hrvatskih učenika iz čitavoga svijeta održat će se u Njemačkoj, Italiji i Hrvatskoj, uz suradnju *Hrvatskog glasa* iz Berlina, *Hrvatsko-talijanskog mozaika* iz Rima i *Jedne muzike* iz Molisea.

PRAVILA NATJEČAJA:

Tema natječaja: *Glagoljica u dječjem oku i srcu*

Slikarska tehnika: kombinirana tehnika (mix media) kolaž, boje, tuš, flomasteri...

Format: DIN A 3

SUDJELOVANJE:

Sudjelovati mogu djeca Hrvata u iseljenuštvu kao i djeca iz Hrvatske, uzrasta od I. do VIII. razreda osnovne škole. Likovne radove treba slati na adresu: Ankica Karačić, Stormstr. 3, 58640 ISERLOHN, Deutschland.

Rok za slanje radova je 15. veljače 2016. godine.

NAPOMENA:

Svaki sudionik na poledini rada treba obvezno napisati: ime prezime, adresu, grad i zemlju iz koje dolazi, razred, te naziv hrvatske udruge, škole, katoličke misije u kojoj djeluje. Navesti i učitelja pod čijim je vodstvom rad napravljen.

Proglašenje najboljih, kao i izložba, bit će održani u Gradskoj galeriji u Iserlohnu do kraja ožujka 2016., te u Rimu u svibnju i u Zagrebu u rujnu ove godine. Bit će nagrađena po tri rada učenika u kategoriji 1. – 4. i 5. – 8. razreda.

Let s Ljiljanom Jelaskom po Vojvodini

Spisateljica za djecu i mladež **Ljiljana Jelaska** iz Petrinje u Hrvatskoj boravit će u Vojvodini od 7. do 9. prosinca i tom prigodom će se susresti s djecom predškolske i osnovnoškolske dobi koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, odnosno slušaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Subotici, Tavankutu, Maloj Bosni, Đurđinu, Srijemskoj Mitrovici i Šidu. Spisateljica je rodom iz vojvođanskog mjesta Sente, a od 1991. živi i radi u Hrvatskoj.

Susret sa spisateljicom organizira Gradska knjižnica Subotica uz potporu Hrvatske matice iseljenika, Grada Subotica, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Pobjednici Nacionalnog kviza za poticanje čitanja *Putovanja do znanja* **Katarina Piuković** i **Daniel Kujundžić** iz Subotice su tijekom svog boravka u Zagrebu upoznali spisateljicu, te se i fotografirali s njom.

PETAK
4.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:29 Dobra žena, serija
 10:13 Veliko putovanje po Škotskoj: Prelazak granice, dokumentarna serija
 11:12 Riječ i život: Adventsko blještavilo ili tama?
 12:00 Dnevnik 1
 12:27 Dragocjeni biser, telenovela
 13:19 Kod doktora, talk-show
 14:05 Normalan život
 14:53 Znanstveni krugovi
 15:26 Eko zona
 15:54 Najduži dan: Pirotehničar, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:37 Život je lijep
 18:09 Manjinski mozaik: Buzetsko i bošnjačko
 18:29 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Luper - ubojica iz budućnosti, američki film (R)
 22:06 Uvijek kontra, politički talk show
 22:50 Eurojackpot
 22:59 Dnevnik 3
 23:31 Dva zmaja, hongkongski film (R)
 01:01 Kod doktora, talk-show
 01:42 Vita jela, zelen bor
 02:04 Život je lijep
 02:36 Znanstveni krugovi
 03:04 Eko zona (R)
 03:29 Samo kulturno, molim!
 04:09 Normalan život
 04:54 Manjinski mozaik: Buzetsko i bošnjačko
 05:09 Riječ i život: Adventsko blještavilo ili tama?
 05:39 Potrošački kod
 06:09 Dragocjeni biser
 06:57 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:36 Male priče o Božiću: Božićne životinje
 09:42 Kućni ljubimci
 10:38 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:27 Čarolija, serija
 12:19 Domaća farmerska jela, dokumentarna serija
 12:47 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 13:44 Dugino pleme, češko-američki film (R)
 15:12 Romantičnim rijekama:

Saar, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima
 17:22 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:46 Tea Mamut: (R)
 17:54 Male priče o Božiću: Božićne životinje
 18:01 Šlep šou: Tamara Obrovac
 18:50 Magazin rukometne LP
 19:20 Bitange i princeze
 20:00 Umorstva u Midsomeru
 21:51 Foylov rat, serija
 23:31 Nestanak, serija
 00:31 Sinovi anarhije, serija
 01:16 Dugino pleme, češko-američki film (R)
 02:41 Noćni glazbeni program

04.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05.35 Sve u šest, magazin (R)
 06.05 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 06.35 Svemoguća Kim, animirana serija
 07.25 Pet na pet, kviz (R)
 08.25 TV prodaja
 08.40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10.00 TV prodaja
 10.15 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11.15 TV prodaja
 11.30 Hitna služba, serija
 12.30 Chicago u plamenu, dramska serija (R)
 13.25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15.25 Big Brother, show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 10 najvećih modnih katastrofa Hrvatske, zabavna emisija
 21.00 Big Brother, show uživo
 23.20 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.50 Bourneova nadmoć, film, akcijski triler
 01.55 Ubojita zamjena, igrani film, akcijski
 03.45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.30 Kraj programa

SUBOTA
5.12.2015.

08:07 7. konjanička, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 09:22 Duhovni izazovi
 09:55 Prizma - multinacionalni magazin
 10:40 Kulturna baština
 10:58 Uvijek kontra, politički talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Veterani mira
 13:09 Skica za portret
 13:12 Apokalipsa: Prvi svjetski rat, dokumentarna serija
 14:11 Top Gear
 15:09 Ni krivi ni dužni, humoristična serija
 15:46 Luper - ubojica iz budućnosti, američki film (R)
 17:41 Lijepom našom: Pitomača
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:05 Ja to mogu
 21:36 Bljesak, britansko-francusko-američki film
 23:15 Dnevnik 3
 23:38 glazbeno-dokumentarni film
 00:38 7. konjanička, američki film - Ciklus klasičnog vesterna (R)
 01:53 Top Gear
 02:48 Društvena mreža - medicina
 03:58 Skica za portret
 04:05 Duhovni izazovi
 04:35 Veterani mira
 05:20 Prizma
 06:05 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:23 Male priče o Božiću: Blagdanska hrana
 10:06 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:51 Romantičnim rijekama: Saar, dok serija (R)
 12:36 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 13:00 Tea Mamut: (R)
 13:09 Italijo - ljubavi moja: Obala od Venecije do Trsta, dokumentarna serija
 14:05 Majka gnjavatorica, američki film (R)
 15:31 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
 16:00 Popodne na Drugom:
 18:36 Kuhajmo kao Heston, dokumentarna serija
 19:00 Male priče o Božiću: Blagdanska hrana
 19:06 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna (R)
 19:54 Gastro Despot
 20:05 Kralj ribara, američki film (R)

22:27 Graham Norton i gosti
 23:16 Carstvo poroka, serija
 00:15 Pripravnik
 01:14 Majka gnjavatorica, američki film (R)
 02:36 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06.35 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07.00 Lego Ninjago, animirana serija
 07.55 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 08.25 Svemoguća Kim, animirana serija (R)
 09.20 TV prodaja
 09.35 Moj prijatelj Willy 3: Spašavanje, igrani film, obiteljski
 11.15 TV prodaja
 11.30 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 12.35 TV prodaja
 12.50 Cosentino, zabavna emisija
 13.45 Bourneova nadmoć, film, akcijski triler (R)
 15.55 Big Brother, show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Big Brother, show (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Big Brother, show
 21.40 Big Brother, show uživo iz kuće
 22.10 96 sati, igrani film, akcijski triler
 00.05 Big Brother, show (R)
 01.35 Opaka faca, igrani film, akcija/ drama
 03.10 Astro show, emisija uživo
 04.10 RTL Danas
 04.55 Kraj programa

NEDJELJA
6.12.2015.

07:05 Klasika mundi: Matej Meštrović, Stefan Milenković, Zagrebački solisti i Sudar Percussion izvode Vivaldijeva Četiri godišnja doba po Mateju
 08:30 Previše muževa, američki film - Zlatna kinoteka
 09:50 Portret crkve i mjesta: Zagreb, crkva Sv.Obitelji
 10:00 Zagreb: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno

12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:55 Mir i dobro
 16:25 Wolf Hall, serija
 17:30 Ja to mogu
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Zagrebačke priče omnibus I, hrvatski film
 22:00 Legendarni vlak Venice Simplon Orient-Express, dokumentarni film
 22:55 Nemoj nikome reći, serija
 23:30 Dnevnik 3
 23:53 Nedjeljom u dva
 00:53 Ekonomija &TD
 01:28 Previše muževa, američki film - Zlatna kinoteka (R)
 02:48 Popuna
 03:36 Mir i dobro
 04:01 Plodovi zemlje
 04:51 Split: More
 05:21 Pozitivno
 05:49 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 10:00 Male priče o Božiću:
 10:05 Detektiv Murdoch, serija
 10:55 Velečasni Brown, serija
 11:40 Jednostavni slatkiši, dokumentarna serija
 12:15 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 13:15 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:15 Male priče o Božiću:
 14:20 Božićni zeko, američki film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:20 Poirot, serija
 19:05 Glazba, glazba...
 19:25 Međimurski glazbeni festival, snimka 1.dio
 20:15 Umri muški 4, američki film
 22:25 Svjetski biseri: Laos - u ritmu Mekonga, dokumentarna serija
 23:20 Velečasni Brown, serija
 00:10 Kalifornikacija, serija
 00:40 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 01:10 Mulci, serija
 01:35 Mulci, serija
 02:00 Noćni glazbeni program

05.05 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05.50 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 06.15 Lego Ninjago, serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa:
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

07.10 Zvezdani ratovi:
Pobunjenici, animirana
serija
07.40 Svemoguća Kim,
animirana serija
08.10 TV prodaja
08.25 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
09.45 TV prodaja
10.00 U dobru, zlu i kiču,
dokumentarna serija (R)
11.00 TV prodaja
11.15 U potrazi za Djedom
Božićnjakom, igrani film,
komedija
13.05 Krokodil Dundee 3,
igrani film, komedija
14.55 Pčelin film, igrani film,
animirana komedija
16.30 RTL Vijesti
16.40 Pčelin film, igrani film,
animirana komedija
16.50 Big Brother, show (R)
18.30 RTL Danas, informativna
emisija
19.15 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20.00 Sam u kući 2: Izgubljen
u New Yorku, igrani film,
obiteljski
22.30 Big Brother XXL, show
00.00 Big Brother, show uživo
iz kuće
00.30 Racija: Iskupljenje, igrani
film, akcijski
02.40 Astro show, emisija uživo
03.40 RTL Danas, (R)
04.20 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 7.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:35 Dobra žena, serija
10:20 Plodovi zemlje
11:15 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser,
telenovela
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Jezik za svakoga
15:30 Lijepom našom:
Pitomača (2. dio)
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo, serija
21:00 BezVeze
21:55 Otvoreno
22:47 Dnevnik 3
23:15 Veliko putovanje po

Škotskoj : Otočje Clyde,
dokumentarna serija
23:45 Veliko putovanje po
Škotskoj : Čari prirode,
dokumentarna serija
00:15 Psihološki pristup, serija
01:10 Spirala zločina, serija
02:00 Kod doktora, talk-show
02:40 Život je lijep
03:12 Reprizni program
03:21 Vjenčanje iz vedra neba,
američki film (R)
05:01 Dragocjeni biser
05:46 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
06:00 Juhuhu
09:35 Male priče o Božiću:
09:40 Phil Spencer: Tajni
agent za nekretnine (1B),
dokumentarna serija
10:37 Poirot, serija
12:29 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija (R)
13:31 Knjižara krimića: Vrijeme
za igru, američki film
15:03 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:25 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
18:15 Male priče o Božiću:
18:20 Svijet vrtlara
18:45 Glazba, glazba...
18:55 Magazin nogometne LP
19:20 Glazba, glazba...
19:25 Bitange i princeze
20:05 Planet prirodnih čuda -
život na rubu, dok serija
21:00 TV Bingo Show
21:45 Vjenčanje iz vedra neba,
američki film
23:25 Pod kupolom, serija
00:10 Skladište 13, serija
00:55 Knjižara krimića: Vrijeme
za igru, američki film (R)
02:20 Noćni glazbeni program

04.30 RTL Danas, (R)
05.15 Legenda o Tarzanu, (R)
05.45 Svemoguća Kim,
animirana serija
06.35 Pet na pet, kviz (R)
07.30 TV prodaja
07.45 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
09.05 TV prodaja
09.20 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
10.25 TV prodaja
10.40 Hitna služba, serija
11.35 Sam u kući 2: Izgubljen
u New Yorku, igrani film,
obiteljski (R)

14.00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
15.00 Big Brother XXL, show R
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.10 Horvatovi, serija
21.10 Big Brother, show
22.15 RTL Direkt
22.45 Big Brother - bez cenzure,
show
23.10 Big Brother, show uživo
iz kuće
23.20 Chicago u plamenu,
dramska serija
00.25 Dr. House, dramska serija
01.20 CSI, serija (R)
02.10 CSI: NY, serija
02.55 Astro show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

UTORAK 8.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:35 Dobra žena, serija
10:20 Veliko putovanje po
Škotskoj : Otočje Clyde,
dokumentarna serija
10:50 Veliko putovanje po
Škotskoj : Čari prirode,
dokumentarna serija
11:20 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
16:05 BezVeze
16:50 Hrvatska uživo
17:33 Traži račune i ulovi kunle!
- izvlačenje dobitnika
nagradne igre
Ministarstva financija
17:45 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
21:00 Posrnuli gospodarski div,
dokumentarni film
21:50 Otvoreno
22:42 Dnevnik 3
23:10 Veliko putovanje po
Škotskoj : Istinski duh
Škotske, dokumentarna serija
23:40 Veliko putovanje po
Škotskoj : U potrazi za
suncem, dok. serija

00:10 Psihološki pristup, serija
01:05 Spirala zločina, serija
01:55 Kod doktora, talk-show
02:35 Vita jela, zelen bor
03:03 Život je lijep
03:31 Ljubav i ostale katastrofe,
američki film
05:01 Dragocjeni biser
05:46 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
06:00 Juhuhu
09:35 Male priče o Božiću:
09:40 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:29 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
11:19 Čarolija, serija
12:14 Domaća farmerska jela,
dokumentarna serija
12:44 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija (R)
13:41 Ondje gdje raste crvena
paprat, američki film
15:08 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:20 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
18:10 Male priče o Božiću:
18:15 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
18:50 Velikani sporta,
dokumentarna serija
19:20 Bitange i princeze
20:00 Viktorijanska farma,
dokumentarna serija
21:10 Ljubav i ostale katastrofe,
američki film
22:40 Zakon i red: Zločinačke
nakane, serija
23:25 Pod kupolom, serija
00:10 Skladište 13, serija
00:55 Ondje gdje raste crvena
paprat, američki film
02:20 Noćni glazbeni program

04.55 RTL Danas, (R)
05.35 Sve u šest, magazin (R)
06.05 Lego Ninjago, (R)
06.35 Svemoguća Kim,
animirana serija
07.25 Pet na pet, kviz (R)
08.25 TV prodaja
08.40 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
10.00 TV prodaja
10.15 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
11.15 TV prodaja
11.30 Hitna služba, serija
12.30 Chicago u plamenu,
dramska serija (R)

13.25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14.25 Horvatovi, serija(R)
15.25 Big Brother, show (R)
16.30 RTL Vijesti, informativna
emisija
17.00 Shopping kraljica, lifestyle
emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.10 Horvatovi, serija
21.10 Big Brother, show
22.15 RTL Direkt, informativna
emisija
22.45 Big Brother - bez cenzure,
show
23.10 Big Brother, show uživo
iz kuće
23.20 Chicago u plamenu,
dramska serija
00.25 Dr. House, dramska serija
01.20 CSI, serija (R)
02.10 CSI: NY, serija
02.55 Astro show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

SRIJEDA 9.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:35 Dobra žena, serija
10:20 Veliko putovanje po
Škotskoj : Istinski duh
Škotske, dokumentarna
serija
10:50 Veliko putovanje po
Škotskoj : U potrazi za
suncem, dok. serija
11:20 Eko zona 25'
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
16:05 Labirint
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 7/39
20:02 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
21:00 Samo kulturno, molim!
21:45 Otvoreno
22:37 Dnevnik 3
23:05 Veliko putovanje po
Škotskoj : Škotska u
malom
23:35 Veliko putovanje po
Škotskoj : Ženska strana,
dokumentarna serija
00:05 Psihološki pristup, serija
01:00 Spirala zločina, serija

01:50 Kod doktora , talk-show
02:30 Vita jela, zelen bor
02:58 Život je lijep
03:30 Reprizni program
04:41 Eko zona
05:06 Dragocjeni biser
05:51 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
09:35 Male priče o Božiću:
09:40 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine
10:29 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
11:19 Čarolija , serija
12:14 Domaća farmerska jela,
dokumentarna serija
12:46 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija (R)
13:43 Treća sreća, američki film
15:08 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:20 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
18:10 Male priče o Božiću:
18:15 Svijet vrtlara
18:45 Odbrojanje do Ria,
dokumentarna serija
19:15 Bitange i princeze
20:00 Nogomet - LP, emisija
20:37 Nogomet, LP: Dinamo -
Bayern, prijenos
22:35 Nogomet - LP, emisija i
sažeci
23:25 Pod kupolom , serija
00:10 Skladište 13 , serija
00:55 Treća sreća, američki film
02:20 Noćni glazbeni program

04.55 RTL Danas, (R)
05.35 Sve u šest, magazin (R)
06.05 Lego Ninjago, (R)
06.35 Svemoguća Kim
07.25 Pet na pet, kviz (R)
08.25 TV prodaja
08.40 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
10.00 TV prodaja
10.15 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
11.15 TV prodaja
11.30 Hitna služba, serija
12.30 Chicago u plamenu,
dramska serija (R)
13.25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14.25 Horvatovi, serija (R)
15.25 Big Brother, show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.10 Horvatovi, serija
21.10 Big Brother, show
22.15 RTL Direkt
22.45 Big Brother - bez cenzure
23.10 Big Brother
23.20 Chicago u plamenu, serija
00.25 Dr. House, dramska serija
01.20 CSI, serija (R)
02.10 CSI: NY, serija
02.55 Astro show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

**ČETVRTAK
10.12.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:30 Dobra žena , serija
10:15 Veliko putovanje po
Škotskoj : Škotska u
malom
10:45 Veliko putovanje po
Škotskoj : Ženska strana,
dokumentarna serija
11:10 Samson, kišobran,
suncobran - emisija pučke
i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser
13:10 Kod doktora , talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
16:05 Samo kulturno, molim!
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Anno Domini -
Kraljevstvo i Carstvo
21:00 Najduži dan: Kazališni
redatelj, dok serija
21:50 Otvoreno
22:42 Dnevnik 3
23:10 Veliko putovanje po
Škotskoj : Divlja strana,
dokumentarna serija
23:40 Veliko putovanje
po Škotskoj : Prenosišta,
dokumentarna serija
00:10 Braquo , serija (R)
01:00 Spirala zločina , serija
01:50 Kod doktora , talk-show

02:30 Reprizni program
04:51 Biblija
05:01 Dragocjeni biser
05:46 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:35 Male priče o Božiću:
09:40 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:30 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
11:20 Čarolija , serija
12:15 Domaća farmerska jela,
dokumentarna serija
12:45 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija (R)
13:42 Felix, južnoafrički film
15:14 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Kamo na vikend?
16:50 Stipe u gostima
17:25 Kruške i jabuke, kuharski
dvojoj
18:15 Male priče o Božiću:
18:20 Svijet vrtlara ,
dokumentarna serija
18:50 Odbrojanje do Ria,
dokumentarna serija
19:20 Bitange i princeze
20:00 Male priče o Božiću:
20:05 Čarobni gradski otoci:
Venecija, dokumentarna
serija (R)
21:00 Nogomet, EL: Fiorentina
- Belenenses, prijenos
23:00 Nogomet, EL - sažeci
23:30 Pod kupolom , serija
00:15 Skladište 13 , serija

01:00 Felix, južnoafrički film
02:35 Noćni glazbeni program

04.55 RTL Danas, (R)
05.35 Sve u šest, magazin (R)
06.05 Lego Ninjago, (R)
06.35 Svemoguća Kim
07.25 Pet na pet, kviz (R)
08.25 TV prodaja
08.40 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
10.00 TV prodaja
10.15 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
11.15 TV prodaja
11.30 Hitna služba, serija
12.30 Chicago u plamenu,
dramska serija
13.25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija (R)
14.25 Horvatovi, serija (R)
15.25 Big Brother, show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.10 Horvatovi, serija
21.10 Big Brother, show
22.15 RTL Direkt
22.45 Big Brother
23.10 Big Brother
23.20 Chicago u plamenu,
dramska serija
00.25 Dr. House, serija
01.20 CSI, serija (R)
02.10 CSI: NY, serija
02.55 Astro show, emisija uživo
03.55 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od
18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se pri-
kazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna
termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija
Moirišta emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž
emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se
subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Bolja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

PETAR EZGETA, REFERENT OSIGURANJA U OPĆOJ BOLNICI U SUBOTICI

Obožavam Dalmaciju

Petar Ezgeta, osim posla referenta u Općoj bolnici, obavlja funkciju predsjednika sindikata u bolnici, te je angažiran i u republičkom i pokrajinskom sindikatu za zdravstvenu djelatnost. Voli svoj posao, jer je, kako kaže, interesantan, mnogo je putovanja, komunikacije s ljudima, te dodaje da je velika obveza i izazov štititi prava radnika.

»Završio sam Srednju grafičku školu i Srednju školu za trgovinskog tehničara. Upisao sam Visoku poslovnu školu koju još uvijek pohađam. Što se tiče

političkog angažiranja član sam Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, gdje sam u vijeću, a u Hrvatskom nacionalnom vijeću sam član odbora za sport«, kaže Ezgeta.

Obiteljski je čovjek i ima dva odrasla sina: **Boruta** i **Bojana**, te unuka **Teodora**. Živi u kući gdje ne dijele obiteljske poslove na muške i ženske, a kada je kuhanje u pitanju i kad ima vremena kaže da voli pripremiti »neku klasiku« kao što su gulaš, paprikaš, roštilj itd. Inače obožava stara jela kao što su »nasuvo s krumpirom«, »baratfile«, pogaču s makom,

»krumpiraču«.

»Hobi mi je sređivanje vrta oko kuće s mediteranskim biljkama, gdje se odmaram i provodim ugodno vrijeme s voljenim osobama. Također, kad imam vremena s prijateljima rekreativno igramo košarku i volim da odemo do bašte *Bossa*, gdje s prijateljima ispijemo kavu i popijemo dobru kapljicu vina. Navijač sam *Hajduka* iz Splita i obožavam Dalmaciju gdje svako ljeto provodim odmor. Obožavam stare kamene kuće i slušati dal-

matinske klape«.

Kako nam se približavaju blagdani koji su već uvelike tu, osjeti se njihov dah; lagano i sigurno, uvlači se u naše domove. Pitamo Petra koji mu je najomiljeniji, je li to baš Božić:

»Blagdan kog obožavam na prvom mjestu je Božić, koji proslavljamo svečano s obitelji i obvezan je odlazak na polnoćku u franjevačku crkvu. Ujedno je to i prilika za darovanja voljenim osobama«.

Branka Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Od Petra smo uspjeli dobiti i jedan jednostavan recept, pa ga ovoga puta, kao i obično, dijelimo s vama.

DALMATINSKE FRITULE

Pola kilograma brašna, prašak za pecivo, 4 jajeta, 100 g šećera, pol litra jogurta, dvije narendane jabuke, 1 vanilin šećer, vrećica suhog grožđa, narendane kore limuna, jedna mala čašica rakije, ulje za prženje i šećer u prahu.

Priprema: Sve sastojke dobro izmiješati, ugrijati ulje u zdjeli, smjesu uzeti u ruke i praviti loptice veličine lješnjaka. Fritule žlicom stavljati u vrelo ulje, a zatim, kad ih izvadite, staviti ih na salвете da se ocijede. Na kraju ih posuti šećerom u prahu.

KAPELICA SV. DIZMI U ZAGREBU

Sandale blažene Majke Terezije

Mnogi čitatelji *Hrvatske riječi* koji poznaju Zagreb prepoznat će kapelicu posvećenu **Sv. Dizmi** (Dizmušu), najstariju kapelicu svetom desnom razbojniku, koja se nalazi na uglu Degenove ulice i Nove Vesi u središtu Zagreba. Kapelica je, prema povijesnim podacima, sagrađena 1706. s namjenom da služi kao ispovjedaonica osuđenima na smrt. Po starim gradskim zakonima smrtna kazna se morala obavljati izvan gradskih zidina, a osuđenik se, dok su ga vodili na stratište izvan zidina grada, mogao prije smaknuća u toj crkvi u zadnji čas ispovjediti. U njoj se još čuvaju i ostaci križa na kojem je bio razapet i umro Isusov desni razbojnik, pokajnik Dizma. Dio križa je nakon 313. g., kada je **Konstantin Veliki** priznao kršćanstvu pravo javnosti, bio pohranjen u crkvi Sv. Križa u Rimu, a njegova majka **Jelena** je u 4. stoljeću u Jeruzalemu na mjestu smrti **Isusa** i razbojnika našla još ostataka od križeva. Jedna krhotina toga križa čuva se kao relikvija u ovoj crkvi. Iz Biblije znamo da su uz Isusa bila razapeta i dva razbojnika. Dok

je lijevi razbojnik psovao Isusa, desni ga je molio da ga se sjeti kad dođe u svoje Kraljevstvo. Isus mu je tada odgovorio »Zaista ti kažem, još danas ćeš biti sa mnom u raju«. On je prema Bibliji jedini svetac za kojeg je Isus rekao da će biti u raju. Crkva je prije nekoliko godina temeljito obnovljena.

Zanimljivost ove crkvice je poznata i po nečemu drugom. Naime, u subotu, 28. studenog, svečano je otvorena crkva i u njoj izložba raznih sakralnih eksponata, među kojima su i originalne sandale blažene **Majke Terezije** (1910. – 1997.) iz Kalkute (Indija). Do starih

iznošenih i zakrpanih sandala došao je sasvim slučajno mons. **Mijo Gabrić**, prebendar Zagrebačke nadbiskupije, koji je Majku upoznao u Indiji za vrijeme njegova posjeta misijama. O porijeklu ovih sandala u Zagrebu, danas relikvijskog značenja, Gabrić je objasnio ovako¹: Pokojni **Luka Depolo**, tadašnji glavni urednik *Glasa koncila* i ja trebali smo Majku Tereziju pratiti u Oslo na dodjelu Nobelove nagrade za mir. Kada je došla u Zagreb, rekao sam joj da ne može u takvim sandalama primiti nagradu. Ubrzo je mons. Gabrić, kako dalje govori, odveo Majku Tereziju u dućan na uglu

Bakačeve i ulice Pod zidom da kupi nove sandale, a te stare je uzeo i spremio znajući da će one jednog dana biti vrijedna relikvija. I bio je u pravu. On ih je kasnije odnio u Institut *Ruder Bošković*, gdje su ih izbombardirali X-zrakama kako bi kao relikvija ostale sačuvane za buduća stoljeća. Sandale su danas pohranjene u crkvi Sv. Dizme, u vitrinu iza željeznih rešetaka, a 2011. blagoslovio ih je kardinal **Josip Bozanić**. Od 29. studenog 2015. crkva je otvorena za javnost i može se posjetiti svakog dana (osim ponedjeljka) od 11 do 18 sati.

Lajčo Perušić

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Too *Optika*

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
5%

POGLED S TRIBINA

Normala

Hrvatski klupski nogomet polagano se vraća u normalu. Istina, *Dinamo* još ima jedan europski susret, posljednje kolo skupine Lige prvaka protiv *Bayerna*, ali slijedom već mnogo puta viđenih okolnosti, to će biti samo formalnost. Kolo prije kraja »modri« nemaju nikakvih šansi za proljeće u Europi. Na određeni tužni način, i to je jedna normala.

Druga normala je pogled na tablicu 1. HNL nakon 18. odigranih prvenstvenih kola, uz malo odstupanje od iste, jer na prvom mjestu nije *Dinamo* nego *Rijeka*. No, to je samo trenutačno stanje izazvano igranjem branitelja naslova na dva kolosijeka. Rezultatski kiksevi u domaćem natjecanju izravno su povezani s teškim duelima na međunarodnoj sceni, pa je šest neodlučenih i dva izgubljena susreta donijelo minimalno bodovno zaostajanje za bijelima s Kantride. No, serija pobjeda i uspješnost u međusobnim duelima najvjerojatnije će riješiti problem u korist momčadi **Zorana Mamića**. I opet će sve biti posve normalno.

Kao što je već godinama normalno da splitski *Hajduk* uvijek bude tu pri vrhu, na korak ili dva od šampionske pozicije. Plasman u Europu i ništa više. Jer za više nema mogućnosti.

Na dnu prvenstvene ljestvice, komparirajući prošla ligaška natjecanja, isto je svojevrsna normala. Ponovno je jedan klub po svojoj kvaliteti znatno ispod ostalih i već je gotovo otpisan. Zagreb ima samo jednu pobjedu i pet neodlučenih susreta, pa je realno prvoligaška budućnost »pjesnika« postaje tragična lirika. Ostali klubovi donjeg doma će se, već po normali, snaći i uspjeti osigurati daljnji prvoligaški status.

Jedino vrijeme nije normalno, jer proljetne temperature ne priliče prvim danima prosinca. Snijeg i minus bi bili normalni.

No, tko zna, možda će i zima uskoro doći u svoju normalu.

Kao i sve ostalo...

D. P.

vo iskoristila u derbiju protiv *Cibone* (75:58). *Zadar* je bio uspješan protiv *Igokee* (69:60) i nastavio seriju dobrih rezultata. Na tribini Regionalne košarkaške lige *Cedevita* zauzima treće mjesto, *Zadar* je peti, a *Cibona* dvanaesta.

RUKOMET

Očekivani bodovi

Hrvatski prvak PPD *Zagreb* upisao je očekivanu pobjedu na domaćem terenu protiv turskog *Beşiktaşa* (32:26) u 9. kolu skupine A Lige prvaka. Unatoč neigranju nekolicine standardnih igrača (**Stepančića**, **Mandalinića**, **Šprema** i dr.) momčad **Veselina Vujovića** je upisala nove bodove i sada se nalazi na petom mjestu s osam bodova.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštite životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

O DONESENOM RJEŠENJU DA NIJE
POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »Hale za sortiranje i pakovanje voća sa hladnjačom« na katastarskoj parceli 3506 KO Bački Vinogradi, Segedinski put bb, Bački Vinogradi (46.103631°, 19.863548°), nositelj projekta *DESIGN OFFICE* Subotica, Korzo br. 10/c.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-341-2015.pdf

NOGOMET

Pobjede vodećih

Rijeka je pobjedom protiv *Istre* 1961 (1:0) zadržala vodeću poziciju, *Dinamo* je uspjehom protiv *Lokomotive* (3:1) ostao na drugoj poziciji.

Ostali rezultati 18. kola: Zagreb – Hajduk 0:2, Split – Slaven 2:0, Inter – Osijek 0:0

Tablica 1. HNL: Rijeka 38, Dinamo 36, Hajduk 35, Split 29, Lokomotiva 23, Inter 20, istra 1961 19, Slaven 17, Osijek 15, Zagreb 8

KOŠARKA

Derbiji u Zagrebu i Beogradu

Dvanaesto kolo ABA lige donijelo je dva derbija momčadi iz Hrvatske i Srbije. *Cedevita* je na domaćem parketu bila bolja od *Partizana* (75:72), a *Crvena zvezda* je prednost svog terena uvjerli-

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo, gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina, kao i ispravan zamrzivač »sandučar«. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350.m2 na tri nivoa. Inf. 069/288-72-13.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi

VAŽI DO 11. 12. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrcka)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik) (brankuntic@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

Sonćanski biseri

Dugi niz godina Sonta je rasadnik dobrih tamburaša. Glazbenici ponikli u ovom selu s vrlo dugom tamburaškom tradicijom danas su razasuti su po mnogim europskim zemljama, pa i drugim kontinentima. No, iza njih nije ostala praznina, tu su neki novi klinici. Upravo su oni i formirali novu bandu, TO *Sonćanski biseri*. Orkestar je osnovan u srpnju 2012. godine. Okrenuti su mlađoj publici, pa su u tom smjeru prilagodili i svoj repertoar. Njihove svirke su nešto novo za Sonćane, na tamburama interpretiraju pop, rock, pa čak i ozbiljnu glazbu, koliko god je to moguće. Za ovih nekoliko godina imali su puno aktivnosti. Najznačajnije

svirke bile su im na festivalima, *Prvom tamburaškom saboru 2013.* godine u Deronjama i 15. *Bisernici Janike Balaža* u Novom Sadu. Na ovom prestižnom međunarodnom festivalu natjecateljskog karaktera primaš **Nikola Silađi** proglašen je za treću bisernicu. Među ostalim, predstavili su se i svojom autorskom pjesmom *Ej, čardače*. Prvi postav tvorili su: Nikola Silađi (prim), **Filip Kuruc** (bas prim), **Luka Tadijan** (bas prim), **Marko Miloš** (bas prim), **Aljoša Mihaljev** (bas prim), **Oliver Čoban** (bas prim i vokal), **Petar Matin** (kontra) i **Ivan Vidaković** (bas). Posljednjeg je nakon nekoliko mjeseci na basu zamijenio **Denis Petrović**. U ove tri i pol godine rada kroz *Bisere* je prošlo desetak tamburaša, a s njima povremeno po potrebi na svirke odlazi i harmonikaš **Ivan Tadić**. Jedini stalni članovi od osnivanja do danas ostali su Aljoša Mihaljev i Nikola Silađi. Od početka rada *Sonćanski biseri* dotjeruju svoj repertoar, a interpretirajući pop, rock i sličnu glazbu na tamburama, nastoje osvojiti publiku mlađe dobi. Po riječima Aljoše Mihaljeva, najveći motiv u svirkama im je užitek publike, a uvijek se nadaju i da taj užitek nikada neće biti manji od užitka članova orkestra.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Opet bune...

Piše: Branko Ivković

Faljniš, čeljadi moja. Taki sam danas niki ko da nisam svoj. Malkoc me i glava boli. Sinoć sam se tako lipo provo u Stanišću da vam ne možem ni ispričati. Vamo, nije bila sa mnom ona moja, pa sam se malkoc više i »razveselio«. Di ne bi kad je sve bilo tako lipo izna-

mišćano? Skupilo se svita sa svi strana, čak od mora iz Sinja, pa s Dunava, iz Srema... Igralo se i pivalo do posli ponoći. Velim vam da dok je ovakog svita, daleko će se još čut naša lipa rič. Jutros sam jedva stigo na misu, čini mi se da je župnik već i pogledao ko to škripi s vrati. Bolje je liti: onda su vrata otpečena, uvijek se mož ušunjat. Eno, ide mi Periša. Samo mi je on falio, pa da budem skroz srićan. No, idem oma donet butelj s vinom. Kad vidi da malo ima u njem, valjda se neće zadržavat. »Faljniš. Jesil dozno visti?« Hu, mislim se, di si me oma s vrata napo. »Čekaj, čovče moj, koje visti? Kod nas u državi ima visti koliko očeš, al samo nji. To jest, ostanu visti a posli nikom ništa. Tako se vikalo na sav glas i o našoj obalznici oko varoši; slikovali se na njoj ne znam ni ja koliko pricidnika i ministra, a mi opet idemo po blatu. A u jendeke što su iskopali oko nje od vode svi vuku smeće i koji šta. Nije, doduše, ona jedina bila na vistima. Bilo je tog fajin, ne mož čovik sve ni popamtiti šta se na vistima objavilo. Taki smo već s tim vistima kugod kadgod telal kad je išo šorom, pa se dero. Kažu mu da javi narodu jedno, a on ne popamti pa izviče štogod sasvim drugo. No, na kraju su primali samo telale što znadu čitat«. On već ne mož istrpiti, kugod da mu se guja uvukla u čakčire, pa će bisno. »Ta, mani se telala izio te on! Di ti pao na pamet u ova moderna vrimena? Neg ove naše paore traktoriste što su krenili u glavnu varoš zaustavili renderi pa njim ne dadu dalje. Izgleda da neće bit ništa od promina u zakonu o zemlji«. Hm, sad sam se i ja niki zakonto, pa ko velim sam sebi: »Ta, daborme da neće. Oni odozgor što naume, to i izgazduju. Kad su još slušali običnog čovika da njim on komanduje? Pa nikad. Doduše moram priznat da nije to baš pošteno od nji, Valjda triba da brane svoj svit i svoju čeljad, a ne niki tamo iz bilog svita. Ta, ta zemlja, ako ćemo u pravdu, i jeste od naši dida. A i svedno je ko će plaćat arendu. Nisam pametan, al ako njim naprodaj, onda valjda tribaje imat pridnost oni koji je rade, a ne oni sa strane. Na priliku meni je svedno ko će mi platit arendu, al njima nije kandar. Nije l tu štogod malko čudno, čeljadi? No nije moje da se ja s tim sekiram, to škodi lipoti pa se možem naružiti.« »Ajde, Periša, mani se vrački i tvoji visti. Boli me time kad mi spomeneš. Neg, drž čašu da podilimo ove dvi čaše vina a politiku nek bistri kogod drugi. Koliko ste me ti i moj Josu već skobili s politikom, moraću napisat na tabli na počelu Ivković šora da je politika zabranjena i to strogo. Vid ti njega, matora čovčina pa bi on još tu odlučivo koji šta. Da ne bil šor na vodi i ti?« Ajd, zbogom čeljadi moja. Malkoc mi se razbistrilo, pa se idem rišit gosta i idem radit štogod.

BAĆ IVIN ŠTODIR

I paori moru učiti

Otkad se zavrtovno Svetomu Antunu da neće gledat televiziju, bać Iva malo došo sebe. Istina, ni mu bilo ništa lipše i lakše, al se manje sikiro. Jeste da je sve što ni voljijo na televizije našo i na sokočalu, al to već lakše udešo. Klikne i no što ne volji oma se izgubi, klikne drugi put, dojde no što mu lipše. I još štogoda jako volji. Ka gleda televiziju ne mož se ni posvađat sonim ko ti ne ide pod šepu, na sokočalu, bome, mož. Koliko je samo put koišta natrukovo, pa mu koiko i noto odvratijo. Bilo tu i vridanja, a

Piše: Ivan Andrašić

digod kogod zno i pritit. Al ni se ni brog toga baš puno sikiro. Ti što glasno pritu nisu baš ni jako opasni, više se ističu na jeziku, on se boji ni što ne odvraću, al znade da sve pratu. Znadete kako je, još stari rekli da ker koji laje ne grize. Niki dan se taman nafrustukovo, pa sijo za sokočalo. Veli neće it nikuda u vandrovku, njegova ošla u nadnicu, pa će lipo izgledat sve što mu se sviđa, niko ga neće dirat. Taman se udesijo, naljo bukaricu katarke i metnijo je nuz sokočalo, vidi nikaki traktori došli u glavnu varoš, a još ji pratu i žandari. U to Taksa bisno zalaje, oma bać Iva zno da je došo jal poštaš, jal kum Tuna. Ponado se da je poštaš, š njim se baram mož lipo ispričovdat, a ne posvađat se. A svašta zna. Kumu Tune uvik triba ništa tolmačit, misto da ga koišta pita, jal je u partije što sad vlada dogurko dosta visoko. E, misli se bać Iva, kaki su jim onda vi obični, ka je na položaju taki ko kum Tuna? Moro izajt u gank, Taksa laje li, laje. Istom ka je izašo i otiro kera, kum Tuna otvorijo vraci i upravo u sobicu. Naljo i za se jednu bukaricu. »Kume, jesi vidijo traktore prid skupštinom? E, to su ni paori što baš i nisu pravi paori, neg se vaj naš i taj debeli što se stalno pravi da ni naš, neg je najveći paor, sporazumili da ji dovedu žandari, pa da drugi što bi došli traktorma, ka vidu ve, mislu da su uspili i da se sporazumili s državom. A žandari tribovali štrajkovat dan prija toga, pa jim vaj naš zapovido šta da radu sa traktoristima, pa ka to uradu, nek štrajkuju koliko oće«, veli kum Tuna i potegne malo katarke. »E, moj kume, lipo si se prodo vladarma. Dobro, imaš ti o toga lipe asne, ne kažem da nemaš, al vidim po divanu da ko tebe baš i ni sve kako triba. Ne znam, samo, jal ništa ne razumiš, pa divaniš nako kako ti u partije kažu da triba, jal, ako razumiš, pljuješ na grobove naši vikovični paora, jal se priklanjaš nomu što kaže da nikad ništa nismo znali radit, pa sad dovađa nikake iz biloga svita, a i crnoga, da nam pokažu kako triba radit. I kako ti ni sramota toliko falit toga vašega, ko da ne vidiš šta nam svima radi? A ka nam dovede sve te njegove u bili aljina i dade jim našu očevinu, neš više vidit vake katarke«, otrese se bać Iva na kuma i nalje jim još po bukaricu.

4. prosinca 2015.

MISLI POZNATIH

- **Lippmann:** Kad svi misle isto, znači da nitko ne misli dovoljno.
- **Morley:** Ako ste ušutkali nekoga niste ga i preobratili.
- **Raabe:** Smatram da je smijeh jedna od najozbiljnijih stvari.

KVIZ

Tošo Dabac

Koje godine i gdje se rodio hrvatski fotograf **Tošo Dabac**?
 Gdje stjecao školsku naobrazbu?
 Kada je prvi puta imao kontakt s fotografijom?
 Kojim datumom je obilježena njegova prva fotografija?
 Po čemu su njegovi foto uradci karakteristični?
 Gdje je save izlagao svoje fotografske radove?
 Koliko je napravio fotografija?
 Kada i gdje je umro Tošo Dabac?

Umrro je 9. svibnja 1970. godine u Zagrebu.
 Više od 200.000.
 Pragu, Philadelfiji, Luzernu, Antwerpen, New Yorku, Beču...
 Po svom socijalnom usmjerenju.
 7. ožujka 1925. godine.
 Kod školskog kolege Sudnika 1924. godine.
 Na Kraljevskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu.
 Rodio se 18. svibnja 1907. godine u Novoj Rači.

FOTO KUTAK

U kut!

VICEVI

Došao Petar na tržnicu:

- Koliko su paprike?
- 250 dinara – odgovara prodavačica.
- Da nisu možda i punjene? - iznenadi se neugodno.

Učitelj pita Ivicu:

- Zašto si ovdje bilježnicu ostavio praznu?
- Zato što sam tu računao napamet

Temeljem članka 35. Zakona o kulturi (Službeni glasnik Republike Srbije broj 72/2009), kao i na temelju članka 21. i 27. Statuta Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (urudžb. br. 01-27/1-2003 od 17. 01. 2013. godine), i odluke Upravnog odbora Povijesnog arhiva Subotica broj UO-01-4/33-2015-Odluka-IV/6-2 od 16.11.2015. godine,

**Upravni odbor ustanove Povijesni arhiv Subotica,
oglašava javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja Историјску архив Суботуца – Szabadkai
Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica**

Raspisuje se javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja Povijesnog arhiva Subotica, za mandatno razdoblje od četiri godine.

Podaci o ustanovi: Ustanova, Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica, Subotica, Trg slobode 1/III, Matični broj: 08 00 92 79, PIB:100849819, djelatnost ustanove: 91.01 – Djelatnost knjižnica i arhiva.

Radno mjesto: Ravnatelj ustanove Povijesnog arhiva Subotica, ravnatelja imenuje Skupština grada Subotica na razdoblje od četiri godine, na temelju prijedloga Upravnog odbora Ustanove. U postupku imenovanja ravnatelja, nacionalna vijeća nacionalnih manjina iz članka 4. Odluke o osnutku ustanove Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (Službeni list Grada Subotica broj 53) daju mišljenje.

Kandidati moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

1. da je državljanin Srbije;
2. da ima VII. stupanj stručne spreme, na jednom od fakulteta: filozofski, filološki, pravni;
3. znanje ili poznavanje jezika sredine (hrvatski, mađarski) ;
4. 4 godine radnog iskustva na rukovodećim poslovima, u arhivskoj struci ili u području kulture;
5. da nema zakonskih smetnja na njegovo imenovanje, odnosno da protiv kandidata nije podignuta optužnica koja je stala na pravnu snagu, niti se vodi istraga protiv njega;
6. da ispunjava i ostale opće uvjete po propisima o radu.

Dokazi koji se prilažu uz prijavu na javni natječaj:

1. kratki životopis s podacima o dosadašnjem radnom iskustvu,
2. potvrda o državljanstvu, ne starija od 6 mjeseci,
3. diploma ili potvrda o stručnoj spremi,
4. dokaz o radnom iskustvu,
5. potvrda da nije osuđivan,
6. potvrda da se protiv njega ne vodi kazneni postupak,
7. prijedlog Programa rada i razvitka Ustanove za mandatno razdoblje na koje se imenuje.

Rok za podnošenje prijave: Natječaj ostaje otvoren 15 dana od dana objavljivanja.

Natječaj se objavljuje: na oglasnoj ploči Nacionalne službe za zapošljavanje (Područni ured u Subotici) i posredstvom Nacionalne službe za zapošljavanje u listu *Poslovi*, u tjedniku *Subotičke novine*, u listu *Magyar Szó* - nedjeljno izdanje, i u listu *Hrvatska riječ*.

Adresa na koju se podnose prijave na javni natječaj je: Upravni odbor Povijesnog arhiva Subotica, 24000 Subotica, Trg slobode 1/III s naznakom: »Prijava na javni natječaj za imenovanje direktora Povijesnog arhiva Subotica – NE OTVARATI«.

Osobe zadužene za davanje obavijesti o javnom natječaju: **Sanela Pletikosić**, tel. 024/626-867 i **Rudolf Gerhardt**, 024/626-889.

NAPOMENE:

1. Prijave uz koje nisu priloženi svi traženi dokazi u originalu ili presliku ovjerenom kod nadležnog tijela, nepravodobne, nepotpune i nerazumljive prijave, bit će odbačene Zaključkom Upravnog odbora, protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.
2. Upravni odbor će u roku od 30 dana od dana završetka javnog natječaja, izvršiti izbor kandidata, i prijedlog dostavi osnivaču.

Predsjednik Upravnog odbora Povijesnog arhiva Subotica, **Zoltán Sűcs**, v. r.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA
ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Nositelj projekta *TELEKOM SRBIJA* izvršna jedinica Subotica, Prvomajaska br. 2-4, podnio je dana 18.11.2015. godine pod brojem IV-08-501-386/2015, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »BAZNE STANICE MOBILNE TELEFONIJE SU23/SU23/SUL23/ SU-SEGEDINSKI PUT«, na katastarskoj parceli 6229 KO Novi Grad, Subotica, ulica Segedinski put 22-24 (46.099532°, 19.679657°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA
DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Nositelj projekta *VIP MOBILE DOO*, OMLADINSKIH BRIGADA BR. 21, Novi Beograd, putem ovlaštenog poduzeća *KODAR INŽENJERING DOO*, AUTOPUT ZA ZAGREB BR. 41i, Beograd podnio je dana 27.11.2015. pod brojem IV-08-501-393/2015, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »NS2429 02 SU Subotica Kireška«, na katastarskoj parceli 18962/3 KO Novi grad, Subotica, ulice KIREŠKA 113A (46.109563°, 19.678998°).

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10-12 sati od 4.12.2015. do 24.12.2015., a javna prezentacija Studija održat će se 28.12.2015. godine u 12 sati u prostorijama Odsjeka.

DAMIR PANIAN, NOGOMETAŠ IZ PETROVARADINA

Nogomet je moja velika ljubav

računalima. A i ljepše je biti u društvu sa svojim vršnjacima nego sam u svojoj sobi. Ima dosta djece koja su uspjela u nogometu. Super se osjećam što sam mnogima uspio usaditi ljubav prema nogometu«, kaže nam Damir.

Svoje prve uspjehe u nogometu Damir je počeo nizati od svoje devetnaeste godine. Nogomet je igrao u NK *Cementu* koji se natječe u drugoj ligi, a potom u *Novom Sadu*, također u drugoj ligi. Kada je počeo studirati, prešao je u *Petrovaradin*, koji se tada natjecao u četvrtoj vojvođanskoj ligi. U svojoj dosadašnjoj karijeri Damir je dobio brojne medalje s raznih turnira. Kako kaže, nogomet u njegovoj obitelji nije bio toliko zastupljen, on ga je jednostavno zavolio gledajući druge kako igraju. A i danas jedva čeka da zaigra na nekoj utakmici:

»Otac mi nije igrao nogomet. Djed je trebao biti profesor tjelesnog, ali zbog bolesti nije se mogao posvetiti tom zanimanju. U nogometu nema velike koristi, a ja igram iz čiste ljubavi. I danas, iako imam 33 godine, jedva čekam neku nogometnu utakmicu da igram. A utakmice su i idealna prilika za druženje i sticanje novih prijateljstava«.

SUSRETI UDRUGA

I tako je vremenom ovaj momak zaigrao nogomet i u sportskoj sekciji HKD-a *Jelačić*

u Petrovaradinu. Želja im je bila osnovati jednu dobru ekipu, koja će se vremenom aktivirati i početi sudjelovati na turnirima. Susreti nogometnih ekipa srijemskih hrvatskih udruga, koji se organiziraju nekoliko puta godišnje bili su idealna prilika za sportsko druženje, gdje su se momci iz Petrovaradina oduševljeno priključili a i sami postali domaćini tih susreta:

»Susreti nogometnih ekipa srijemskih hrvatskih udruga su odlična prilika za druženje. Ne vjerujem da bi bilo prigode da se međusobno upoznamo da se ne organiziraju ovakve vrste susreta. Lijepo je vidjeti svaki puta te ljude iz različitih gradova Srijema, odigrati nekoliko prijateljskih utakmica, popričati sa svima i družiti se. Uvijek se rado odazovem«.

A što se tiče Damirovih ambicija, rekao nam je da nema velikih planova vezanih za karijeru u nogometu. Kaže da je svojevremeno imao priliku igrati u njemačkoj drugoj ligi, nakon čega se nešto iskomplikiralo pa je odustao. Ono od čega sigurno neće odustati su djeca, nove nade nogometa. Nastojat će prenijeti im sve svoje znanje i vještine nogometa, a na susretima nogometnih ekipa iz Srijema će i dalje, kao i do sada, redovito sudjelovati kako bi se ta lijepa sportska tradicija nastavila još dugi niz godina.

Suzana Darabašić

Na jednom od nogometnih turnira srijemskih hrvatskih udruga, održanom nedavno u Zemunu, među mnogobrojnim ljubiteljima nogometa, bio je i **Damir Panian** iz Petrovaradina. Damir od malih nogu obožava nogomet. Najprije je počeo trenirati gimnastiku i kako kaže, jedva je čekao da napuni deset godina i počne trenirati svoj omiljeni sport. Najprije je igrao u nogometnoj momčadi u Petrovaradinu i u međuvremenu je završio Višu trenersku školu i počeo raditi s djecom u školi nogometa. Danas s ponosom kaže da su se poslije samo nekoliko godina treniranja već iznjedrile nove nade nogometa, djeca s kojima je upravo on radio i usadio im pravila igre, kao

i veliku ljubav prema tom sportu.

DOBRI MOMCI

Bavljenje sportom preporučljivo je svim uzrastima, a pogotovo u današnje vrijeme mladima. Kako nam Damir priča, uglavnom sva ta djeca s kojima je on radio izrastu u dobre i zdrave osobe, jer svoje slobodno vrijeme provode na terenu sa svojim vršnjacima. Tako je manja mogućnost da se okrenu nekim porocima:

»Sve su to danas dobri momci. Nastojao sam im prenijeti svoje znanje, jer smatram da je bolje da dođu igrati nogomet i družiti se na terenu, nego da sjede u svojim sobama i krive kralježnicu igrajući razne igrice na svojim

Svečani koncert u povodu 45 godina postojanja i rada

HKC „Bunjevačko Kolo“

Gosti: FA „Lisinski“ Vinkovci

KUD „Luka Ilić Orlovčanin“ Orlovac

**Subota, 05.12.2015. u 19 sati
Sportska dvorana Tehničke Škole „Ivan Sarić“
Subotica, Trg Lazara Nešića 9.
Cijena ulaznice 300 dinara**

Koncert pomogli:

**“Duna-Best” Budimpešta
“Rasco-Tamp” Senta**